

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANČÍ

Aplikace analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank v
České republice

Application Analysis of Deviations on the Evaluation of Profitability of
Selected Banks in the Czech Republic

Student: Bc. Gabriela Quittová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Pavla Vodová, Ph.D.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra financí

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Gabriela Quittová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T010 Finance
Specializace: 00 Finance
Téma: Aplikace analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank v České republice
Application Analysis of Deviations on the Evaluation of Profitability of Selected Banks in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Podstata fungování obchodních bank
 3. Hodnocení ziskovosti finančních institucí
 4. Aplikace analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank a zhodnocení výsledků
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- DLUHOŠOVÁ, Dana a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 225 s. ISBN 978-80-86929-68-2.
- KAŠPAROVSKÁ, Vlasta a kol. *Řízení obchodních bank*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.
- POLOUČEK, Stanislav a kol. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Pavla Vodová, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně, resp. převzala v práci uvedené části v souladu s prezentovanými citacemi.

V Ostravě dne 27. dubna 2012

.....
Bc. Gabriela Quittová

Obsah

1	Úvod	5
2	Podstata fungování obchodních bank	7
2.1	Charakteristika bankovního systému	7
2.2	Vymezení obchodních bank	8
2.3	Podmínky pro založení banky v České republice	9
2.4	Bankovní regulace a dohled	10
2.4.1	Dohled v bankovním sektoru	10
2.4.2	Regulace v bankovním sektoru	11
2.5	Hospodaření banky	16
2.5.1	Bilance banky	18
2.5.2	Výkaz zisku a ztráty	21
2.6	Bankovní rizika	23
2.6.1	Druhy rizik	23
2.7	Výkonnost a konkurenceschopnost banky	26
3	Hodnocení ziskovosti finančních institucí	29
3.1	Měření ziskovosti banky	29
3.1.1	Rentabilita kapitálu (ROE – Return on Equity)	31
3.1.2	Rentabilita aktiv (ROA – Return on Assets)	32
3.1.3	Vztah ukazatele ROE a ROA	33
3.2	Analýza odchylek finančních ukazatelů	34
3.2.1	Pyramidový rozklad ukazatele ROAE	37
3.3	Řízení a plánování ziskovosti v bance	41
4	Aplikace analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank a zhodnocení výsledků	45
4.1	Charakteristika vybraných bank	45
4.1.1	Základní informace o Československé obchodní bance, a.s.	46
4.1.2	Základní informace o Komerční bance, a.s.	47
4.1.3	Základní informace o České spořitelně, a.s.	48
4.2	Analýza ukazatelů bankovní rentability	49
4.2.1	Ukazatele rentability Československé obchodní banky, a.s. v letech 2006 – 2010	50
4.2.2	Ukazatele rentability Komerční banky, a.s. v letech 2006 – 2010	52

4.2.3	Ukazatele rentability České spořitelny, a.s. v letech 2006 – 2010.....	54
4.3	Aplikace analýzy odchylek na ukazatel ROAE.....	56
4.3.1	Analýza odchylek ukazatele ROAE Československé obchodní banky, a.s.	56
4.3.2	Analýza odchylek ukazatele ROAE Komerční banky, a.s.....	62
4.3.3	Analýza odchylek ukazatele ROAE České spořitelny, a.s.....	68
4.4	Zhodnocení výsledků.....	73
4.4.1	Srovnání a zhodnocení ukazatelů bankovní rentability u jednotlivých bank.....	73
4.4.2	Zhodnocení vlivů dílčích ukazatelů ovlivňujících ukazatel ROAE u jednotlivých bank.	77
5	Závěr.....	80
	Seznam použité literatury	82
	Seznam zkratk	84
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Banky jsou považovány za nejvýznamnější finanční zprostředkovatele, jenž na ziskovém principu realizují tok finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Bankovní podnikání vykazuje ve srovnání s jinými podnikatelskými subjekty mnoho specifík, která vyplývají z nezastupitelného postavení bank v ekonomice.

Hlavním cílem jakékoli finanční instituce je generování zisku. Bankovní management se tedy snaží o řízení aktiv a pasiv takovým způsobem, aby bylo dosaženo maximálního zisku při dané míře rizika. Jelikož je čistý zisk po zdanění pouze základním měřítkem, které vyjadřuje, jak je management banky schopen zhodnotit svěřené prostředky akcionářů, je nezbytné, aby banky v rámci finančního řízení prováděly analýzu ziskovosti, kdy k nejvýznamnějším ukazatelům patří ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu a ukazatel rentability průměrných aktiv.

Cílem diplomové práce je s využitím analýzy odchylek zhodnotit vliv dílčích činitelů, jenž působí na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu u tří vybraných bank.

Druhá číslovaná kapitola je zaměřena na teoretické vymezení fungování obchodních bank. Nejdříve je nutné charakterizovat bankovní systém a definovat pojem banka. Dále jsou vymezeny podmínky pro založení banky v České republice, dohled a regulace v bankovním sektoru, hospodaření banky, bankovní rizika a výkonnost a konkurenceschopnost banky.

Ve třetí číslované kapitole je uvedeno měření ziskovosti banky, kdy je popsán ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu a ukazatel rentability průměrných aktiv. Dále je rovněž vyjádřen vztah mezi těmito ukazateli. Druhá část této kapitoly je zaměřena na analýzu odchylek, kde jsou uvedeny metody sloužící k vyčíslení vlivů dílčích ukazatelů, přičemž je také uveden pyramidový rozklad rentability průměrného vlastního kapitálu. Následně je popsáno řízení a plánování ziskovosti v bance.

Čtvrtá číslovaná kapitola je rozdělena na dvě části. V první části jsou charakterizovány zvolené banky, na které je aplikována analýza odchylek ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu. Analyzovanými bankami jsou Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s. a Česká spořitelna, a.s. Následně je pro jednotlivé banky provedena analýza ukazatelů bankovní rentability. Stěžejní část této kapitoly a zároveň celé této práce je aplikace analýzy odchylek na ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu. Nejdříve je u zvolených bank proveden pyramidový rozklad rentability průměrného vlastního kapitálu za

období let 2006 – 2010, přičemž prostřednictvím analýzy odchylek jsou analyzovány a vyčísleny vlivy dílčích činitelů, jenž působily na změnu vrcholového ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu. V této práci je analýza odchylek vypočtena dle metody postupných změn a funkcionální metody. V závěru této kapitoly je provedeno shrnutí a závěrečné zhodnocení dosažených výsledků u všech sledovaných bank v analyzovaném období.

2 Podstata fungování obchodních bank

Součástí finančního systému jsou tři základní prvky, kterými jsou finanční instituce, finanční dokumenty a finanční trhy. Banky jsou jedním z nejvýznamnějších prvků forem finančních institucí. Ve srovnání s jinými podnikatelskými subjekty vykazují banky mnoho specifíků, jenž vyplývají z jejich nezastupitelného postavení v ekonomice.

Obecně je možné banku charakterizovat jako subjekt, který na ziskovém principu realizuje tok finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Banku lze tedy označit jako finančního zprostředkovatele.

2.1 Charakteristika bankovního systému

Podle Revendy (2012) lze vymezit bankovní systém jako souhrn všech bank, které působí v dané zemi, jejich vzájemné vztahy a jejich vztahy k okolí. V jednotlivých zemích mohou být bankovní systémy uspořádány na odlišných principech, přičemž nejčastěji je uváděno členění na jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém a na univerzální a oddělený bankovní systém.

V rámci jednostupňového bankovního systému jsou makroekonomické i mikroekonomické funkce prováděny na úrovni obchodních bank.

Dvoustupňový bankovní systém je charakteristický tím, že jsou makroekonomické a mikroekonomické funkce od sebe odděleny. Prvním stupněm je tedy centrální banka s emisním monopolem a druhým stupněm jsou podnikatelsky zaměřené obchodní banky. V dnešních národních bankovních systémech je typickým modelem dvoustupňový bankovní systém.

Univerzální bankovní systém je specifický tím, že obchodní banky provádějí komerční a investiční obchody. Mezi komerční obchody se řadí poskytování úvěru klientům a nákup vkladů od klientů či realizace platebního styku bankami. K investičním obchodům lze řadit obchody s cennými papíry na vlastní a cizí účet, obchody s finančními deriváty, poradenskou činnost v oblasti investičních obchodů a další.

Oddělený bankovní systém je opakem univerzálního bankovního systému, kdy jsou komerční a investiční obchody institucionálně odděleny.

V České republice má bankovní systém podobu dvoustupňového a univerzálního bankovního systému.

2.2 Vymezení obchodních bank

Heffernan (2005) tvrdí, že banky jsou finančními zprostředkovateli, kteří realizují na ziskovém principu tok finančních prostředků mezi vkladateli a dlužníky. Základní činností bank je přijímání vkladů od ekonomických subjektů a jejich následná alokace ve formě bankovních úvěrů.

Bankami se podle § 1 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon o bankách) rozumí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry, a které k výkonu činností mají bankovní licenci. Podle §1 odst. 2 se pro účely tohoto zákona rozumí vkladem svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu a úvěrem se rozumí v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky.

Podle § 1 odst. 3 zákona o bankách může banka vykonávat následující činnosti, má-li je povoleny v udělené licenci:

- investování do cenných papírů na vlastní účet,
- finanční pronájem (finanční leasing),
- platební styk a zúčtování,
- vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků,
- poskytování záruk,
- otevírání akreditivů a obstarávání inkasa,
- finanční makléřství,
- výkon funkce depozitáře a další.

Banky vykonávají celou řadu funkcí, přičemž mezi tři základní funkce patří:

- **Finanční zprostředkování** – je založeno na ziskovém principu, přičemž banky mají snahu umisťovat získané zdroje do investic takovým způsobem, aby přinášely maximální míru zhodnocení při bankou akceptovaném riziku, tzn. banky se snaží co nejefektivněji zhodnotit získaný kapitál. Při finančním zprostředkování dochází k transformaci, kdy banky peníze získané od věřitelů poskytují dále v jiných formách dlužníkům.
- **Emise bezhotovostních peněz** – pouze centrální banka má pravomoc emitovat hotovostní peníze, avšak bezhotovostní peníze mohou emitovat i banky v podobě zápisů na bankovních účtech.

- **Provádění bezhotovostního platebního styku** – je považováno za rychlé, bezpečné a levné provádění plateb, které probíhá mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Zprostředkování platebního styku bance přináší výnosy v podobě poplatků a provizí, které banka obdrží od klientů.

2.3 Podmínky pro založení banky v České republice

Založení banky je vázáno na splnění podmínek pro získání bankovní licence. Žadatel, který má v úmyslu založit banku na území České republiky (dále také ČR), předkládá žádost o bankovní licenci České národní bance (dále také ČNB), která stanoví náležitosti žádosti.

Základními požadavky na žadatele o bankovní licenci jsou:

- požadovaná minimální výše základního kapitálu banky ve výši 500 mil. Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady,
- odborná způsobilost a morální bezúhonnost vedoucích manažerů banky,
- zásady pro identifikaci a řízení rizik,
- funkční účetní a kontrolní systém,
- obchodní plán banky nejméně na tři roky, který je podložen reálnými ekonomickými kalkulacemi,
- jasný a nezávadný původ kapitálu.

O udělení bankovní licence na území ČR rozhoduje Česká národní banka. Povolení působit jako banka je vydáváno na dobu neurčitou, není převoditelné na jinou osobu a banka může provozovat pouze činnosti, které jsou v rozsahu licence. Banka musí požádat ČNB v případě, že má zájem licenci rozšířit či zúžit.

Jestliže má zahraniční banka se sídlem mimo Evropskou unii (dále také EU) zájem založit pobočku zahraniční banky na území ČR, musí rovněž předložit žádost o bankovní licenci ČNB. Dále předkládá vyjádření orgánu bankovního dohledu ze země sídla zahraniční banky k záměru založit pobočku v ČR.

Pokud má banka sídlo v členských zemích EU, má možnost na území ČR podnikat na základě principu jednotné bankovní licence. Tento princip je postaven na tom, že je subjektu vydána pouze jedna licence, která jej opravňuje provádět vzájemně uznávané licencované činnosti v domovském a současně hostitelském státě. Domovským státem je stát, jehož regulatorní orgán licenci vydal. Za hostitelský stát se považuje území států EU a států Evropského hospodářského prostoru.

Důvodem pro zánik bankovní licence je rozhodnutí ČNB o odnětí licence, likvidace banky nebo rozhodnutí valné hromady akcionářů banky. Česká národní banka má právo licenci odejmout, pokud zjistí závažné nedostatky v činnosti banky, kdy se může jednat například o pokles kapitálové přiměřenosti pod jednu třetinu minimálního stanoveného limitu. Licenci je možné odejmout i v případě, že banka do 12 měsíců ode dne udělení licence nezačala svou činnost, po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od veřejnosti nebo v případě, že licence byla udělena na základě nepravdivých údajů.

2.4 Bankovní regulace a dohled

2.4.1 Dohled v bankovním sektoru

Hlavním úkolem bankovního dohledu je dozor nad dodržováním pravidel bankovního podnikání a následné vyvození důsledků v případě jejich porušení. Podle Kašparovské (2006) je v České republice dohled nad bankovní činností věcně i institucionálně prováděn Českou národní bankou a je zaměřen na podporu tržní disciplíny a konkurenceschopnosti bank, předcházení systémovým krizím a posilování důvěry veřejnosti v bankovní systém.

V rámci banky provádí kontrolu dozorčí rada a valná hromada akcionářů, za řízení a finanční výsledky je odpovědný management banky a za funkčnost vnitřních kontrolních systémů a řízení rizik v bance jsou odpovědné orgány banky.

Banky musí dodržovat pravidla obezřetného podnikání bank, které stanoví bankovní dohled. V případě neplnění těchto pravidel bankami je bankovní dohled oprávněn a povinen při zjištění těchto nedostatků např. udělit pokutu, zavést nucenou správu či omezit nebo odejmout bankovní licenci.

Práva a povinnosti bankovního dohledu jako institucionální složky ČNB jsou vymezeny v zákoně o bankách a v zákoně č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

Z těchto zákonů vyplývá, že bankovní dohled vykonává ČNB, která vydává opatření a vyhlášky definující pravidla obezřetného podnikání bank, monitoruje činnost bank na dálku, provádí kontrolní činnost na místě, ukládá opatření k nápravě a postihy za zjištěné nedostatky v činnosti či rozhoduje zavedení nucené správy a odnětí bankovní licence.

2.4.2 Regulace v bankovním sektoru

Bankovní regulace znamená stanovení pravidel a podmínek pro založení a činnost bank. Vzhledem k charakteru bankovního zprostředkování je nutná administrativní regulace bankovního systému. Podle Kašparovské (2006) je možné důvody pro administrativní regulaci označit za selhání trhu, do nichž se řadí asymetrie informací, zneužití dominantního postavení, zneužití trhů a systémové riziko.

Asymetrie informací nastává v případě, když mají subjekty bankovního trhu odlišné informace o podmínkách kontraktu, jenž uzavírají, nebo když mají dané skupiny účastníků odlišný objem nebo kvalitu informací o tržních podmínkách. Z toho vyplývá, že jedna část účastníků trhu má určitou výhodu před druhými. Vliv asymetrických informací vede bankovní trh k méně efektivní alokaci zdrojů. Důsledkem asymetrických informací je morální hazard a nežádoucí výběr. **Morálním hazardem** se rozumí taková činnost, kdy ekonomický subjekt maximalizuje svůj užitek, avšak snižuje užitek méně informovaným účastníkům tržních transakcí. **Nežádoucí výběr** nastává v situaci, kdy má ekonomický subjekt nedostatek informací a jedná tak, že utrpí neočekávanou ztrátu.

K **dominantnímu postavení** dochází v situaci, kdy bankovní subjekt na straně tržní nabídky nebo poptávky má takové postavení, které mu umožňuje omezovat hospodářskou soutěž. Bankovní subjekt se tedy může chovat nezávisle k ostatním konkurentům či bankovním klientům. Pokud by existoval trh s dominantním postavením banky, docházelo by tak k omezení výhod klientů, které jsou ve formě růstu kvality služeb nebo inovací. Míra dominance je posuzována podle kritéria struktury trhu a kritéria jednání a následku. Ke **kritériím struktury trhu** patří např. tržní podíly jednotlivých bank a jejich vzájemný poměr nebo míra otevřenosti trhu. Pomocí **kritéria jednání a následku** se při posuzování jednání hodnotí například úroková a provizní politika banky, omezování sortimentu služeb a následné dopady těchto aktivit na účastníky bankovního trhu.

Zneužití trhů souvisí s využitím neveřejných informací, insider informací při obchodování s cennými papíry na veřejných trzích. Znamená to, že investoři při obchodování využívají neveřejné informace ku prospěchu svému či třetích osob. Dále může dojít ke zneužití trhů zveřejněním klamavých informací o emitentech při emisi cenných papírů.

Systémové riziko vzniká tehdy, když banka není schopná dostát svým splatným závazkům a tato neschopnost je přenášena na ostatní banky v systému. K této situaci dochází nadměrným vybíráním vkladů. Systémové riziko může vzniknout v důsledku špatného řízení bank, kdy bývá podstatným problémem vysoké úvěrové riziko vystavené bankou. Další

příčinou mohou být tzv. vnější vlivy, kdy se jedná o cenové bubliny na trhu nemovitostí, neočekávané změny úrokových sazeb a další.

Cílem bankovní regulace je snížení či omezení negativních důsledků, v případě výskytu výše uvedených tržních selhání. Za administrativní regulaci se považuje proces, kdy jsou vytvářena pravidla pro činnost bank. Banky mají povinnost dodržovat daná pravidla a kontrolu nad jejich dodržováním provádí ČNB. Tato pravidla slouží k podpoře obezřetného podnikání bank a k omezení vzniku systémového rizika, přičemž se jedná o přiměřenost kapitálu, úvěrovou angažovanost, přiměřenost likvidity, tvorbu rezerv a opravných položek k finančním pohledávkám, povinné minimální rezervy u ČNB, pojištění vkladů bankovních klientů, požadavky na uveřejňování informací obchodními bankami a vnitřní kontrolní systémy bank.

Kapitálová přiměřenost

Podle Revendy (2012) je v rámci bankovní regulace věnován velký význam kapitálu banky, protože je považován za nejvhodnější zdroj ochrany banky před nesolventností. v případě krytí ztrát. Z hlediska významnosti kapitálu je bankám stanovena minimální výše základního kapitálu, kterou určí ČNB. Povinnost bank udržovat stanovenou minimální výši kapitálu vzhledem k objemu a rizikovosti svých aktiv vyjadřuje kapitálová přiměřenost.

Důvodem vzniku ukazatele kapitálové přiměřenosti bylo, aby finanční rizika související s činností banky nesli přednostně její akcionáři. V podstatě se jedná o stanovení pravidel pro poměr vlastních a cizích zdrojů, kdy banka musí dodržovat minimální hodnotu kapitálové přiměřenosti ve výši 8 %. Pokud banka není schopná dodržet limit kapitálové přiměřenosti, řeší tuto situaci ČNB, která uloží bance opatření k nápravě. Může se jednat o uložení povinnosti zvýšit základní kapitál, aby bylo dosaženo kapitálové přiměřenosti, nebo může dojít k zavedení nucené správy.

Podle § 43 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále Vyhláška ČNB č. 123/2007 Sb.) se kapitálová přiměřenost vyjádří následovně:

$$kp = \frac{\text{kapitál}}{\text{kapitálový požadavek}} \geq 0,08. \quad (2.1)$$

Kapitál na individuálním základě se pro potřeby kapitálové přiměřenosti stanoví jako součet tří složek, kterými jsou Tier 1, Tier 2 a Tier 3 podle Vyhlášky ČNB č. 123/2007 Sb.

Tier 1 neboli původní kapitál na individuálním základě se člení na hlavní a vedlejší. Hlavní kapitál je složen ze splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, který je navýšen o emisní ážio, rezervní fondy, nerozdělený zisk a zisk za běžné období. Následně se tyto položky snižují o nabyté vlastní podíly, ztrátu za běžné účetní období, nehmotný majetek a goodwill. Za vedlejší původní kapitál se považuje nástroj, který například nemá určenou splatnost nebo je splatný nejdříve za třicet let, není zajištěn a je splatný jednorázově či vyplácení příslušenství a podílů na zisku je vázáno na neustálé plnění kapitálové přiměřenosti.

Tier 2 neboli dodatkový kapitál na individuálním základě se rovněž člení na hlavní a vedlejší. Hlavní dodatkový kapitál zahrnuje přebytek v krytí očekávaných úvěrových ztrát a nástroje, které jsou zahrnuty do vedlejšího původního kapitálu, jenž převyšují limity dle § 63 odst. 6 Vyhlášky ČNB č. 123/2007 Sb. Do vedlejšího dodatkového kapitálu se řadí podřízený dluh A a oceňovací rozdíl ze změn reálných hodnot kapitálových nástrojů. Podřízený dluh A má podobu přijatého úvěru, půjčky, vkladu či vydaného podřízeného dluhopisu. Do dodatkového kapitálu se podřízený dluh A zahrnuje pokud podřízený dluh A není zajištěn, je splatný nejdříve po pěti letech od data převedení částky podřízeného dluhu na účet povinné osoby nebo částka podřízeného dluhu A byla převedena na účet povinné osoby.

Tier 3 je kapitál na individuálním základě na krytí tržního rizika, který je tvořen podřízeným dluhem B sníženým o jiné než významné úpravy při tržním oceňování a sníženým o hmotný majetek, zásoby a kapitálové investice do jiných osob, než které jsou odčitelnými položkami. Forma tohoto dluhu je shodná s podřízeným dluhem A, může mít tedy podobu přijatého úvěru, půjčky, vkladu nebo vydaného podřízeného dluhopisu. Podřízený dluh B je kapitálem na krytí tržního rizika pokud je podřízený dluh B splatný po dvou letech od data převedení částky podřízeného dluhu.

Při výpočtu kapitálové přiměřenosti si povinná osoba stanovuje minimální kapitálové požadavky k úvěrovému, tržnímu a operačnímu riziku podle § 74 odst. 1 Vyhlášky ČNB 123/2007 Sb.

Podle § 76 Vyhlášky ČNB 123/2007 Sb. k základním přístupům pro výpočet kapitálových požadavků patří:

- standardizovaný přístup pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku investičního portfolia, kdy nejsou využity vlastní modely při stanovení hodnoty expozice či upravené hodnoty expozice,
- standardizovaný přístup pro výpočet kapitálového požadavku ke specifickému úrokovému či akciovému riziku obchodního portfolia,
- standardizovaný přístup pro výpočet kapitálového požadavku k riziku angažovanosti, vypořádacímu riziku či k ostatním nástrojům obchodního portfolia,
- a další.

Podle § 77 Vyhlášky ČNB 123/2007 Sb. se mezi speciální přístupy pro výpočet kapitálových požadavků řadí:

- standardizovaný přístup pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku investičního portfolia, kdy je využito vlastních modelů při stanovení hodnoty expozice nebo upravené hodnoty expozice,
- přístup pro výpočet kapitálového požadavku ke specifickému akciovému či úrokovému riziku obchodního portfolia založeného na vlastních modelech,
- a další.

Úvěrová angažovanost

Podstatou úvěrové angažovanosti je limitovat maximální objemy úvěrových rozvahových i podrozvahových aktiv banky a to ve vztahu k jednomu klientovi či skupině klientů, přičemž dojde k omezení nadměrné koncentrace aktiv. Takto dochází k omezení rizika portfolia plynoucího z koncentrace.

Přiměřenost likvidity

Likvidita vyjadřuje, zda je banka schopna dostát svým splatným závazkům. Česká národní banka ukládá bankám opatření v oblasti řízení likvidity. Banky musí vytvořit postupy měření a sledování likvidní pozice v následujících oblastech:

- čisté peněžní toky a likvidní pozice – v rámci této oblasti banka sleduje příliv a odliv peněžních prostředků;
- řízení likvidity v hlavních měnách – banka vytváří postupy, jež slouží k měření a sledování likvidity v hlavních měnách s nimiž banka pracuje;
- přístup na trh – banka má za úkol hodnotit kontakty s významnými věřiteli či korespondenčními bankami.

Tvorba rezerv a opravných položek

K pokrytí očekávaných ztrát vytváří banky rezervy a opravné položky, přičemž se při jejich tvorbě řídí Vyhláškou ČNB č. 123/2007 Sb. Banky posuzují pohledávky buďto jednotlivě nebo pomocí portfoliového přístupu.

Princip jednotlivě hodnocené pohledávky spočívá v tom, že banka pohledávky posuzuje samostatně a následně je přiřadí do určité kategorie. Banka posuzuje finanční a ekonomickou situaci dlužníka a očekávaný vývoj, porušení smlouvy dlužníkem, provedení restrukturalizace pohledávky nebo vnější ekonomické, politické a legislativní faktory. Dále také posuzuje kvalitu zajištění pohledávky či lhůtu prodlení splatnosti. Poté banka zařadí pohledávku mezi standardní, sledované, nestandardní, pochybné či ztrátové pohledávky. Za ohrožené pohledávky se považují nestandardní, pochybné a ztrátové pohledávky.

Pokud dojde ke snížení hodnoty pohledávky, banka je povinna vytvořit k ní opravnou položku, jenž odpovídá očekávané ztrátě. Banka vytváří opravné položky ke sledovaným a ohroženým pohledávkám. Opravnou položku stanoví banka jako rozdíl mezi jistinou pohledávky zvýšenou o naběhlé úroky a poplatky a zohledněným zajištěním pohledávky. Zjištěný rozdíl se vynásobí stanoveným koeficientem, který u sledovaných pohledávek činí 0,01; u nestandardních pohledávek 0,2; u pochybných pohledávek 0,5 a u ztrátových pohledávek 1,0.

V případě využití portfoliového přístupu k tvorbě opravných položek musí banka prokázat dostatečně velké portfolio nevýznamných stejnorodých pohledávek, dostatečně dlouhé časové řady nevýznamných pohledávek a statistický model s parametry pro vyčíslení snížení hodnoty portfolia pohledávek. Následně banka vytváří opravné položky k daným portfoliím jako celku.

V oblasti **povinných minimálních rezerv** mají banky povinnost držet na vlastním účtu u ČNB daný objem likvidních prostředků. Povinné minimální rezervy slouží k zajištění plynulosti mezibankovního platebního styku a jsou stanoveny ve výši 2 % z objemu závazků banky, které svou splatností nepřevyšují dva roky.

Systému **pojištění pohledávek z vkladů** se účastní všechny banky a pobočky zahraničních bank. V České republice je založen Fond pojištění vkladů, kdy příspěvek banky do tohoto Fondu činí 0,04 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za dané kalendářní čtvrtletí, u stavební spořitelny se jedná o částku ve výši 0,02 %. Jestliže dle § 41c odst. 8 zákona o bankách dosáhne objem prostředků Fondu 1,5 % celkového objemu pohledávek z vkladů pojištěných u Fondu, činí příspěvek bank 0,01 % a příspěvek stavebních spořitelen 0,005 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů. Podle § 41e odst. 1 zákona o bankách se pro výpočet náhrady sečtou veškeré pojištěné pohledávky z vkladů oprávněné osoby u banky, přičemž jsou zde zahrnuty i podíly na účtech vedených pro dva a více spolumajitelů. Podíl spolumajitele účtu je roven celkové částce na účtu, která je dělena počtem spolumajitelů. Oprávněné osobě se poskytuje náhrada ve vypočtené částce, maximálně však do výše 100 000 eur pro jednu oprávněnou osobu u jedné banky.

Povinnost **uveřejňování informací bankami** vyplývá ze zákona o bankách, jenž stanoví rozsah, formu a periodicitu informací, které jsou banky povinny zveřejnit. Banky uveřejňují informace o bance, činnostech banky, vztazích s ovládanými osobami a s ovládajícími osobami, členech dozorčí rady, členech představenstva a vedoucích zaměstnancích banky, hospodaření banky a řízení rizik. Informace banka zveřejňuje v českém jazyce na internetových stránkách nebo na veřejnosti přístupném místě v sídle banky. Informace jsou uváděny čtvrtletně, avšak výroční zpráva je zveřejňována ročně.

Vnitřní kontrolní systém vyjadřuje souhrn zásad a postupů, jenž se uplatňují v bankovním řízení a pomocí něhož je banka schopná včas stanovit problémy a zajistit jejich odstranění. Vnitřní kontrolu v bance provádí představenstvo, dozorčí rada, vrcholový management a zaměstnanci banky.

2.5 Hospodaření banky

Banky podnikají s cílem dosahovat zisku, přičemž je důležité, aby dlouhodobě obstály v konkurenčním prostředí. Existence banky je založena na tržních principech a je podmíněna úspěšných hospodaření. Za hospodaření banky je zodpovědný management, jenž přijímá rozhodnutí ovlivňující vlastní hospodaření.

Podle Poloučka (2006) je v bankovníctví z ekonomického hlediska podstatné především to, kde získaly banky zdroje ke svému podnikání, o jaké zdroje se jedná a jak jsou tyto zdroje využívány. V bankách se této oblasti věnuje management banky, který se zabývá

řízením procesu získávání zdrojů a jejich využíváním, sledováním krátkodobých i dlouhodobých cílů bankovního podnikání s cílem maximalizovat výnosy. Jednotlivá rozhodnutí managementu mají vliv na maximalizaci výnosů, proto musí být management schopen rozpoznat důsledky jejich rozhodování, které mají vliv na potencionální výnosnost. Rozhodování managementu je však spojeno s určitými riziky (viz kapitola 2.6) a rovněž je ovlivněno vnějšími faktory, postavením bank v ekonomice či situací v domácí a světové ekonomice.

Cíl maximalizovat zisk respektive bohatství má nejen v bankách různé podoby. Tento cíl může být promítán do maximalizace dividend, avšak v posledních letech je často nahrazován cílem maximalizovat cenu akcie. Cenu akcie se snaží maximalizovat především velké banky, jejichž akcie jsou veřejně obchodovatelné. Tento způsob je však vhodný i pro menší banky. Jestliže je cílem činnosti managementu banky maximalizovat cenu akcie, je nutné brát v úvahu faktory ovlivňující cenu akcie. V tomto případě se využívá modelu současné hodnoty budoucího cash flow, kdy se vychází z toho, že cena akcie je rovna současné hodnotě budoucích dividend:

$$P = \sum_{t=1}^n \frac{D_t}{(1+i)^t}, \quad (2.2)$$

kde P je cena akcie, D_t je dividendy v čase t a i je požadovaná míra výnosu.

Z výše uvedeného vzorce je patrné, že hodnota akcií je ovlivněna dividendami, které jsou závislé na výnosech banky a na výnosnosti jež požadují akcionáři. V tomto modelu se předpokládá, že se výše dividend bude v čase měnit. V případě, že se očekává konstantní zvyšování dividend, je možné cenu akcie odvodit následujícím způsobem:

$$P = \frac{D_1}{i - g}, \quad (2.3)$$

kde P je cena akcie, D_1 je dividendy v čase 1, i je požadovaná míra výnosu a g je konstantní tempo růstu dividend.

Získané zdroje banka využívá v souladu s jejím základním cílem, jenž stanovil management. Řízení banky spočívá v řízení stále se měnícího toku zdrojů s konečným cílem maximalizovat zisk a minimalizovat riziko. Management aktiv a pasiv banky by měl reagovat takovým způsobem, aby byl zajištěn dostatek zdrojů na pokrytí všech výběrů. Zdroje, jenž banka získává, se mohou dělit na vlastní a cizí. Za vlastní zdroj se považuje kapitál a cizími zdroji jsou depozita a další půjčené zdroje.

Strategie řízení aktiv a pasiv uvádí do souladu výnosové, nákladové a rizikové charakteristiky aktiv a pasiv banky. Při investičním rozhodování řeší banky, jakým způsobem se budou aktivní operace financovat. V posledních letech banky získávají zdroje především na peněžních trzích a využívají je ke krytí dlouhodobých aktiv.

Základní informace o hospodaření banky poskytují dva výkazy, kterými jsou bilance banky a výkaz zisku a ztráty banky. Tyto finanční výkazy budou blíže rozebrány následně.

2.5.1 Bilance banky

Bankovní bilance je účetní výkaz, který na jedné straně podává informace o struktuře majetku banky a na straně druhé informace o struktuře zdrojů, které slouží k financování majetku. Podle Půlpánové (2007) bilance banky zachycuje na levé straně aktiva banky a na pravé straně jsou zachyceny zdroje financování, tzv. pasiva.

Banka potřebuje finanční zdroje k tomu, aby mohla pořízovat majetek. Podle toho odkud banka získala zdroje, mohou se dělit na:

- vlastní zdroje – jedná se o vlastní kapitál banky;
- cizí zdroje – jedná se o dočasně vypůjčené peněžní prostředky, tzn. bankovní závazky vůči klientům, zaměstnancům a ostatním dodavatelům.

Bilance banky udává stav majetku a zdrojů k určitému okamžiku. U bilance platí, že musí být účetně vyrovnaná, tzn. celková účetní hodnota aktiv se rovná celkové účetní hodnotě pasiv. Pro všechny banky v zemi platí určitá formální struktura bilance, avšak podíl jednotlivých položek bilance bude mezi jednotlivými bankami odlišný. Je to dáno odlišným zaměřením obchodních činností bank.

Zjednodušená struktura bankovní bilance je uvedena viz Příloha č. 1.

AKTIVA

- **Pokladní hotovost a vklady u centrální banky** – pokladní hotovost vyjadřuje hotovostní peníze v tuzemské či zahraniční měně. Vklady u centrální banky představují povinné minimální rezervy, jenž obchodní banky drží na účtu u centrální banky. Další část vkladů je tvořena dobrovolnými rezervami, jejichž cílem je také zajištění likvidity banky.
- **Státní dluhopisy a poukázky centrální banky** – jedná se o téměř bezriziková aktiva, která banka drží z důvodu posílení likvidity.

- **Pohledávky za bankami** – jsou pohledávky, které jsou ve formě vkladů u jiných bank nebo jde o úvěry poskytnuté jiným bankám.
- **Pohledávky za klienty** – jsou pohledávky, které souvisí s poskytnutými úvěry firmám, domácnostem nebo municipalitám.
- **Dluhové cenné papíry** – patří zde obchodovatelné dluhopisy s pohyblivým a pevným výnosem, které banky drží za účelem obchodování.
- **Akcie, podílové listy a ostatní podíly** – do této skupiny se řadí akcie, podílové listy a podíly banky v odlišných společnostech než jsou akciové společnosti.
- **Majetkové účasti** – v této položce se rozlišují majetkové účasti buďto s podstatným vlivem nebo rozhodujícím vlivem.
- **Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek** – tento majetek je pro banku nutný k provozování její činnosti, přičemž zde patří například budovy, pozemky nebo dopravní prostředky. Dlouhodobý hmotný majetek se postupně opotřebovává, což je vyjádřeno formou odpisů. Tento majetek může být také využíván, aniž by se nezhodnotil. Dlouhodobým nehmotným majetkem banky může být kupříkladu software nebo goodwill.
- **Pohledávky z upsaného základního kapitálu** – jsou pohledávky za akcionáři, které souvisí s upsaným a zatím nesplaceným základním kapitálem.
- **Ostatní aktiva** – mohou se zde zařadit pohledávky za zaměstnanci, daňové pohledávky za státem aj.
- **Náklady a příjmy příštích období** – jedná se o položku, pomocí níž je vyjádřeno časové rozlišení. Patří zde výdaje, které jsou uskutečněné v daném účetním období, v nákladech banky se však projeví až v následujícím období. Dále zde patří zaúčtované výnosy banky, které jsou splatné až v příštím období.

PASIVA

- **Závazky k bankám** – závazky k bankám vyjadřují úvěry poskytnuté centrální bankou nebo úvěry a vklady nakoupené od jiných bank.
- **Závazky ke klientům** – jsou tvořeny veškerými primárními vklady a přijatými úvěry od nebankovních subjektů.
- **Závazky z dluhových cenných papírů** – jedná se o emisi dluhopisů bankou, pomocí níž získává banka zdroje.
- **Rezervy** – jedná se o cizí zdroje, které slouží ke krytí rizik z bankovní činnosti.

- **Ostatní pasiva** – jsou závazky banky, které mají různý charakter.
- **Podřízený dluh** – je peněžní půjčka bance, která není zajištěná a v případě krachu banky je vyrovnán až po uspokojení všech ostatních pohledávek.
- **Výnosy a výdaje příštích období** – slouží pro vyjádření časového rozlišení. Řadí se zde příjmy, které jsou přijaté v běžném období ale souvisí s výnosy v následujícím období. Dále zde patří náklady zaúčtované v běžném období, které jsou výdajem až v následujícím období.
- **Základní kapitál** – je tvořen vklady akcionářů, jedná se tedy o vlastní zdroj.
- **Kapitálové fondy** – tyto fondy jsou tvořeny například bezplatným nabytím majetku či dotacemi.
- **Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku** – jedná se o vlastní zdroje banky, neboť jsou tvořeny ze zdaněného zisku.
- **Emisní ážio** – vyjadřuje se jako rozdíl mezi emisním kurzem a jmenovitou hodnotou akcií.
- **Nerozdělený zisk z předchozích let** – je součástí vlastních zdrojů po splnění zákonem stanovených podmínek.

Vlastní kapitál banky je tvořen základním kapitálem, rezervním fondem a ostatními fondy ze zisku, kapitálovými fondy, emisním ážiem a nerozděleným ziskem z předchozích let. Podíl vlastního kapitálu na celkovém objemu zdrojů je zpravidla méně než 10 %. Mezi základní funkce vlastního kapitálu patří funkce krytí ztrát z bankovního podnikání, funkci financování a funkci posilování důvěryhodnosti banky.

Vlastní kapitál banky plní **funkci krytí ztrát z bankovního podnikání** a snaží se omezit přenos ztrát z podnikání na bankovní klienty, proto je pečlivě sledován managementem banky a orgánem bankovního dohledu. Pokud má banka dostatečný kapitál, v případě vzniklých ztrát je schopná snížit tento kapitál a takto zajistit další fungování banky. Vlastní kapitál je důležité sledovat, aby nedošlo k podkapitalizování banky a ohrožení klientů banky. Opakem je překapitalizování banky, kdy je sice zvyšována bezpečnost bankovních klientů, avšak dochází k omezení rozvojových investic.

Funkci financování splňuje vlastní kapitál především v oblasti financování dlouhodobých aktiv, kde spadají pozemky nebo budovy. Částečně je možné jej využít k financování bankovních obchodů při zahájení podnikání.

Dostatečná výše vlastního kapitálu je jedním z faktorů, které slouží k **posilování důvěryhodnosti banky**. V současné době je důvěryhodnost banky považována za významný faktor v oblasti konkurenceschopnosti, proto je v zájmu banky věnovat dostatečnou pozornost výši a struktuře vlastního kapitálu.

2.5.2 Výkaz zisku a ztráty

Evidence bankovních výnosů a nákladů je důležitá pro potřeby bankovního rozhodování a řízení. Banky na jedné straně vytvářejí svou obchodní činností výnosy, přičemž na straně druhé musí vynaložit náklady na zabezpečení své činnosti, která vede k dosažení výnosů. Výnosy a náklady musí být zaznamenány ve výkazu zisku a ztráty, který je tokovým finančním výkazem. Na základě výkazu zisku a ztráty je možné vypočítat čistý zisk, který je hlavním ukazatelem hospodaření banky. Hrubý zisk se vypočte jako rozdíl mezi celkovými výnosy a náklady, poté se z hrubého zisku vypočte daň z příjmu. Čistého zisku je dosaženo po odečtení daně z příjmu od hrubého zisku.

Podle Poloučka (2006) je výkaz zisku a ztráty úzce propojen s bilancí banky, protože aktiva jsou obvykle hlavním zdrojem výnosů banky a pasiva významně přispívají k nákladům banky. U bank jsou hlavními položkami poskytnuté úvěry a přijatá depozita, které generují úrokové výnosy a náklady. Aktivy přispívajícími k celkovým výnosům jsou zejména poskytnuté úvěry a investice do cenných papírů. Náklady vytvářené prostřednictvím pasiv jsou například úroky z klientských vkladů či úroky z vkladů jiných bank.

Jestliže má banka zájem zvýšit zisk, má následující možnosti, jak tohoto cíle dosáhnout. Banka může například zvýšit výnosové míry u jednotlivých druhů aktiv, restrukturalizovat aktiva ve prospěch aktiv s vyššími výnosy, zvýšit výnosy z poplatků, provizí a finančních operací pomocí růstu cen nebo objemu prodaných služeb nebo zefektivnit provoz banky a tímto snížit personální a provozní náklady.

Hospodaření banky je však ovlivněno i faktory, které banka ovlivnit nemůže. Jedná se o výnosové míry některých typů aktiv, objem výnosů vytvořených prodejem produktů a služeb banky nebo výpůjčky od jiných bank, které závisí na tržních faktorech, jenž banka ovlivnit nemůže. Hospodaření banky je ovlivněno také vnějšími faktory, kterým se banka musí přizpůsobit. K nejdůležitějším faktorům patří tempo růstu hrubého domácího produktu, vývoj inflace nebo výše úrokových sazeb.

Základní výnosy a náklady v bance

Hlavní výnos u bank představují **úrokové výnosy**, které jsou především vytvářeny inkasovanými úroky z úvěrů poskytnutým klientům. Součástí úrokových výnosů jsou i úrokové výnosy z mezibankovních transakcí, z držení dluhových cenných papírů a další podobné výnosy.

V oblasti nákladů jsou nejdůležitější položkou **úrokové náklady**, kde jsou za nejdůležitější položku považovány úroky placené z přijatých klientských a mezibankovních depozit. Do úrokových nákladů dále patří úroky z úvěrů nakoupené bankou od jiných bank nebo úroky z hypotečních zástavních listů.

Do **výnosů z akcií a podílů** spadají výnosy z účastí s rozhodujícím a podstatným vlivem držené bankou v jiných společnostech.

Provozní výnosy a poplatky, které souvisí s operacemi s cennými papíry, s vkladovými a úvěrovými operacemi banky, výnosy spojené s uložením a úschovou hodnot, se řadí mezi **výnosy z poplatků a provizí**.

Opačnou položkou jsou **náklady na provize a poplatky**, kde se jedná o náklady související s operacemi s cennými papíry, placené provize za zprostředkování obchodů, provize, které souvisejí se zahraničními a tuzemskými platbami a další.

Rozdíl mezi výnosy a náklady realizovanými z operací s cennými papíry, které jsou určeny k obchodování, vyjadřuje **čistý zisk z finančních operací**.

Ostatní provozní výnosy zahrnují výnosy, které plynou z převodu dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, z prodeje bankovních majetkových účastí a jiné.

Ostatní provozní náklady obsahují náklady na pojištění vkladů, daňová penále a jiné.

Mezi **správní náklady** spadají náklady na reklamu a prezentaci, telekomunikační náklady, nájemné, mzdy a odměny zaměstnancům, představenstvu a členům dozorčí rady, odvody sociálního a zdravotního pojištění a další.

Náklady zahrnující odpisy, opravné položky a rezervy tvoří odpisy vyjadřující trvalé snížení hodnoty majetku, opravné položky vyjadřující dočasné snížení hodnoty majetku a rezervy, jenž jsou vytvářeny pro účely zajištění proti riziku.

Mimořádné výnosy a mimořádné náklady obsahují položky mimořádného a nepravidelného charakteru.

2.6 Bankovní rizika

Banky se při výkonu své činnosti setkávají s různými typy rizik, jenž mohou negativně ovlivnit jejich chod. Z tohoto důvodu banky řídí rizika, aby v případě jejich výskytu mohly snížit jejich nepříznivé důsledky na hospodaření banky. Řízení rizik je možné charakterizovat jako identifikaci, měření a vyhodnocení, sledování a přijímání rozhodnutí omezujících podstupovaná rizika.

Podle Zieglera a kol. (2006) k základním finančním rizikům v bance patří úvěrové (kreditní) riziko, tržní riziko, riziko likvidity a ostatní rizika. Mezi tržní rizika spadají rizika změn cen, kursů a sazeb na finančních trzích. Tržní riziko se tedy skládá z úrokového rizika, měnového rizika, akciového rizika a ostatních rizik, která souvisí s pohybem tržních cen.

2.6.1 Druhy rizik

Úvěrové riziko

Úvěrové riziko je považováno za historicky nejstarší a nejvýznamnější riziko ze všech finančních rizik. Heffernan (2005) tvrdí, že úvěrové riziko vyjadřuje riziko ztráty vyplývající ze selhání smluvní strany, která nedostojí svým závazkům podle podmínek smlouvy. Jedná se tedy o riziko, že protistrana nebude schopná dostát svým závazkům.

Příčiny úvěrového rizika v úvěrových obchodech s klienty jsou riziko klienta, riziko země a riziko z koncentrace. **Riziko klienta** je riziko vyplývající ze skutečnosti, že klient nebude schopen nebo ochoten dostát svým závazkům. **Riziko země** je riziko, kdy ekonomické subjekty dané země nebudou schopny ze společného politického, ekonomického nebo jiného důvodu splnit své mezinárodní závazky. **Riziko z koncentrace** vzniká v důsledku nedostatečné diverzifikace aktiv mezi odlišné odvětví, regiony a jiné.

Podle Revendy (2012) se v rámci úvěrového rizika rozlišuje:

- **pravděpodobnost defaultu**, která vyjadřuje pravděpodobnost vzniku kreditní události, v jejímž důsledku vzniká bance ztráta;
- **expozice v riziku** představuje výši ztráty, jenž vznikne v důsledku nesplnění závazku protistranou.

V oblasti úvěrového rizika jsou nové trendy spjaté především s kapitálovými pravidly Basel II. Cílem pravidel Basel II je zvýšení bezpečnosti a stability finančních systémů a zvýšení konkurenční rovnosti mezi bankami. U těchto pravidel je hlavní důraz kladen na přesnější měření rizik a podporu zlepšování řízení bankovních rizik.

Úrokové riziko

Podle Revendy (2012) úrokové riziko vzniká v důsledku změn úrokových sazeb na finančních trzích a jejich negativním dopadem na zisk banky. Jedná se o riziko, které spočívá v nejistotě vývoje úrokových sazeb a je dáno rozdílnou citlivostí aktiv a pasiv na pohyb úrokových sazeb. To znamená, že úrokově citlivá aktiva a pasiva jsou úročena úrokovou sazbou, která je vázána na referenční sazbu. Pokud se změní referenční sazba, dochází ke změně množství úrokových výnosů. Tato situace je mimo kontrolu banky a má negativní dopad na zisk banky.

Za zdroje úrokového rizika je považováno riziko gapu, riziko báze, riziko výnosové křivky a riziko vtělené opce. **Riziko gapu** nastává z důvodu časového nesouladu mezi přeceněním aktiv a pasiv. **Riziko báze** vzniká, když jsou aktiva a pasiva vázána na odlišný typ pohyblivé sazby, přičemž se tyto sazby mění více či méně nezávisle. **Riziko výnosové křivky** vyjadřuje riziko změny tvaru či sklonu výnosové křivky. **Riziko vtělené opce** nastává v případě, kdy je možné předčasné splácení úvěrů nebo výběru vkladů. Tato situace je pro banku nevýhodná, neboť nepříznivě ovlivní úrokové výnosy.

Likvidní riziko

Likvidní riziko vyjadřuje riziko v případě, že banka nebude mít dostatek volných finančních prostředků, aby byla schopná pokrýt splatné závazky. Tato situace může nastat pokud bude splatnost pasiv kratší než splatnost aktiv. Podle Heffernana (2005) je udržení likvidity považováno za jednu z nejdůležitějších podmínek, jenž banka musí splňovat. Banky by proto měly část svých prostředků investovat do vysoce likvidních aktiv, jenž je v případě potřeby možné ihned prodat.

Podle Rose a Hudgins (2008) je nejčastější příčinou nedostatku likvidity neočekávaný a nadměrný výběr vkladů, jenž nutí banku půjčovat finanční prostředky za zvýšené úrokové sazby. V důsledku toho dochází k tomu, že banka půjčuje za vyšší úrokové sazby, než nabízejí ostatní banky.

Podnikání bank je regulováno centrální bankou, která stanovuje tzv. pravidla likvidity. Prostřednictvím těchto pravidel banky musí dodržovat závazné vztahy mezi určitými položkami aktiv a pasiv. Řízení likvidity je regulováno mimo jiné i prostřednictvím tvorby povinných minimálních rezerv.

Akciové riziko

Akciové riziko je možné rozdělit na specifické a systémové akciové riziko. Specifické akciové riziko souvisí s nejistotou o vývoji cen akcií. Systémové akciové riziko spočívá v nejistotě týkající se trendů na akciových trzích.

Banky mohou specifické riziko snižovat diverzifikací, systémové riziko však diverzifikací snížit nelze. Diverzifikaci může banka provádět takovým způsobem, že své aktivity rozdělí na různé akciové trhy. Trendy na akciových trzích jsou však korelovány, proto je diverzifikace globálně omezena.

Akcie jsou obecně považovány za velmi riziková aktiva, neboť pohyby jejich cen mohou být velmi výrazné. Komerční banky z tohoto důvodu akcie drží jen v omezeném množství.

Měnové riziko

Měnové riziko je riziko vycházející z nejistoty o vývoji kurzů, ve kterých jsou denominovány rozvahová aktiva a pasiva nebo podrozvahové pohledávky a závazky banky. Jestliže dochází k pohybu kurzů cizích měn vůči domácí měně, je rovněž ovlivněn zisk banky.

Pro eliminaci měnového rizika je nutné, aby banka dodržela vhodnou strukturu aktiv a pasiv. To znamená, že v případě znehodnocení aktiv vlivem změny kurzu by měla banka proporcionálně snížit hodnotu jejích závazků.

Ostatní rizika

Mezi ostatní rizika spadají rizika, jenž jsou spojená s vnitřními procesy v bance . Jedná se o následující rizika:

- **operační riziko** – riziko, jenž vyplývá ze selhání interních postupů, lidského faktoru nebo informačních systémů;
- **strategické riziko** – jedná se o riziko špatného obchodního záměru a marketingového rozhodnutí;
- **reputační riziko** – je riziko ztráty dobrého jména, tzn. jde o riziko, že banka bude negativně vnímána ze strany klientů, ostatních bank, akcionářů a dalších.

2.7 Výkonnost a konkurenceschopnost banky

Podle Kašparovské (2006) měření výkonnosti a konkurenceschopnosti banky vyjadřuje způsob, pomocí něhož může banka stanovit pokrok při dosahování předem stanoveného cíle. Banky využívají k posuzování výkonnosti a konkurenceschopnosti následující přístupy, kterými jsou balanced scorecard, benchmarking a finanční analýza.

Balanced scorecard je přístup, který slouží k měření výkonnosti banky a obsahuje finanční i nefinanční měřítka a cíle. Tento přístup slouží jako doplněk k tradičním finančním měřítkům, které nezohledňují faktory jako je například kvalita zaměstnanců a technologií nebo kvalita vztahů s klienty. Tradiční finanční měřítka vypovídají pouze o minulých výsledcích banky, přičemž balanced scorecard se zabývá i nefinančními měřítky, jež ovlivňují dlouhodobou výkonnost banky. Balanced scorecard je možné použít v rámci strategického řízení, kdy jsou uváděny čtyři oblasti:

- **Finanční oblast**, která stanovuje měřítka a cíle ekonomické výkonnosti firmy. Jedná se například o globální finanční ukazatele, kterými je rentabilita vlastního kapitálu nebo rentabilita aktiv a dílčí finanční měřítka, kterými jsou úroková či provizní marže a jiné.
- **Oblast klientů**, kdy banka stanoví tržní segmenty, kde bude podnikat a konkurovat. Dále jsou zde stanovena měřítka cílových zákazníků. V rámci oblasti klientů se mezi základní skupiny měřítek řadí udržení stávajících klientů, získání nových klientů, podíl v daném segmentu trhu či ziskovost segmentu.
- **Oblast interních procesů**, kde dochází ke stanovení cílů a měřítek až po stanovení cílů v klientské oblasti, neboť by řízení interních obchodně provozních procesů mělo vycházet z požadavků klientů. Obchodně provozní procesy jsou určeny parametry jako jsou čas potřebný na proces, kvalita procesu a náklady procesu.
- **Oblast učení a růstu** se týká učení se a rozvoje banky a to v oblasti zaměstnanců a informačních systémů. Ze strategického hlediska je tento faktor významný především u zaměstnanců, kteří mají přímé vazby na bankovní klienty. Vědomosti a dovednosti bankovních pracovníků jsou důležitou součástí image banky.

Benchmarking je metodický přístup, který je založen na měření výkonnosti banky v porovnání s výsledky konkurence. Benchmarking je využíván nejen v oblasti dosažených finančních výsledků, ale i v oblasti obchodních procesů, bankovních provozních procesů,

kvalitě bankovních služeb a další. Jedná se o systematický proces, kdy jsou uplatňovány základní kroky, které je nutné provádět u každého projektu. Modely benchmarkingových procesů jsou odlišovány počtem dílčích kroků, jenž nastanou v průběhu procesu. Celkový proces benchmarkingu se skládá z následujících etap:

- **Plánování procesu benchmarkingu**, kdy je rozhodováno o otázkách typu co bude předmětem bankovního benchmarkingu, kdo bude partnerem pro srovnání nebo jakým způsobem budou zjišťována interní a externí data.
- **Vlastní sběr a vyhodnocení dat**, kde je základem sběr vlastních dat prostřednictvím dotazníků, rozhovorů nebo analýzy veřejně přístupných a interních dokumentů. Výsledkem je vyčíslení rozdílů ve výkonnosti a následné zjištění rozdílů dosahování výsledků vlastní bankou a dosahování výsledků konkurencí.
- **Komunikace zjištěných výsledků a stanovení cílů**, kdy v této fázi dochází k projednání zjištěných výsledků s následnými návrhy na zlepšení vrcholovým vedením banky. V případě nutnosti zlepšení se navrhuje například oblast zlepšení, časový horizont, požadovaná úroveň vlastní výkonnosti nebo schválení postupů k dosažení cílů.
- **Realizace projektu zlepšování**, kde dochází k naplánování projektu zlepšování, vlastní realizaci v časovém horizontu a následné kontrole výsledků a řízení odchylek.

Finanční analýza je nástrojem, který se využívá ke globálnímu posouzení finanční situace banky, přičemž se vychází z údajů minulého období. Cílem finanční analýzy je zhodnotit finanční hospodaření banky, kdy zjištěné závěry slouží pro budoucí finanční plánování. Základnou pro finanční analýzu jsou data, která jsou tvořena údaji z finančního účetnictví, přičemž se jedná o data z bilance, z výkazu zisků a ztráty, z výkazu cash flow a dále z výkaznictví banky. Z výše uvedených zdrojů vyplývají i určitá omezení finanční analýzy, které je nutné při interpretaci výsledků zohlednit. Jedná se například o skutečnost, že se vychází z dat vztahujících se k minulosti tzn., že historické údaje mohou být zavádějící. Dalším omezením spočívá v tom, že bankovní aktiva a pasiva jsou v bilanci vyjádřena v účetních cenách, které v mnoha případech neodpovídají aktuálním tržním cenám. V účetnictví rovněž nejsou zachyceny zdroje, které mají vliv na aktuální efektivnost podnikání, přičemž se například jedná o kvalifikaci a zkušenost zaměstnanců banky nebo kvalitu informačních systémů.

Jedním z nástrojů finanční analýzy jsou poměrové ukazatele. Pro účely finanční analýzy banky je možné využívat následujících ukazatelů:

- **Ukazatele struktury bilance** poskytují celkový obraz o bilanční rovnováze a podnikatelském zaměření banky. Tyto ukazatele určují míru rovnováhy mezi jednotlivými složkami aktiv a pasiv a jejich význam spočívá především z hlediska zajištění likvidity.
- **Ukazatele bankovní likvidity** slouží k vyjádření míry platební schopnosti banky, tzn. schopnosti vyplatit klientům všechny jejich vklady na základě sjednaných podmínek a schopnost banky zajistit financování svých aktiv.
- **Ukazatele bankovní rentability** vyjadřují míru zhodnocení vložených prostředků akcionářů banky či schopnost managementu zhodnotit svěřené zdroje.
- **Ukazatele produktivity** vyjadřují kvalitu manažerského řízení banky a to především, jak efektivně jsou využívány bankovní zdroje. Tyto ukazatele slouží rovněž k vyjádření konkurenceschopnosti banky.
- **Ukazatele kvality bankovních aktiv** vyjadřují rizikovost bankovního portfolia, kdy je důležitý jejich vývoj v časovém období.
- **Ukazatel kapitálové přiměřenosti** je specifickým ukazatelem, který vyjadřuje vztah mezi skutečnou výší kapitálu banky a jeho požadovanou výší vzhledem k rizikovosti bankovního portfolia. Tento ukazatel je sledován ČNB a banky jej musí pravidelně zveřejňovat.

3 Hodnocení ziskovosti finančních institucí

Fungování finančních institucí je podmíněno úspěšným hospodařením, přičemž jejich hlavním cílem je generování zisku. Hospodaření těchto institucí sledují zainteresované skupiny, zejména vlastníci, manažeři, klienti, zákazníci, instituce bankovní regulace a dohledu. Z tohoto důvodu je důležité výsledky hospodaření měřit, analyzovat a následně srovnávat.

V oblasti hospodaření finančních institucí patří k zásadním dvě hlediska, kterými jsou ziskovost a efektivnost. V rámci zaměření práce bude kapitola věnována pouze jednomu z těchto hledisek a to ziskovosti.

3.1 Měření ziskovosti banky

Podle Poloučka (2006) je finální čistý zisk základním ukazatelem hospodaření banky, ke kterému se vztahují i hlavní ukazatele ziskovosti bankovního podnikání. Finální čistý zisk se uvádí ve výkazu zisku a ztráty jako rozdíl mezi celkovými výnosy a celkovými náklady snížený o daň z příjmů. Jedná se však pouze o nejzákladnější ukazatel, který vyjadřuje, jak je management banky schopen zhodnotit prostředky svěřené akcionáři. Neumožňuje totiž srovnání různě velkých bank či srovnání výsledků v čase, pokud banka expanduje. Dále nevypovídá o tom, jak je zhodnocován kapitál akcionářů a jak jsou řízena aktiva a pasiva. K získání těchto informací se využívá různých ukazatelů, které jsou v podobě vzájemných poměrů zkoumaných veličin.

K hodnocení ziskovosti banky se používají poměrové ukazatele z následujících důvodů:

- využívání poměrových ukazatelů je vcelku jednoduché, přičemž má velkou tradici,
- výsledné hodnoty poměrových ukazatelů jsou dobře srovnatelné s jinými bankami,
- akcie některých bank nejsou veřejně obchodovatelné, proto jejich cena nemůže sloužit na kapitálovém trhu jako vyhovující ukazatel hospodaření banky.

Hodnoty poměrových ukazatelů však mají omezenou vypovídací schopnost, proto je nezbytné pracovat s časovou řadou hodnot poměrových ukazatelů a sledovat jejich vývoj v předchozích obdobích. Zároveň je důležité nejen objektivní zhodnocení ziskovosti, ale i porovnání s hodnotami ukazatelů ostatních bankovních institucí.

K nejvýznamnějším ukazatelům, jenž slouží k analýze ziskovosti, patří ukazatel výnosnosti vloženého kapitálu (ROE) a ukazatel výnosnosti aktiv (ROA).

Podle Zieglera a kol. (2006) je důležité výše zmíněné analýzy vypracovávat ze tří základních pohledů:

- **Statický pohled** – vychází z informací, které jsou obsaženy ve finančních výkazech banky. Statistické analýzy slouží k vyjádření současného stavu, přičemž hlavní nevýhodou těchto analýz je absence trendů.
- **Dynamický pohled** – dynamická analýza je souhrnem statických analýz v různých časových obdobích. Účelem této analýzy je vypořádání trendu. Sledování trendu je důležitou činností banky, neboť v případě avizovaných problémů musí banka okamžitě reagovat.
- **Porovnání se srovnatelnou konkurencí** – pouze srovnáním statických a dynamických analýz se srovnatelnou konkurencí lze zjistit, jestli je banka efektivní či nikoli.

Moderní metody měření ziskovosti spočívají ve vyhodnocení vztahu dosaženého zisku a podstoupeného rizika, přičemž kapitálu banky musí odpovídat míra podstoupeného rizika. Výsledkem je tedy efektivita využití prostředků, jenž byly bance svěřeny akcionáři. Jelikož je bankovní podnikání specifické tím, že zde není kapitál použit k vlastnímu podnikání, ale ke krytí rizik potencionálních ztrát, je nezbytné, aby banka vhodně naložila se svěřenými prostředky. Princip řízení banky je založen na tom, jaká rizika a v jaké míře bude banka podstupovat, aniž by součet potencionálních ztrát převyšoval kapitál banky. Základním cílem řízení aktiv a pasiv banky je maximalizovat zisk při dané úrovni rizika.

Hodnocení ziskovosti je možné provést dvěma vzájemně se doplňujícími způsoby, a to globálně nebo lokálně.

V rámci **globálního hodnocení ziskovosti** je banka vyhodnocována jako celek. Princip spočívá v tom, že je dle druhu rizika vyhodnocena strategie alokace kapitálu, kdy se z bilance a výkazu zisku a ztráty stanoví rizika, ze kterých vyplývá zisk, a to za celou banku. Riziko se stanoví na základě metody value at risk, jenž udává množství kapitálu, které je potřebné ke krytí těchto rizik.

K hodnocení daného produktu či obchodu se využívá **lokální hodnocení ziskovosti**, kdy se porovnává případné dosažení zisku s riziky, která se mohou v případě jeho provedení vyskytnout. Typickým příkladem může být stanovení odchylky úrokové sazby na úvěru, kdy platí, že čím nižší je bonita klienta, tím vyšší je úroková sazba.

3.1.1 Rentabilita kapitálu (ROE – Return on Equity)

Rentabilita neboli výnosnost je finančním ukazatelem, který vyjadřuje, jaký je poměr mezi finančními prostředky, jenž plynou z aktivit banky, a prostředky vynaloženými na tyto aktivity. Podle Rose a Hudgins (2008) vypovídá ukazatel rentability kapitálu (ROE) o tom, jaká je míra návratnosti plynoucí akcionářům a jak efektivní jsou jejich investice do akcií při zohlednění rizikovosti. Ukazatel ROE patří k nejsledovanějším ukazatelům výkonnosti podniku, neboť akcionáře banky primárně zajímá, jak je management banky schopen zhodnotit svěřené prostředky. Pouze hodnota čistého zisku nevypovídá o efektivitě banky, a proto je nezbytné získat hodnoty ukazatele ROE. Následně je možné takto vypočtenou hodnotu porovnávat s alternativními investičními příležitostmi.

Ukazatel rentability vloženého kapitálu vyjadřuje, jak efektivně je zhodnocen vlastní kapitál a vypočte se následně:

$$ROE = \frac{EAT}{Equity}, \quad (3.1)$$

kde *EAT* je čistý zisk a *Equity* je vlastní kapitál.

Relativně často se však používá ukazatel ROAE (Return on Average Equity), který se vypočte:

$$ROAE = \frac{EAT}{Average\ Equity}, \quad (3.2)$$

kde *EAT* je čistý zisk po zdanění a *Average Equity* vyjadřuje průměrný vlastní kapitál banky.

Podle Zieglera a kol. (2006) není ukazatel ROE měřitelný v odlišných ekonomikách, a proto banky při porovnávání hodnot ROE očišťují nominální hodnotu ukazatelů od vlivu inflace. Banky si tedy dávají za cíl dosáhnout dané hodnoty ROE, která bude očištěná od inflace. Dále je možné hodnoty ukazatele ROE porovnávat s výnosy dlouhodobých státních cenných papírů, kdy hodnota ROE musí být vyšší než výnos z dlouhodobých cenných papírů. Z toho dle Kalabise (2012) plyne, že pokud jsou výnosy z dlouhodobých cenných papírů výhodnější, dochází k tomu, že se akcionáři zbavují akcií obchodních bank a své finanční prostředky využijí k nákupu státních cenných papírů, které jsou bezpečnější.

Nevýhoda ukazatele ROE, jakožto základního ukazatele ziskovosti bank, spočívá v tom, že nezahrnuje spekulční faktor. Banka je totiž schopna velmi jednoduše navýšit hodnotu ROE, a to zvýšením celkové zadluženosti, tzn. že kapitál je využit na krytí většího

množství aktiv. Z tohoto důvodu je nezbytné zabývat se i ukazatelem ROA a sledovat vztah mezi ROE a ROA z pohledu vystavení se spekulativnímu riziku.

3.1.2 Rentabilita aktiv (ROA – Return on Assets)

Ukazatel rentability aktiv (ROA) vyjadřuje, jak efektivně jsou aktiva využita k vytváření zisku, tzn. jak velký zisk připadá na jednotku aktiv. Výpočet ROA je následující:

$$ROA = \frac{EAT}{Assets}, \quad (3.3)$$

kde *EAT* vyjadřuje čistý zisk po zdanění a *Assets* vyjadřuje celková aktiva.

Alternativou ukazatele ROA je ROAA (Return on Average Assets), který se vypočte následně:

$$ROAA = \frac{EAT}{Average Assets}, \quad (3.4)$$

kde *EAT* vyjadřuje čistý zisk po zdanění a *Average Assets* vyjadřuje průměrný stav aktiv.

Podle Rose a Hudgins (2008) je rentabilita aktiv především ukazatelem manažerské efektivity a udává, jak je management banky schopen přeměnit aktiva na čistý zisk. Tento ukazatel obsahuje výsledky všech typů bankovních obchodů a zároveň odráží rozhodnutí o struktuře aktiv a pasiv, řízení nákladů či schopnost managementu reagovat na tržní podmínky.

Ukazatel ROA je souměřitelný v různých ekonomických prostředích, kdy je za mezinárodní standard podle Zieglera a kol. (2006) považována hodnota 1,00 %. V následující tabulce (viz Tab. 3.1) je uveden vztah mezi hodnotou ukazatele ROA a návratností aktiv.

Tab. 3.1 Vztah mezi hodnotou ukazatele ROA a rentabilitou aktiv

Hodnoty ROA (%)	Návratnost aktiv
< 0,75	slabá
0,75 – 1,00	pod standardem
1,00 – 1,25	dobrá
1,25 – 1,75	velmi dobrá
> 1,75	excelentní

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZIEGLER, K. a kol. Finanční řízení bank, s. 7.

3.1.3 Vztah ukazatele ROE a ROA

Jak již bylo zmíněno, je nezbytné sledovat vztah mezi ukazateli ROE a ROA. Aby byl management banky schopen zhodnotit, jak efektivně je banka řízena, je důležité sledovat ukazatele ROE a ROA z pohledu vystavení se spekulativnímu riziku.

Podle Zieglera a kol. (2006) není vhodné, aby se management banky zaměřil jen na sledování ROE, neboť tento ukazatel neposkytuje informace o předlužení banky, tzn. že banka má na pokrytí rizik jen relativně malý kapitál. Banka je tedy podstatně více zisková, avšak je také více riziková. Regulačními orgány jsou proto zaváděna opatření, jenž zamezují bankám zlepšovat ROE, aniž by měly odpovídající kapitál. Je tedy patrné, že zhodnocení výkonnosti banky bude výhodnější porovnávat i na základě ukazatele ROA, jenž vyjadřuje, jak efektivně jsou využívána aktiva ke generování zisku. Ukazatel ROA není na rozdíl od ukazatele ROE ovlivněn zadlužeností banky a rovněž slouží k porovnání bank, jež působí na odlišných trzích.

Na druhou stranu však rovněž není rovněž vhodné zaměřit se jen na sledování ukazatele ROA. Banky, které mají nízkou hodnotu spekulativního faktoru, mohou mít příznivé výsledky ukazatele ROA, avšak při nízké spekulativní pozici jsou hodnoty ROE velmi nízké. Jestliže má banka vysokou hodnotu ROA, avšak hodnota ROE zaostává, nelze hovořit o výkonnosti banky.

Jak uvádí Polouček (2006, s. 260) „Při analýze ziskovosti může být užitečné rozložit některé ukazatele na jejich dílčí komponenty a proniknout tak více do hloubky výsledků hospodaření bank.“ Jako nejzákladnější příklad je možné uvést vztah ukazatele ROE a ROA:

$$\frac{EAT}{Equity} = \frac{EAT}{Assets} \cdot \frac{Assets}{Equity}, \quad (3.5)$$

kde *EAT* vyjadřuje čistý zisk po zdanění, *Equity* je vlastní kapitál a *Assets* jsou celková aktiva.

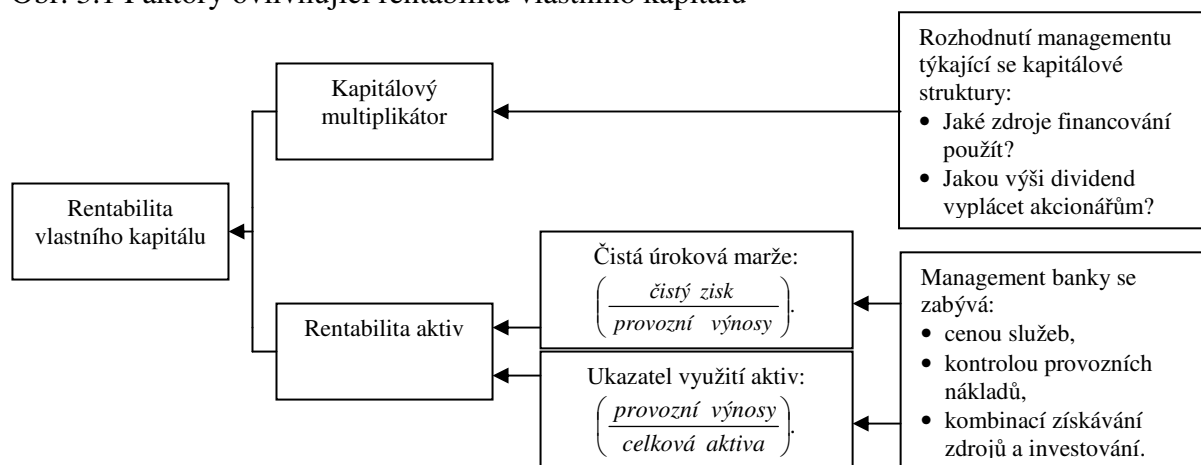
Výše uvedený vztah je možno vyjádřit rovněž jako:

$$ROE = ROA \cdot LM, \quad (3.6)$$

kde *LM* je kapitálový multiplikátor (equity multiplier) neboli pákový multiplikátor (leverage multiplier). Uvedený rozklad ukazatele ROE vyjadřuje citlivost výnosnosti na způsob financování aktiv neboli poměr cizích zdrojů a kapitálu.

Prvky, jenž ovlivňují ukazatel ROE v bance, jsou uvedeny v následujícím schématu, avšak podrobnější rozklad tohoto ukazatele bude blíže vymezen v kapitole 3.2.

Obr. 3.1 Faktory ovlivňující rentabilitu vlastního kapitálu

Zdroj: Vlastní zpracování dle ROSE, P.S., HUDGINS, S.C. Bank Management and Financial Services, s. 171.

3.2 Analýza odchylek finančních ukazatelů

Jedním z typických úkolů finančních analytiků je zjišťovat a vykonávat rozbor odchylek syntetických ukazatelů. Dále je nezbytné hledat a vyčíslit faktory, jenž k odchylkám přispívají nejvíce.

Podle Zmeškala a kol. (2004) existují dva přístupy, které slouží k analýze syntetických finančních ukazatelů pomocí soustav ukazatelů, a to:

- soustava ukazatelů, která charakterizuje zvolené ukazatele firmy bez exaktní matematické přesnosti a
- pyramidová soustava ukazatelů, která je odvozená matematicky, přičemž je možné rozbor analytického syntetického ukazatele vyjádřit pomocí matematické rovnice.

Následně bude práce zaměřena na analýzu odchylek na bázi pyramidové soustavy ukazatelů. Dluhošová (2010) tvrdí, že základní princip metody pyramidového rozkladu je založen na postupném rozkladu vrcholového ukazatele na dílčí ukazatele, což umožňuje určit vzájemné vazby mezi jednotlivými ukazateli jako ucelenou soustavu a identifikovat takto vliv dílčích činitelů na vrcholový ukazatel. V rámci pyramidové soustavy jsou tyto vazby zachyceny jako matematické rovnice.

Souvislost mezi vrcholovým ukazatelem x a dílčími ukazateli a_i je možné vyjádřit pomocí funkce $x = f(a_1, a_2, \dots, a_n)$, která slouží ke kvantifikaci míry vlivu dílčích ukazatelů, jakožto příčinných faktorů, na změnu daného vrcholového ukazatele.

Odchylku vrcholového ukazatele je možné vyjádřit jako součet odchylek zvolených dílčích ukazatelů následně:

$$\Delta y_x = \sum_i \Delta x_{a_i}, \quad (3.7)$$

kde x vyjadřuje analyzovaný ukazatel, Δy_x je přírůstek vlivu analyzovaného ukazatele, a_i je dílčí vysvětlující ukazatel, Δx_{a_i} je vliv dílčího ukazatele a_i na analyzovaný ukazatel x . Důležité je zdůraznit, že změny hodnot ukazatelů mohou být vyjádřeny jako absolutní odchylka:

$$\Delta x_{absolutně} = x_1 - x_0, \quad (3.8)$$

nebo jako relativní odchylka:

$$\Delta x_{relativně} = \frac{(x_1 - x_0)}{x_0}. \quad (3.9)$$

V pyramidových soustavách se v zásadě vyskytují dvě vazby:

- **aditivní vazba**, je-li

$$x = \sum_i a_i = a_1 + a_2 + \dots + a_n, \text{ nebo} \quad (3.10)$$

- **multiplikativní vazba**, je-li

$$x = \prod_i a_i = a_1 \cdot a_2 \cdot \dots \cdot a_n, \quad (3.11)$$

- výjimečně se mohou vyskytovat i **exponenciální vazby**,

$$x = a_1^{\prod a_j} = a_1^{a_2 \cdot a_3 \cdot a_4 \cdot \dots \cdot a_n}. \quad (3.12)$$

V případě **aditivní vazby** je vyčíslení vlivů pro všechny metody stejné, přičemž je celková změna rozdělena podle poměru změny ukazatele na celkové změně ukazatelů:

$$\Delta x_{a_i} = \frac{\Delta a_i}{\sum_i \Delta a_i} \cdot \Delta y_x, \quad (3.13)$$

přičemž $a_{i,0}$, příp. $a_{i,1}$ je hodnota ukazatele i v době výchozí (index 0) a následné (index 1) a tedy platí $\Delta a_i = a_{i,1} - a_{i,0}$.

Dle způsobu řešení **multiplikativní vazby** je možné rozlišit čtyři metody, kterými jsou metoda postupných změn, metoda rozkladu se zbytkem, logaritmická metoda rozkladu a funkcionální metoda. Tyto metody uvádí například Dluhošová (2010) nebo Zmeškal a kol. (2004). U metody postupných změn a rozkladu se zbytkem se vychází z toho, že pokud dojde ke změně jednoho z ukazatelů, pak zůstávají hodnoty ostatních ukazatelů neměnné. Logaritmická metoda rozkladu a funkcionální metoda vychází z toho, že je reflektována současná změna všech ukazatelů při vysvětlení vlivů.

Metoda postupných změn je specifická tím, že je celková odchylka rozdělena mezi dílčí vlivy ukazatelů, které je obecně možné vyčíslit jako:

$$\Delta x_{a_i} = \prod_{j < i} a_{j,0} \cdot \Delta a_i \cdot \prod_{j > i} a_{j,1} \cdot \frac{\Delta y_x}{\Delta x}. \quad (3.14)$$

Výhoda této metody spočívá v jejím jednoduchém výpočtu a bezezbytkovém rozkladu. Nevýhodou je, že velikost vlivů dílčích ukazatelů je závislá na pořadí ukazatelů. V praxi je tato metoda pro svoji jednoduchost často využívána, přičemž pro její správnou aplikaci je nutné, aby byla zachována metodika a pořadí ukazatelů při různých analýzách.

Výhodou **metody rozkladu ze zbytkem** je, že výsledky nejsou ovlivněny pořadím ukazatelů a rozklad je jednoznačný. Problém však spočívá ve výskytu zbytkové složky R , která je výsledkem kombinace současných změn více ukazatelů. Zbytkovou složku nelze jednoznačně vysvětlit a přiřadit jednotlivým vlivům. Metodu lze využít pouze při výskytu malého zbytku. Obecně pro libovolný počet dílčích ukazatelů lze vliv daného faktoru vyjádřit následovně:

$$\Delta x_{a_i} = \Delta a_i \cdot \prod_{j \neq i} a_{j,0} \cdot \Delta a_i \cdot \frac{\Delta y_x}{\Delta x} + \frac{R}{n}. \quad (3.15)$$

Logaritmická metoda je založena na spojitém výnosu a umožňuje zkoumat vlivy dílčích ukazatelů při současné změně ostatních vysvětlujících ukazatelů. Výhodou této metody je, že při rozkladu nevzniká zbytek a nezáleží na pořadí ukazatelů. Nevýhoda této metody spočívá v tom, že se při výpočtu vychází z logaritmu indexu. Aby mohla být tato metoda uplatněna, musí být indexy kladné. Vlivy jednotlivých ukazatelů je možné vyjádřit následně:

$$\Delta x_{a_i} = \frac{\ln I_{a_i}}{\ln I_x} \cdot \Delta y_x, \quad (3.16)$$

kde $I_x = \frac{x_1}{x_0}$ a $I_{a_i} = \frac{a_{i,1}}{a_{i,0}}$ vyjadřují indexy analyzovaného a dílčích ukazatelů, přičemž $\ln I_{a_i}$

je spojitý výnos ukazatele a_i a $\ln I_x$ je spojitý výnos ukazatele x .

U **funkcionální metody** se využívá diskrétních výnosů. Výhoda funkcionální metody oproti logaritmické metodě spočívá v tom, že je odstraněn problém záporných indexů ukazatelů. Jak uvádí Zmeškal a kol. (2004, s. 30) „Dá se ukázat, že pro kladné indexy jsou rozklady blízké logaritmické metodě. Dále je zajímavé, že pro dva prvky dává funkcionální metoda a metoda rozkladu s rovnoměrným rozdělením zbytků stejné výsledky.“

Dluhošová (2010) tvrdí, že je možné součin dvou dílčích ukazatelů $x = a_1 \cdot a_2$ pomocí funkcionální metody vyjádřit takto:

$$\Delta x_{a_1} = \frac{1}{R_x} \cdot R_{a_1} \cdot \left(1 + \frac{1}{2} \cdot R_{a_2}\right) \cdot \Delta y_x, \quad (3.17)$$

$$\Delta x_{a_2} = \frac{1}{R_x} \cdot R_{a_2} \cdot \left(1 + \frac{1}{2} \cdot R_{a_1}\right) \cdot \Delta y_x, \quad (3.18)$$

kde $R_{a_j} = \frac{\Delta a_j}{a_{j,0}}$ je diskretní výnos ukazatele a_j a $R_x = \frac{\Delta x}{x_0}$ je diskretní výnos ukazatele x .

Obecně lze vliv stanovit dle následujícího vztahu:

$$\Delta x_{a_1} = \frac{1}{R_x} \cdot R_{a_1} \cdot \left(1 + \sum_{j \neq i} \frac{1}{2} \cdot R_{a_j} + \sum_{j \neq i} \sum_{\substack{k \neq i \\ k \neq j}} \frac{1}{3} \cdot R_{a_j} \cdot R_{a_k} + \sum_{j \neq i} \sum_{\substack{k \neq i \\ k \neq j}} \sum_{\substack{m \neq i \\ m \neq j \\ m \neq k}} \frac{1}{4} \cdot R_{a_j} \cdot R_{a_k} \cdot R_{a_m} + \dots\right) \cdot \Delta y_x. \quad (3.19)$$

Na závěr lze konstatovat, že jednoduché rozklady je možné provést pomocí metody postupných změn. V případě složitější situace je vhodné použít logaritmickou metodu, avšak pouze v případech, kdy se vyskytují kladné indexy ukazatelů. V případě výskytu záporných indexů ukazatelů je jednou z možností aplikovat kombinaci metod, tzn. např. pro část pyramidového rozkladu s výskytem záporných indexů využít například metodu postupných změn, rozkladu se zbytkem či funkcionální metodu a pro zbytek aplikovat logaritmickou metodu. Za zobecněný přístup k pyramidovým rozkladům je považována funkcionální metoda, protože odstraňuje problém záporných indexů ukazatelů. Tuto metodu lze aplikovat všeobecně i pro pyramidové rozklady s kladnými indexy ukazatelů.

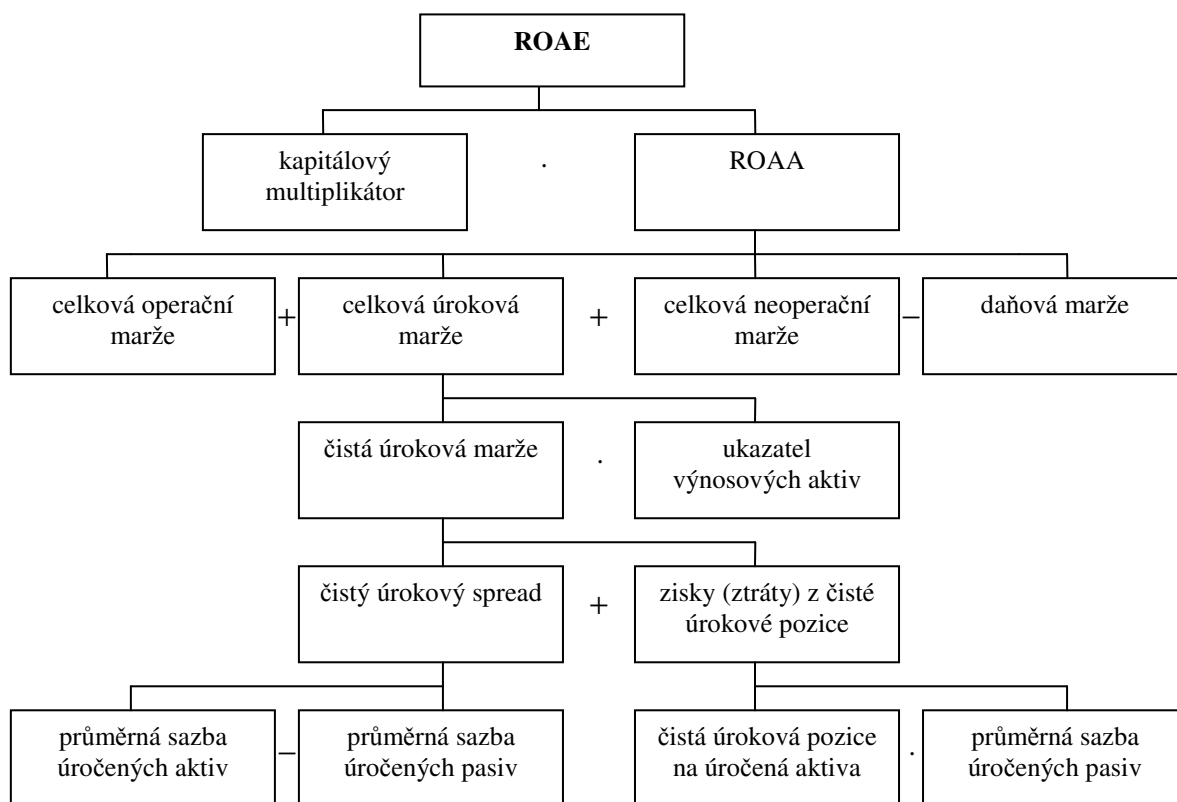
3.2.1 Pyramidový rozklad ukazatele ROAE

Pyramidový rozklad slouží k vyčíslení vlivů změn dílčích ukazatelů na změnu vrcholového ukazatele. V rámci pyramidové soustavy je možné ziskovost banky sledovat na mnoha úrovních. Při aktivním řízení banky je nezbytné provést dekompozici zisku, jenž slouží k pochopení, jak banka vytváří zisk. Dekompozice zisku totiž umožňuje nalézt oblasti, v nichž má banka slabiny. Z tohoto důvodu je dokonalé porozumění vztahů mezi klíčovými ukazateli důležitou podmínkou efektivního řízení ziskovosti banky.

Výslednou hodnotu vrcholového ukazatele ROAE lze vyjádřit pomocí ukazatele ROAA a kapitálového multiplikátoru, přičemž pyramidový rozklad ROAE je uveden níže ve

schématu (viz Obr. 3.2). Následně budou podrobněji popsány jednotlivé dílčí ukazatele pyramidového rozkladu ROAE, jenž uvádí Obr. 3.2.

Obr. 3.2 Pyramidový rozklad ukazatele ROAE

Zdroj: Vlastní úprava podle ZIEGLER, K. a kol. Finanční řízení bank, s. 8.

Složení ukazatele ROAE

- ROAA - (viz podkapitola 3.1.2).
- Kapitálový multiplikátor vyjadřuje, jaké množství aktiv je kryto jednotkou kapitálu. Podle Zieglera a kol. (2006) jsou obvyklé hodnoty tohoto ukazatele v rozmezí 10 – 15.

$$\text{Kapitálový multiplikátor} = \frac{\text{celková aktiva}}{\text{kapitál}}. \quad (3.20)$$

Složení ukazatele ROAA

- Celková úroková marže vyjadřuje čistý úrokový příjem, který je vztažen na jednotku všech aktiv.

$$\text{Celková úroková marže} = \frac{(\text{úrokové výnosy celkem} - \text{úrokové náklady celkem})}{\text{průměrná celková aktiva}}. \quad (3.21)$$

- Celková operační marže vypovídá o tom, jak efektivně je banka schopna přijatými poplatky pokrýt zaplacené poplatky a jiné administrativní náklady.

$$\text{Celková operační marže} = \frac{(\text{operační výnosy} - \text{operační náklady})}{\text{průměrná celková aktiva}}. \quad (3.22)$$

- Celková neoperační marže poskytuje informace o efektivnosti ostatních neoperačních příjmů, kde např. spadá příjem z držby akcií.

$$\text{Celková neoperační marže} = \frac{(\text{neoperační výnosy} - \text{neoperační náklady})}{\text{průměrná celková aktiva}}. \quad (3.23)$$

- Daňová marže vypovídá o tom, zda je banka schopná optimalizovat svou daňovou povinnost.

$$\text{Daňová marže} = \frac{\text{placená daň z příjmu}}{\text{průměrná celková aktiva}}. \quad (3.24)$$

Složení ukazatele celkové úrokové marže

- Čistá úroková marže měří, jak efektivně je řízen vztah mezi úrokovými výnosy a úrokovými náklady.

$$\text{Čistá úroková marže} = \frac{(\text{úrokové výnosy celkem} - \text{úrokové náklady celkem})}{\text{průměrná úročená aktiva}}. \quad (3.25)$$

- Ukazatel výnosových aktiv poskytuje informace o tom, jakou část aktiv tvoří aktiva úročená, přičemž v zájmu banky je, aby se tento ukazatel přibližoval hodnotě 100. Této hodnoty však banka nemůže dosáhnout, neboť by neměla žádnou likviditu.

$$\text{Ukazatel výnosových aktiv} = \frac{\text{průměrná úročená aktiva}}{\text{průměrná celková aktiva}}. \quad (3.26)$$

Složení ukazatele čisté úrokové marže

- Čisté úrokové rozpětí je využíváno méně často než ukazatel čisté úrokové marže, neboť nepostihuje poměr úročených a neúročených aktiv a pasiv.

$$\text{Čisté úrokové rozpětí} = \text{prům. sazba úr. aktiv} - \text{prům. sazba úr. pasiv}. \quad (3.27)$$

- Zisky (ztráty) z čisté úrokové pozice vyjadřují vliv dopadu odlišné velikosti úročených aktiv a pasiv. Banky se snaží, aby tento ukazatel dosahoval vysokých hodnot, přičemž rozdíl mezi velikostí úročených aktiv a pasiv má být co největší, a to ve prospěch úročených aktiv.

$$\text{ZZČUP} = \text{ČUPVUA} \cdot \text{UNUP}, \quad (3.28)$$

kde $ZZČUP$ vyjadřuje zisky (ztráty) z čisté úrokové pozice, $ČUPVUA$ je čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva a $UNUP$ jsou úrokové náklady úročených pasiv.

Složení ukazatele čistého úrokového rozpětí

- Průměrná sazba úročených aktiv, která udává informace o efektivnosti ocenění aktiv.

$$Prům. sazba úročených aktiv = \frac{celkové úrokové výnosy}{průměrná úročená aktiva}. \quad (3.29)$$

- Průměrná sazba úročených pasiv, která udává informace o efektivnosti ocenění pasiv.

$$Prům. sazba úročených pasiv = \frac{celkové úrokové náklady}{průměrná úročená pasiva}. \quad (3.30)$$

Složení ukazatele zisků (ztrát) z čisté úrokové pozice

- Průměrná sazba úročených pasiv – viz vzorec 3.30.
- Čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva - vyjadřuje, zda je v bilanci banky více úročených aktiv než pasiv. Banka je tím více ziskovější, čím je hodnota tohoto ukazatele vyšší.

$$ČÚPVUA = \frac{(celková úročená aktiva - celková úročená pasiva)}{celková úročená aktiva}, \quad (3.31)$$

kde $ČÚPVUA$ je čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva.

Rozklady indikátorů ziskovosti na dílčí ukazatele je možné efektivně využít při identifikaci příčin nedostatečné ziskovosti bank a tedy i oblastí, na které by se měl management banky při řízení zaměřit. Dekompozice zisku poskytuje bance informace, jak rozložit příjem banky, odhalit trendy či definovat slabé oblasti banky. Podle Poloučka (2006) ukazatele ziskovosti a jejich rozklady ukazují, že dosažení nadprůměrné ziskovosti je závislé na několika podstatných faktorech, kterými jsou:

- obezřetné využívání finanční páky neboli přiměřené nastavení poměru cizích zdrojů a kapitálu,
- obezřetné využívání fixních aktiv, a to při zvyšování provozních výnosů a celkového objemu výstupů,
- obezřetné řízení bankovního portfolia a
- obezřetný přístup k riziku, přičemž podmínkou je, aby ztráty nepřevýšily výnosy a kapitál banky.

3.3 Řízení a plánování ziskovosti v bance

Jestliže má být banka v oblasti řízení ziskovosti do budoucna úspěšná, je nezbytné provádět strategické plánování, jakožto součást komplexního procesu strategického řízení. Jak uvádí Ziegler a kol. (2006, s. 15) „Strategické plánování představuje souhrn strategických a taktických úvah, představ a rozhodnutí vrcholového vedení o dalším rozvoji. Definuje a využívá soustavu cílů, principů a praktických nástrojů vedoucích k naplnění vize a poslání.“ Při plánování je důležité, aby operativní a roční plány v bance navazovaly na dlouhodobé plány, přičemž dlouhodobé plánování vychází z bankovní strategie.

V oblasti řízení ziskovosti je plánovací proces důležitý, neboť slouží k zajištění stabilního zhodnocení majetku akcionářů, přičemž jsou eliminována vnitřní i vnější rizika. Dále umožňuje stanovit rizikové faktory nebo se zaměřit na vyhledávání příležitostí, jež bance přináší zisk.

Obecně lze stanovit, že se proces strategického řízení skládá z následujících kroků:

- stanovení vize a poslání,
- analýza banky a vyhodnocení silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí,
- stanovení strategických cílů a strategie,
- tvorba plánů,
- kontrola a hodnocení výsledků, příp. zpětná vazba.

Stanovení vize a poslání

Plánovacímu procesu předchází stanovení současné vize a poslání. Vize vyjadřuje představu, jakou banku chce vedení vytvořit, přičemž bere v potaz zájmy akcionářů. Cílem stanovení vize a poslání je především charakteristika základních důvodů existence a definice toho, jaký prospěch přináší akcionářům, zákazníkům a zaměstnancům.

Vize se vyznačuje orientací na budoucnost, motivací, dobrou sdělitelností či jedinečností. Oproti tomu poslání je charakteristické svojí orientací na budoucnost, klienty, zaměstnance a na konkurenci.

Analýza vnějšího a vnitřního prostředí

Úkolem analýzy je prostřednictvím identifikace příležitostí a hrozeb vnějšího prostředí nalézt příležitosti a odhalit silné a slabé stránky banky. Podstatou je využít těchto příležitostí a vyhnout se případnému ohrožení. Banka provádí analýzu jak vnitřního, tak vnějšího prostředí.

Vnitřní analýza je zaměřena na vyhodnocení veškerých zdrojů a vnější analýza se zabývá vývojem stávajících a potencionálních trhů a pozicí banky na trhu.

Analýza vnějšího prostředí se snaží odpovědět především na otázky typu, jaké okolní faktory ovlivňují banku a které z těchto faktorů jsou nejvýznamnější. Tato analýza poskytuje informace o vlivech okolního prostředí a slouží k odhalení rizikových faktorů, kterým je následně možné se vyhnout. Při provádění vnějších analýz je nezbytné nejprve provést analýzu obecného prostředí, tedy provést analýzu politickou, ekonomickou, sociální a demografickou, právní či technickou a technologickou. Následně se provádí analýza oborového prostředí, kdy se analyzují faktory konkurenčního prostředí. V rámci této analýzy se hodnotí konkurence mezi existujícími bankami, zákazníky a dodavateli (instituce, drobní klienti), nebankovními subjekty či možná konkurence nových bank.

Analýza vnitřního prostředí zahrnuje analýzu lidských, finančních, fyzických a nehmotných zdrojů. Plánování se netýká pouze vnějšího prostředí, ale zároveň vnitrobankovních záležitostí, přičemž se obě tyto činnosti vzájemně doplňují.

Stanovení strategických cílů

Podle Zieglera a kol. (2006) představují strategické cíle nejvyšší stupeň cíle a vycházejí ze stávající vize a poslání. Realizace strategických cílů slouží k naplňování vize a poslání. Jednotlivé cíle by se měly vyznačovat charakteristickými znaky, kterými jsou například vymezení žádoucího stavu, motivační účinek, kvalifikované cíle, časový horizont a vzájemná provázanost. Cíle se většinou vyjadřují prostřednictvím finančních veličin a ukazatelů, ale také na základě požadovaného zisku, objemu prodeje, tržního podílu atd. Hlavní finanční cíle představují dlouhodobé zhodnocování majetku akcionářů, které se odráží v hodnotě ukazatele ROE, případně ROA. Důležitým bankovním cílem je rovněž kapitálová přiměřenost, kdy banky dle výše podstupovaných rizik plánují hodnotu kapitálu.

Plány

Podstata bankovní strategie spočívá v tom, že se rozpracovává do dílčích strategií jednotlivých obchodních jednotek, kdy je za jejich tvorbu odpovědné příslušné vedení. Finanční cíle dílčích obchodních jednotek vycházejí z cíle dlouhodobého zhodnocování majetku akcionářů. Z tohoto důvodu je nejdůležitější návratnost alokovaného kapitálu, kdy alokace kapitálu probíhá formou podle pravidel o kapitálové přiměřenosti nebo podle potencionální ztráty z podstupovaných rizik.

Aby byla banka schopna zajistit řízení podle cílů, je důležitá provázanost soustavy cílů a to od dlouhodobých cílů ke střednědobým a krátkodobým. Banky vytvářejí operativní a roční plány, které směřují k dosažení krátkodobých a střednědobých cílů. Je zřejmé, že na tyto plány navazují plány, jenž mají dlouhodobější charakter, tedy strategické plány. Podle zaměření cílů se pak rozlišují obchodní plány, finanční plány, plány činností a rozpočty.

Kontrola a zhodnocení výsledků

Budoucí úspěch banky závisí na tom, jestli dokáže vedení banky správně stanovit míru proměnlivosti okolí, vhodně stanovit důležitost vnitrobankovních změn a nalézt vhodný způsob provedení změn. Konečná kontrola a zhodnocení výsledků musí ukázat, kde nastala chyba v průběhu procesu a následně stanovit způsob, jak tuto chybu napravit.

Jednotlivé metody tvorby strategie jsou odlišné především v závislosti na intenzitě konkurence, rychlosti změny prostředí a schopnostech banky čelit konkurenci. Úspěšnost bankovní strategie je ovlivněna různými podmínkami, kterými jsou například historie a velikost banky, celosvětové trendy, životní cyklus trhu a nabízených produktů nebo charakter dodavatelů, odběratelů a konkurence.

Výše uvedené přístupy jsou pro banku důležité a dohromady utváří jeden komplex. Není tedy možné soustředit se pouze na jeden přístup a ostatní přehlížet. Úspěšnost banky však závisí na tom, zda je vedení schopné sjednotit dílčí potřeby vzhledem k vývoji charakteristik firmy a vnějšího prostředí.

Řízení ziskovosti je ovlivňováno mnoha vlivy, přičemž Rose a Hudgins (2008) uvádí, že banka s nadprůměrnou ziskovostí je odlišována od banky s průměrnou ziskovostí především podle následujících faktorů:

- **Velikost banky** je jedním z hlavních faktorů, jenž ovlivňuje velikost zisku. Nejziskovějšími bankami bývají především středně velké a velké banky, které mohou využívat výhod nižších celkových provozních nákladů či vyšší provozní efektivity.
- **Produktivita zaměstnanců** má tendenci být tím vyšší, čím vyšší jsou příjmy banky. Příkladně banky generující vysoké zisky, vytvářejí a spravují větší množství aktiv, což má za následek, že s rostoucí produktivitou dochází k tomu, že je rovněž navýšen příjem zaměstnance.
- **Náklady na řízení** jsou pro vysoce ziskové banky ve srovnání s méně ziskovými bankami nižší, neboť své provozní náklady řídí lépe. Takovéto banky mají nižší jak

průměrné úrokové náklady, tak především personální náklady. U vysoce ziskových bank je poměr provozních nákladů k provozním výnosům podstatně nižší, než u méně ziskových bank.

- **Zvýšení příjmu prostřednictvím poplatků** je v posledních letech důležitým prvkem, který slouží k navýšení zisku. Zásadní je také neustálý rozvoj nových služeb, jenž vytváří další poplatky.
- **Pákový efekt**, kdy banka ke zvýšení výnosů využívá především cizí kapitál a pouze částečně vlastní kapitál. Vysoce ziskové banky se snaží vydělat především prostřednictvím cizího kapitálu, kdy dochází jen k částečnému využívání vlastního kapitálu, který je pro banku dražší.

4 Aplikace analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank a zhodnocení výsledků

Jak již bylo zmíněno, základním cílem jakékoli finanční instituce je vytváření zisku. Management banky se snaží o řízení aktiv a pasiv takovým způsobem, aby bylo dosaženo maximálního zisku při dané míře rizika. Tvorba zisku je však ovlivněna řadou rizik a faktorů, které může banka ovlivnit či nikoliv. V rámci finančního řízení se tedy provádí analýza ziskovosti, kdy k nejvýznamnějším ukazatelům patří rentabilita aktiv a rentabilita vlastního kapitálu, jenž představuje klíčový ukazatel pro hodnocení banky.

Tato kapitola bude věnována pyramidovému rozkladu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE) u tří zvolených bank v letech 2006 – 2010. Rozklad ukazatele ROAE bude u jednotlivých bank proveden na základě metody postupných změn a funkcionální metody, přičemž bude aplikována analýza odchylek, pomocí které budou vysvětleny vlivy dílčích ukazatelů působících na změnu ukazatele ROAE za dané období.

4.1 Charakteristika vybraných bank

Analýza odchylek ukazatele rentability vlastního kapitálu bude aplikována na tři vybrané banky působící na území České republiky. Banky byly zvoleny dle kritéria výše dosaženého zisku, přičemž „nejziskovějšími“ bankami za rok 2010¹ byly Československá obchodní banka, a.s. (dále také ČSOB), Komerční banka, a.s. (dále také KB) a Česká spořitelna, a.s. (dále také ČS). V tabulce 4.1 je uvedena výše čistého zisku, kterého zmíněné banky dosáhly v roce 2010. Tyto banky jsou rovněž největšími bankami v tuzemsku a bývají označovány jako tzv. velká trojka.

Následující podkapitoly budou blíže zaměřeny na představení ČSOB, KB a ČS.

Tab. 4.1 Nekonsolidovaný čistý zisk vykázaný tuzemskými bankami v roce 2010 (v mil. Kč)

Název banky	Čistý zisk
ČSOB	12 797
Komerční banka	12 035
Česká spořitelna	11 871

Zdroj: Výroční zprávy bank.

¹ <http://www.euroekonom.cz/banky-zisk.php?rok=0>

4.1.1 Základní informace o Československé obchodní bance, a.s.

Obchodní firma	Československá obchodní banka, a.s.
Sídlo	Radlická 333/150, 150 57 Praha 5
Právní forma	akciová společnost
Registrace	zapsána v obchodním rejstříku Městským soudem v Praze
Orgán dohledu	Česká národní banka
Identifikační číslo	00001350
DIČ	CZ699000761 (od 1.1. 2009)
Kód banky	0300

Československá obchodní banka je univerzální bankou, která byla založena státem v roce 1964 jako banka, jenž poskytovala služby v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací. V červnu 1999 byla ČSOB privatizována a majoritním vlastníkem se stala belgická KBC Bank, jež je součástí skupiny KBC. O rok později ČSOB převzala Investiční a poštovní banku. KBC Bank se v polovině roku 2007, po odkoupení minoritních podílů, stává jediným akcionářem banky. Až do konce roku 2007 působila ČSOB na českém i slovenském trhu, avšak k 1. lednu 2008 došlo k oddělení slovenské pobočky.

Obchodní profil ČSOB je zaměřen na poskytování služeb všem klientským subjektům, tedy fyzickým osobám, malým a středním podnikům, korporátním a institucionálním klientům. V rámci retailového bankovníctví působí banka v ČR pod dvěma obchodními značkami, kterými jsou ČSOB a Poštovní spořitelna. Klienti banky jsou obsluhováni prostřednictvím poboček ČSOB, Finančních center Poštovní spořitelny či obchodními místy České pošty. Služby, které jsou nabízeny pod značkou ČSOB a Poštovní spořitelna, jsou poskytovány pomocí distribučních kanálů v rámci skupiny ČSOB a pomocí kanálů přímého bankovníctví.

Skupina ČSOB je hlavním hráčem v oblasti poskytování finančních služeb v České republice. ČSOB vychází z knowhow celé skupiny KBC, přičemž nabízí tzv. bankopojišťovací služby obsahující různorodé finanční produkty. ČSOB nabízí se svými produkty a službami rovněž ucelenou nabídku produktů a služeb celé skupiny ČSOB. V rámci skupiny ČSOB se pojištěním a penzijními produkty zabývá ČSOB Pojišťovna a penzijní fond Stabilita, financováním bydlení Hypoteční banka a Českomoravská stavební spořitelna, kolektivním investováním a správou majetku investiční fondy ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnosti a poskytováním ostatních specializovaných služeb ČSOB Leasing

a ČSOB Factoring. Služby, jenž souvisí s obchodováním na finančních trzích, poskytuje Patria, která je sesterskou společností ČSOB.

Vizí skupiny ČSOB je být nejlepší bankopojišťovací skupinou na českém trhu. Cílem skupiny je efektivní poskytování finančních služeb pro své klienty a zároveň zajištění rostoucího a udržitelného výnosu pro své akcionáře. Skupina se snaží svým klientům poskytovat neustále vyšší hodnotu, přičemž staví na dlouhodobém partnerství s jednotlivými klienty v oblasti osobních a rodinných financí, ve financování malých a středních firem a korporátního financování.

4.1.2 Základní informace o Komerční bance, a.s.

Obchodní firma	Komerční banka, a.s.
Sídlo	Na Příkopě 33 č. p. 969, 114 07 Praha 1
Právní forma	akciová společnost
Registrace	zapsána v obchodním rejstříku Městským soudem v Praze
Orgán dohledu	Česká národní banka
Identifikační číslo	45317054
DIČ	CZ45317054
Kód banky	0100

Komerční banka byla původně založena v roce 1990 jako státní instituce, přičemž o dva roky později došlo k její transformaci na akciovou společnost. Od října roku 2001 je součástí skupiny Sociétés Générale, která koupila státní 60 % podíl v Komerční bance. Po privatizaci začala KB rozvíjet kromě své silné pozice na trhu podniků a municipalit zároveň i aktivity pro individuální zákazníky a podnikatele. Rozvoj retailových aktivit byl spojen s nákupem zbývajících 60 % podílu v Modré pyramidě v roce 2006, kdy KB získala plnou kontrolu nad třetí největší českou stavební spořitelnou. K 31. 12. 2010 nabývá účinnosti fúze sloučením Komerční banky a Komerční banky Bratislava, přičemž nástupnickou společností je Komerční banka, jenž své aktivity na Slovensku vykonává prostřednictvím pobočky.

Komerční banka patří mezi přední bankovní instituce nejen v České republice, ale i regionech střední a východní Evropy. Jedná se o univerzální banku, která působí v oblasti retailového, podnikového a investičního bankovníctví. V rámci skupiny KB nabízí i další specializované služby, kterými jsou například penzijní připojištění, stavební spoření,

spotřebitelské úvěry a faktoring. Tyto služby jsou dostupné prostřednictvím sítě poboček KB, přímého bankovníctví či vlastní distribuční sítě. Korporátní klientela je rozdělena do dvou segmentů podle parametru ročního obrátu klienta a portfolia produktů, jenž klient využívá. Pokud má společnost obrát od 60 do 1 500 mil. Kč, je obsluhována na obchodních centrech segmentu Corporate. Klienti, kteří dosahují vyššího obrátu, jsou obsluhováni pobočkami segmentu Top Corporations, které se nacházejí v Praze, Brně a Bratislavě.

Komerční banka je mateřskou společností Skupiny KB a součástí skupiny Sociétés Générale. Finanční skupina KB působí v České republice prostřednictvím několika společností, kterými jsou Komerční banka, Modrá pyramida stavební spořitelna, KB penzijní fond, KB faktoring, ESSOX, Sociétés Générale, KB pojišťovna, Protos – uzavřený investiční fond, KB Real Estate, Bastion European Investments. Dále má skupina KB ostatní účasti u společnosti Czech Banking Credit Bureau a Českomoravské záruční a rozvojové banky.

Jedním z významných faktorů dlouhodobého úspěchu v KB je považována společenská odpovědnost, která je zaváděna do strategií obchodních aktivit, kdy se KB snaží vytvářet hodnotu pro klienty, zaměstnance, obchodní partnery, akcionáře, investory ale i celou skupinu Sociétés Générale.

4.1.3 Základní informace o České spořitelně, a.s.

Obchodní firma	Česká spořitelna, a.s.
Sídlo	Olbrachtova 1929/62, 140 00 Praha 4
Právní forma	akciová společnost
Registrace	zapsána v obchodním rejstříku Městským soudem v Praze
Orgán dohledu	Česká národní banka
Identifikační číslo	45244782
DIČ	CZ699001261
Kód banky	0800

V roce 1825 zahájila činnost Spořitelna česká, jakožto nejstarší předchůdce České spořitelny. V roce 1992 na tradici českého a československého spořitelnictví navázala Česká spořitelna. Od roku 2000 se Česká spořitelna stává členem Erste Group, jenž je považována za předního poskytovatele finančních služeb ve střední a východní Evropě. V červenci roku 2001 dokončila ČS transformaci, která byla zaměřena na zlepšení veškerých zásadních

součástí banky. Česká spořitelna se snaží neustále zkvalitňovat své produkty a služby a zefektivňovat pracovní procesy.

Česká spořitelna je moderní univerzální bankou, která se orientuje na drobnou klientelu, malé a střední firmy a na města a obce. Zároveň však hraje důležitou roli v oblasti financování velkých korporací a poskytování služeb v oblasti finančních trhů, kdy na českém kapitálovém trhu spadá ČS mezi významné obchodníky s cennými papíry.

Skupina ČS je tvořena následujícími společnostmi, kterými jsou Česká spořitelna, brokerjet ČS, Erste Corporate Finance, Factoring ČS, GRANTIKA ČS, IT Centrum, Partner ČS, Penzijní fond ČS, Realitní společnost ČS, REICO investiční společnost ČS, s Autoleasing, S MORAVA Leasing a Stavební spořitelna ČS.

Česká spořitelna je transparentní společností, která dlouhodobě oznamuje veřejnosti informace o aktuálním vývoji v bance a dceřiných společnostech, a to včetně finančních výsledků. Z hlediska informovanosti se jedná o velmi otevřenou společnost, jenž se řadí mezi dlouhodobě vstřícné. Dále ČS podporuje neziskové společnosti a organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné organizace či nadace a nadační fondy. V roce 2002 byla zřízena Nadace České spořitelny, která má za úkol podporovat kulturu, vzdělání, vědu, zdravotní péči, ekologii, charitu a jiné. Od roku 2005 jsou do charitativních aktivit zapojeni také klienti banky, kdy v rámci věrnostního Bonus programu mohou klienti věnovat své body za platbu kartou na vybrané charitativní projekty. V rámci společenské odpovědnosti stála Česká spořitelna u vzniku Poradny při finanční tísni, jenž je první zřízenou nezávislou organizací svého druhu v České republice. Česká spořitelna rovněž jako první komerční instituce ustanovila institut ombudsmana, tedy ochránce práv klientů. Prostřednictvím ombudsmana buduje ČS dlouhodobé a kvalitní vztahy se svými klienty.

4.2 Analýza ukazatelů bankovní rentability

Jelikož je práce zaměřena na hodnocení bankovní ziskovosti, budou následně analyzovány dva nejvýznamnější ukazatele rentability, tedy ukazatel ROAE a ukazatel ROAA. Výpočet těchto ukazatelů bude proveden pro ČSOB, Komerční banku a Českou spořitelnu, přičemž se bude vycházet z nekonsolidovaných finančních výkazů zmíněných bank v letech 2006 až 2010. V rámci nekonsolidované účetní závěrky jsou zahrnuty pouze údaje za ČSOB, Komerční banku a Českou spořitelnu, nikoliv za Skupinu ČSOB, Skupinu KB a Skupinu ČS. Jednotlivé finanční výkazy jsou uvedeny v Příloze č. 2 – 7.

4.2.1 Ukazatele rentability Československé obchodní banky, a.s. v letech 2006 – 2010

Následně budou vypočteny ukazatele rentability ČSOB, a.s. V následující Tab. 4.2 je vypočten ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE) podle vzorce (3.2).

Tab. 4.2 Ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	7 577	11 343	683	21 602	12 797
Průměrný vlastní kapitál (v mil. Kč)	41 505	42 458	45 530	53 620	59 642
ROAE (v %)	18,26	26,72	1,50	40,29	21,46

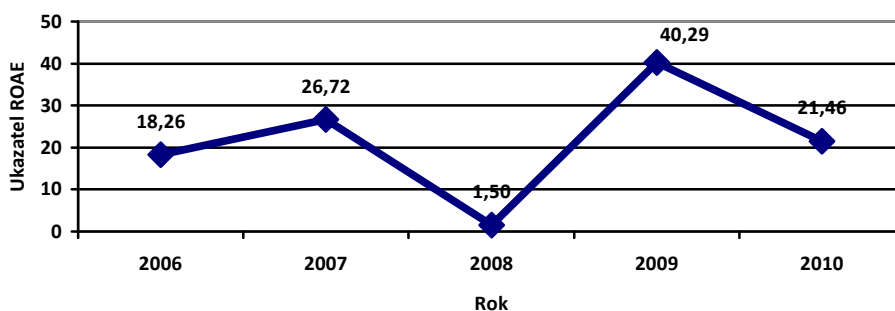
Zdroj: Vlastní výpočty.

Rentabilita průměrného vlastního kapitálu v roce 2007 výrazně vzrostla, což bylo způsobeno nárůstem čistého zisku díky zvýšenému počtu obchodů ve všech klientských segmentech. ROAE dosáhla nejnižší hodnoty v roce 2008, kdy činila pouhých 1,50 %. Tento propad způsobil pokles čistého zisku z 11 343 mil. Kč na 683 mil. Kč, a to především kvůli globální finanční krizi, kdy ČSOB přecenila celé své portfolio CDO (collateralized debt obligation, tedy zajištěná dluhová obligace) na nulu a zaúčtovala čistý dopad přecenění a opravných položek k expozici vůči Lehman Brothers a islandským bankám. V roce 2009 došlo k výraznému navýšení ROAE na 40,29 %, v důsledku nárůstu čistého zisku, který byl pozitivně ovlivněn jednorázovým výnosem z prodeje podílu v ČSOB SR společnosti KBC. V tomto roce vzrostl i vlastní kapitál na částku 60 992 mil. Kč, zejména prostřednictvím nerozděleného zisku díky jednorázovému výnosu z prodeje podílu. V roce 2010 dosahovala ROAE hodnoty 21,46 %, což bylo způsobeno poklesem čistého zisku.

Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu je vyjádřen také v Grafu 4.1.

Graf 4.1 Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010

(v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Hodnoty ukazatele rentability průměrných aktiv jsou vypočteny v Tab. 4.3 podle vzorce (3.4).

Tab. 4.3 Ukazatel rentability průměrných aktiv ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010

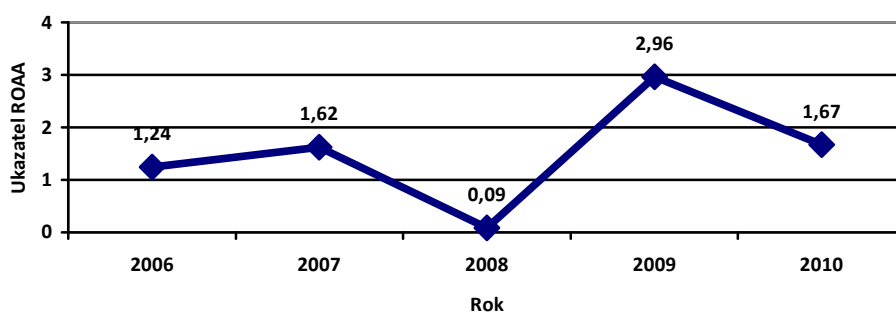
	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	7 577	11 343	683	21 602	12 797
Průměrný stav aktiv (v mil. Kč)	613 174	700 677	747 277	729 579	766 221
ROAA (v %)	1,24	1,62	0,09	2,96	1,67

Zdroj: Vlastní výpočty.

V porovnání s rokem 2006 došlo v roce 2007 k navýšení rentability průměrných aktiv, což bylo zapříčiněno nárůstem čistého zisku. V tomto roce také vzrostla celková aktiva na 788 177 mil. Kč. Výše celkových aktiv byla pozitivně ovlivněna především finančními aktivy k obchodování, ale i poskytnutými úvěry. V roce 2008 klesla hodnota ROAA na 0,09 %, což bylo způsobeno velkým poklesem čistého zisku. V tomto roce došlo rovněž ke snížení celkových aktiv na 706 376 mil. Kč v důsledku přecenění portfolia bankou. V analyzovaném období dosáhla banka nejvyššího čistého zisku v roce 2009, což se projevilo i ve výši ROAA, která činila 2,96 %. Poslední sledovaný rok v bance je ve znamení poklesu ROAA na 1,67 %. Dle Tab. 3.1 je návratnost průměrných aktiv v roce 2008 pod standardem, avšak v roce 2009 je excelentní. V roce 2006 byla návratnost průměrných aktiv dobrá a v letech 2007 a 2010 velmi dobrá. Mezinárodní standard pro ROAA je 1 %.

Vývoj rentability průměrných aktiv je možné rovněž sledovat v Grafu 4.2.

Graf 4.2 Vývoj rentability průměrných aktiv ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2.2 Ukazatele rentability Komerční banky, a.s. v letech 2006 – 2010

Následně budou vypočteny ukazatele rentability KB, a.s. V následující Tab. 4.4 je vypočten ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE) podle vzorce (3.2).

Tab. 4.4 Ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu KB, a.s. v letech 2006 – 2010

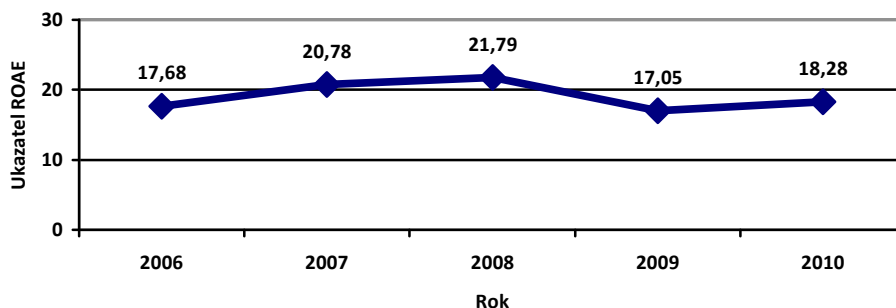
	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	8 747	10 170	11 795	10 369	12 035
Průměrný vlastní kapitál (v mil. Kč)	49 484	48 945	54 107	60 814	65 833
ROAE (v %)	17,68	20,78	21,79	17,05	18,28

Zdroj: Vlastní výpočty.

V roce 2007 byl nárůst ROAE ovlivněn tím, že došlo ke zvýšení čistého zisku na 10 170 mil. Kč. Příznivého výsledku bylo dosaženo především díky rostoucím výnosům, provozní efektivitě a kontrolovaným nákladům rizika. V roce 2008 ROAE činila 21,79 %, což bylo ovlivněno nárůstem čistého zisku. Ve srovnání s rokem 2007 narostl čistý zisk především díky finančním operacím, kdy banka prodala Wiener Börse AG podíl na společnosti Burza cenných papírů Praha, a.s., ve výši 485 mil. Kč. Nejnižší hodnoty ROAE bylo dosaženo v roce 2009, kdy činila 17,05 %. V tomto roce došlo ke snížení čistého zisku, což bylo zapříčiněno nepříznivým makroekonomickým vývojem a současně došlo k navýšení vlastního kapitálu díky změně hodnot finančních nástrojů přeceněných do vlastního kapitálu. V analyzovaných letech bylo nejvyššího čistého zisku dosaženo v roce 2010, přičemž došlo i k nárůstu ROAE. Navýšení čistého zisku bylo podpořeno růstem úvěrů a neterminovaných depozit, současně byl navýšen i vlastní kapitál díky nerozdělenému zisku z roku 2009.

Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu lze sledovat i v Grafu 4.3.

Graf 4.3 Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu KB, a.s. v letech 2006 – 2010 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Ukazatel rentability průměrných aktiv je vypočten v následující Tab. 4.5 podle vzorce (3.4).

Tab. 4.5 Ukazatel rentability průměrných aktiv KB, a.s. v letech 2006 – 2010

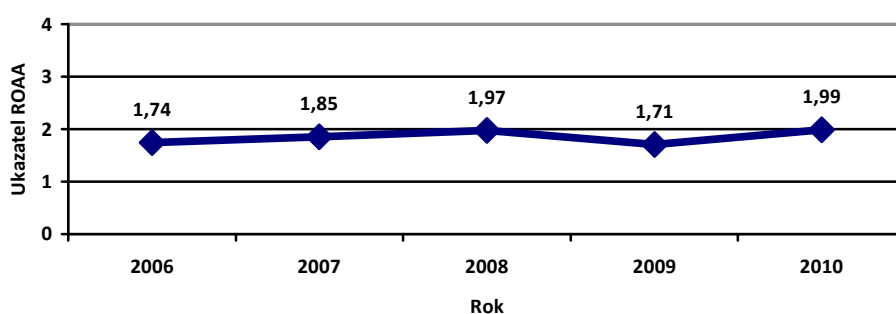
	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	8 747	10 170	11 795	10 369	12 035
Průměrný stav aktiv (v mil. Kč)	502 994	550 471	599 327	607 505	606 077
ROAA (v %)	1,74	1,85	1,97	1,71	1,99

Zdroj: Vlastní výpočty.

Z Tab. 4.5 je možné sledovat, že rentabilita průměrných aktiv měla až do roku 2008 vzestupnou tendenci. Příčinou byla skutečnost, že v důsledku značného nárůstu počtu i objemu poskytovaných úvěrů klientům rostly úrokové výnosy a tím i celkový čistý zisk. K mírnému poklesu ROAA došlo v roce 2009, kdy v důsledku nepříznivého makroekonomického vývoje došlo ke snížení čistého zisku na 10 369 mil. Kč, který byl z velké míry ovlivněn výnosy z úroků, jenž poklesly na 32 401 mil. Kč. Rok 2010 je opět ve znamení nárůstu ROAA na 1,99 %. Tento rok je prvním rokem po celosvětové finanční krizi, kdy dochází k mírnému oživení ekonomiky, což přispělo k navýšení čistého zisku na 12 035 mil. Kč. Podle Tab. 3.1 lze konstatovat, že návratnost průměrných aktiv byla v roce 2006 a 2009 velmi dobrá, přičemž v ostatních sledovaných letech byla excelentní.

Vývoj rentability průměrných aktiv v jednotlivých letech je možné sledovat v Grafu 4.4.

Graf 4.4 Vývoj rentability průměrných aktiv KB, a.s. v letech 2006 – 2010 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2.3 Ukazatele rentability České spořitelny, a.s. v letech 2006 – 2010

Nyní budou vypočteny ukazatele rentability ČS, a.s. V níže uvedené Tab. 4.6 je vypočten ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE) podle vzorce (3.2).

Tab. 4.6 Ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu ČS, a.s. v letech 2006 – 2010

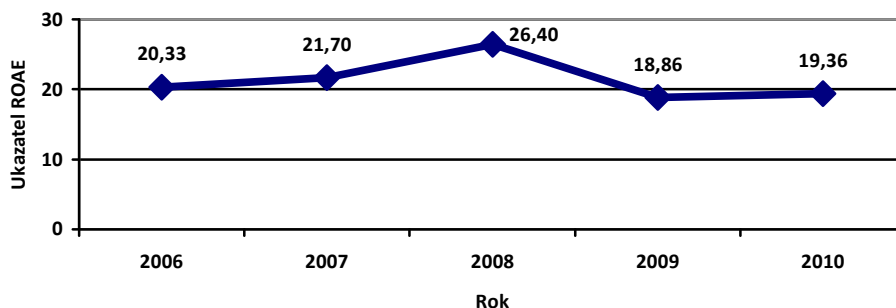
	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	8 940	10 616	14 982	11 245	11 871
Průměrný vlastní kapitál (v mil. Kč)	43 985	48 938	56 761	59 637	61 323
ROAE (v %)	20,33	21,70	26,40	18,86	19,36

Zdroj: Vlastní výpočty.

Čistý zisk vzrostl v roce 2007 o 1 676 mil. Kč v porovnání s rokem 2006, kdy díky tomuto nárůstu došlo ke zlepšení rentability průměrného vlastního kapitálu na 21,7 %. Rok 2007 byl ve znamení pokračující expanze úvěrových obchodů, rostoucích vkladů a spravovaných aktiv. V roce 2008 činila ROAE 26,40 %, jenž byla ovlivněna především nárůstem zisku. V tomto roce byl rovněž navýšen vlastní kapitál na 61 672 mil. Kč, který byl především ovlivněn dosaženým hospodářským výsledkem. Rok 2008 byl však negativně poznamenán globální finanční krizí, která se promítá v záporném výsledku z přecenění finančních aktiv. V roce 2009 ROAE dosahuje 18,86 %, což je způsobeno poklesem zisku v důsledku tvorby opravných položek a rezerv na úvěrová rizika. I přes hospodářskou krizi v letech 2008 a 2009 se podařilo bance v roce 2010 navýšit čistý zisk na 11 871 mil. Kč, přičemž v tomto roce rovněž dochází k nárůstu ROAE na 19,36 %.

Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu je rovněž uveden v Grafu 4.5.

Graf 4.5 Vývoj rentability průměrného vlastního kapitálu ČS, a.s. v letech 2006 – 2010 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

V níže uvedené Tab. 4.7 je vypočten ukazatel rentability průměrných aktiv (ROAA) podle vzorce (3.2).

Tab. 4.7 Ukazatel rentability průměrných aktiv ČS, a.s. v letech 2006 – 2010

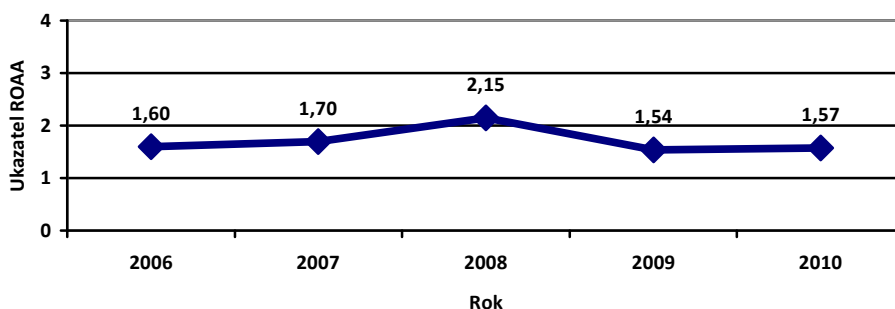
	2006	2007	2008	2009	2010
Čistý zisk po zdanění (v mil. Kč)	8 940	10 616	14 982	11 245	11 871
Průměrný stav aktiv (v mil. Kč)	560 971	625 104	696 923	731 896	753 849
ROAA (v %)	1,60	1,70	2,15	1,54	1,57

Zdroj: Vlastní výpočty.

Z Tab. 4.7 lze sledovat, že rentabilita průměrných aktiv má až do roku 2008 vzestupnou tendenci. V roce 2007 ROAA vzrostla na 1,70 %, což bylo stejně jako u Komerční banky zapříčiněno nárůstem úrokových výnosů v důsledku značného nárůstu počtu i objemu poskytovaných úvěrů klientům a tím i celkového čistého zisku. V rámci sledovaných období dosáhla ROAA v roce 2008 nejvyšší hodnoty, a to 2,15 %, což bylo ovlivněno především nárůstem klientských úvěrových obchodů, mezibankovních pohledávek a finančních derivátů s kladnou reálnou hodnotou. V následujícím roce byl zaznamenán opačný extrém, kdy banka dosáhla nejnižší hodnoty ROAA, která činila 1,54 %. V roce 2010 dochází k mírnému nárůstu ROAA na 1,57 %, kdy dochází k oživení růstu úvěrového portfolia. Tab. 3.1 vypovídá o tom, že rentabilita průměrného stavu aktiv byla v roce 2008 excelentní a v ostatních analyzovaných letech velmi dobrá.

Níže v Grafu 4.6 je uveden vývoj rentability průměrných aktiv.

Graf 4.6 Vývoj rentability průměrných aktiv ČS, a.s. v letech 2006 – 2010 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3 Aplikace analýzy odchylek na ukazatel ROAE

V této podkapitole bude proveden pyramidový rozklad ROAE u Československé obchodní banky, Komerční banky a České spořitelny za období let 2006 – 2010. V rámci zaměření práce bude za pomoci analýzy odchylek vysvětlen vliv dílčích ukazatelů, jenž ovlivňovaly vrcholový ukazatel ROAE, přičemž bude použita metoda postupných změn a funkcionální metoda. Jelikož je práce věnována hodnocení ziskovosti vybraných bank, bude pyramidový rozklad zaměřen na všechny ukazatele, jenž ovlivňují hodnotu ROEA. Rozklad bude proveden podle Obr. 3.2, kdy je v první úrovni rozložen ROAE, jenž je roven součinu kapitálového multiplikátoru a ROAA. Ve druhé úrovni bude vypočten rozklad ROAA, který je roven součtu celkové úrokové marže, celkové operační marže a celkové neoperační marže, snížený o daňovou marži. Ve třetí úrovni bude proveden rozklad celkové úrokové marže, a to na součin čisté úrokové marže a ukazatel výnosových aktiv. Ve čtvrté úrovni bude rozložen ukazatel výnosových aktiv, jenž je roven součtu čistého úrokového spreadu a zisku (ztrát) z čisté úrokové pozice. V poslední úrovni bude rozložen čistý úrokový spread jako průměrná sazba úročených aktiv snížená o průměrnou sazbu úročených pasiv. Dále bude rozložen ukazatel zisku (ztrát) z čisté úrokové pozice jako součin čisté úrokové pozice vztažené na úročená aktiva a průměrné sazby úročených pasiv. V daném rozkladu se tedy vyskytují aditivní vazby, ale i multiplikativní vazby. Prvotní činitelé tohoto pyramidového rozkladu jsou následující, tedy kapitálový multiplikátor, celková operační marže, celková neoperační marže, celková daňová marže, ukazatel výnosových aktiv, průměrná sazba úročených aktiv, průměrná sazba úročených pasiv a čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva.

Hodnoty potřebné pro výpočet pyramidového rozkladu ROAE budou čerpány z finančních výkazů bank, jenž jsou uvedeny v Příloze č. 2 – 7. Dále jsou v Příloze č. 8 – 13 uvedeny pyramidové rozklady ROAE za období let 2006/2007, jejichž výpočty mohou být ovlivněny v důsledku zaokrouhlování na čtyři desetinná místa.

4.3.1 Analýza odchylek ukazatele ROAE Československé obchodní banky, a.s.

Aby mohl být proveden pyramidový rozklad ukazatele ROAE, budou nejprve uvedeny hodnoty základních položek, jenž jsou potřebné pro výpočet jednotlivých dílčích ukazatelů (viz Tab. 4.8). Vstupní data, která jsou uvedena v Tab., 4.8, byla čerpána z finančních výkazů ČSOB, jenž jsou uvedeny v Příloze č. 2 a Příloze č. 3.

Tab. 4.8 Vstupní data ČSOB, a.s. (v mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná celková aktiva	613 174	700 677	747 277	729 579	766 221
Průměrný kapitál	41 505	42 458	45 530	53 620	59 642
Průměrná úročená aktiva	580 635	659 413	714 633	703 315	738 731
Průměrná úročená pasiva	571 670	658 219	701 747	675 959	706 580
Celková úročená aktiva	572 146	746 679	682 587	724 044	753 417
Celková úročená pasiva	573 074	743 364	660 129	691 789	721 370
Celkové úrokové výnosy	22 279	28 280	29 056	24 375	22 700
Celkové úrokové náklady	8 846	12 770	13 685	8 759	6 220
Operační výnosy	7 039	7 659	7 154	7 104	7 164
Operační náklady	15 320	15 488	14 151	14 170	14 916
Neoperační výnosy	4 697	6 908	2 554	18 362	5 990
Neoperační náklady	169	1 252	11 358	3 747	1 146
Daň z příjmu	2 103	1 994	0	1 554	775
Čistý zisk po zdanění	7 577	11 343	683	21 602	12 797

Zdroj: Výroční zprávy ČSOB.

Výpočet pyramidového rozkladu ROAE Československé obchodní banky za období let 2006 – 2007 je uveden v Příloze č. 8, kde je aplikována metoda postupných změn a v Příloze č. 9, kde je aplikována funkcionální metoda. Jednotlivé dílčí ukazatele byly v rámci pyramidového rozkladu vypočteny dle vzorců uvedených v podkapitole 3.2.1. Stejným způsobem bylo postupováno i pro další analyzované roky.

Následně budou analyzovány vlivy všech ukazatelů, které ovlivňují hodnotu ROAE.

Tab. 4.9 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu ČSOB, a.s. za období let 2006 - 2010 - metoda postupných změn

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	2,14%	3.	-0,15%	6.	-0,26%	7.	-2,25%	6.
Celková operační marže	3,85%	2.	2,71%	2.	-0,36%	8.	-0,55%	5.
Celková neoperační marže	1,13%	4.	-29,69%	8.	36,05%	1.	-17,60%	7.
Celková daňová marže	0,96%	5.	4,26%	1.	2,41%	2.	1,44%	2.
Ukazatel výnosových aktiv	-0,23%	7.	0,49%	4.	0,19%	5.	0,00%	3.
Průměrná sazba úročených aktiv	3,89%	1.	-3,56%	7.	0,41%	3.	-22,05%	8.
Průměrná sazba úročených pasiv	-3,37%	8.	-0,15%	5.	-0,01%	6.	22,32%	1.
Čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva	0,08%	6.	0,88%	3.	0,36%	4.	-0,15%	4.
Celkem	8,45%	x	-25,21%	x	38,79%	x	-19,29%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

Vyčíslení jednotlivých vlivů dílčích ukazatelů, jenž působí na změnu ROAE, bude provedeno pomocí metody postupných změn a funkcionální metody. Výsledné vlivy dílčích ukazatelů budou nejprve vyjádřeny prostřednictvím metody postupných změn, jenž jsou uvedeny výše v tabulce (viz Tab. 4.9).

Z Tab. 4.9 je zřejmé, že se ve sledovaných letech jednotlivé vlivy dílčích ukazatelů výrazně měnily. Hodnota ROAE vzrostla v roce 2006 z hodnoty 18,26 % na hodnotu 26,72 % v roce 2007. Tento růst, podle výpočtů pomocí metody postupných změn, nejvíce ovlivňoval ukazatel průměrné sazby úročených aktiv, což bylo způsobeno tím, že banka v roce 2007 navýšila objem obchodů ve všech klientských segmentech, a to o 22 %. V důsledku těchto obchodů byly navýšeny celkové úrokové výnosy na 28 280 mil. Kč. Druhý největší vliv na hodnotu ROAE měl dílčí ukazatel celkové operační marže. V roce 2007 byly totiž navýšeny operační výnosy na 7 569 mil. Kč, tedy o 9 %, což bylo způsobeno rostoucím počtem transakcí u retailových úvěrů a podílových fondů. V tomto roce byly také navýšeny operační náklady, avšak jejich zvýšení nebylo v porovnání s předchozím rokem výrazné. Dalším dílčím ukazatelem, jenž způsobil nárůst ROAE, byl kapitálový multiplikátor, jenž udává, jaké množství aktiv je kryto jednotkou kapitálu. V roce 2007 bylo navýšení kapitálového multiplikátoru ovlivněno především velkým nárůstem průměrných celkových aktiv na 700 677 mil. Kč, které bylo způsobeno rychlým růstem úvěrů a pohledávek a finančních aktiv k obchodování. Ukazatel ROAE byl negativně ovlivněn ukazatelem výnosových aktiv a průměrnou sazbou úročených pasiv. ČSOB vykazovala ve všech analyzovaných letech vyšší podíl průměrných úročených aktiv než průměrných úročených pasiv, tzn. měla pozitivní čistou úrokovou pozici.

V roce 2008 dochází k velmi prudkému poklesu ROAE na 1,5%. Tento značný pokles způsobil v období 2007/2008 ukazatel celkové neoperační marže, jenž působil negativně s vlivem -29,69 %. Pokles tohoto ukazatele byl způsoben především tím, že došlo ke značnému navýšení neoperačních nákladů, které vzrostly z 1 252 mil. Kč v roce 2007 na 11 358 mil. Kč v roce 2008, což bylo způsobeno v důsledku globální finanční krize, kdy ČSOB přecenila celé portfolio CDO na nulu a zaúčtovala čistý dopad přecenění a opravných položek k expozici vůči Lehman Brothers a islandským bankám. Další dílčí ukazatel, jenž negativně ovlivnil ROAE, byla průměrná sazba úročených aktiv, jelikož došlo v roce 2008 ke snížení úvěrových obchodů v oblasti retailového a firemního bankovníctví. Ve sledovaném období 2007/2008 ROAE negativně ovlivňoval také kapitálový multiplikátor či průměrná sazba úročených pasiv. V období 2007/2008 byla ROAE nejvíce pozitivně ovlivněna ukazatelem celkové daňové marže. Důvodem bylo to, že ČSOB dosáhla v roce 2008

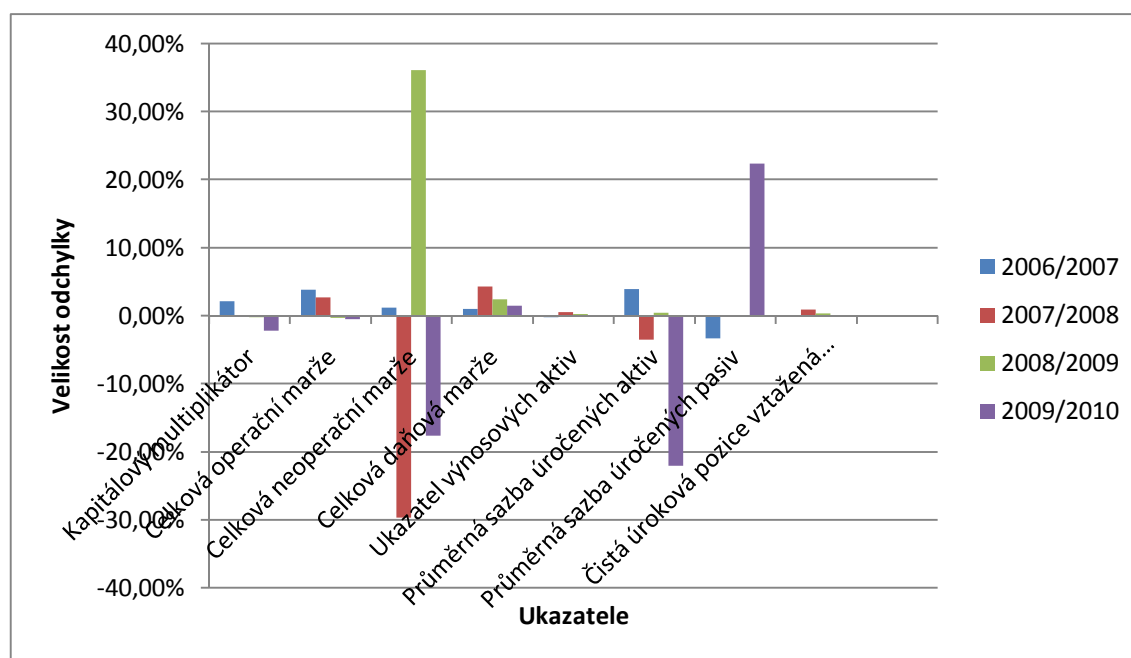
daňového výnosu ve výši 1 113 mil. Kč, neboť byl odložený daňový výnos vyšší než splatná daň. Dalším důvodem bylo také to, že došlo ke snížení daňové sazby z 24 % v roce 2007 na 21 % v roce 2008.

V roce 2009 činila hodnota ROAE 40,29 %. Tento nárůst v období 2008/2009 nejvíce kladně ovlivnil ukazatel celkové neoperační marže, neboť došlo k výraznému nárůstu neoperačních výnosů, které vzrostly v roce 2009 na 18 362 mil. Kč. Celková neoperační marže vyjadřuje, jak banka dokáže efektivně zhodnotit ostatní neoperační příjmy. ČSOB v roce 2009 navýšila výnosy z dividend a vykázala čistý zisk z finančních nástrojů vykazovaných v reálné hodnotě do zisku nebo ztráty, které výrazně ovlivnilo přecenění CDO. Dále ČSOB rovněž vykázala čistý zisk z realizovaných finančních aktiv, jenž nejvíce ovlivnil výnos z prodeje ČSOB SR. Dalším ukazatelem, jenž přispěl k nárůstu ROAE, byla celková daňová marže, která může značit, zda je banka schopná optimalizovat daňovou povinnost takovým způsobem, aniž by došlo ke snížení ROAE. V období 2008/2009 byla hodnota ROAE negativně ovlivněna kapitálovým multiplikátorem, celkovou operační marží a průměrnou sazbou úročených pasiv.

V roce 2010 dochází k poklesu hodnoty ROAE na 21,46 %. V období 2009/2010 měl na pokles ROAE největší negativní vliv ukazatel průměrné sazby úročených aktiv, který byl ovlivněn poklesem úrokových výnosů a nárůstem průměrných úročných aktiv oproti roku 2009. Pokles úrokových výnosů byl v roce 2010 zapříčiněn především snížením průměrné úrokové míry v oblasti korporátních úvěrů. Další ukazatel, jenž negativně ovlivnil ROAE, byla celková neoperační marže. Tento ukazatel byl ovlivněn poklesem neoperačních výnosů z 18 362 mil. Kč v roce 2009 na 5 990 mil. Kč v roce 2010, což bylo ovlivněno tím, že ČSOB v roce 2010 prodala CDO, přičemž tento prodej přispěl k meziročnímu poklesu čistého zisku z finančních nástrojů vykazovaných v reálné hodnotě do zisku nebo ztráty. V období 2009/2010 byl ukazatel ROAE negativně ovlivněn také kapitálovým multiplikátorem a čistou úrokovou pozicí vztaženou na úročená aktiva. Největší pozitivní vliv na tento ukazatel měla průměrná sazba úročných pasiv, neboť v roce 2010 došlo ke snížení průměrných úrokových sazeb ve všech kategoriích závazků ČSOB. Je zajímavé, že v tomto sledovaném období měl na ROAE nulový vliv ukazatel výnosových aktiv.

Z Grafu 4.7 lze vidět, že ve sledovaném období, dle metody postupných změn, měla největší pozitivní, ale i negativní vliv celková neoperační marže.

Graf 4.7 Velikost vlivů dílčích ukazatelů ČSOB, a.s. vyjádřených metodou postupných změn

Zdroj: Vlastní zpracování.

V následující tab. 4.10 jsou uvedeny vlivy dílčích ukazatelů, které jsou vyjádřeny pomocí funkcionální metody, která je považována za zobecněný přístup k pyramidovým rozkladům.

Tab. 4.10 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu ČSOB, a.s. za období let 2006 – 2010 – funkcionální metoda

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	2,47%	4.	-0,08%	5.	-4,28%	7.	-1,76%	6.
Celková operační marže	3,65%	2.	2,71 %	2.	-0,46%	5.	-0,57%	5.
Celková neoperační marže	1,08%	5.	-29,77%	8.	45,38%	1.	-18,12%	7.
Celková daňová marže	0,91%	6.	4,27%	1.	-3,04%	6.	1,48%	2.
Ukazatel výnosových aktiv	-0,21%	8.	0,51%	4.	0,24 %	4.	0,00%	3.
Průměrná sazba úročených aktiv	3,67%	1.	-3,60%	7.	-11,95%	8.	-22,70%	8.
Průměrná sazba úročených pasív	3,19%	3.	-0,16%	6.	12,53%	2.	22,96%	1.
Čistá úroková pozice vztahovaná na úročená aktiva	0,00%	7.	0,89%	3.	0,38%	3.	-0,13%	4.
Celkem	14,76%	x	-25,23%	x	38,80%	x	-18,84%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

Z Tab. 4.10 lze vidět, při porovnání s metodou postupných změn, že dílčí ukazatelé, jenž nejvíce ovlivnily změnu hodnoty ROAE, ať už pozitivně či negativně, byly stejné. Rozdíl při výpočtu pomocí metody postupných změn a funkcionální metody však nastal ve vyčíslení vlivů a pořadí vlivů ostatních dílčích ukazatelů.

V období let 2006/2007 byla ROAE nejvíce ovlivněna průměrnou sazbou úročených aktiv. Při výpočtu pomocí funkcionální metody byl vliv tohoto ukazatele vyčíslen na 3,67 %, přičemž dle metody postupných změn byl vliv 3,89 %. Rozdíl při využití těchto dvou metod nastal také v pořadí vlivů ukazatelů. Je zajímavé, že ukazatel průměrné sazby úročených pasiv působil, dle funkcionální metody, pozitivně na hodnotu ROAE, avšak dle metody postupných změn působil tento ukazatel negativně. Dále lze z Tab. 4.10 sledovat, že ukazatel čisté úrokové pozice vztažené na úročená aktiva měl nulový vliv na ROAE, přičemž u metody postupných změn byl jeho vliv vyčíslen na 0,08 %.

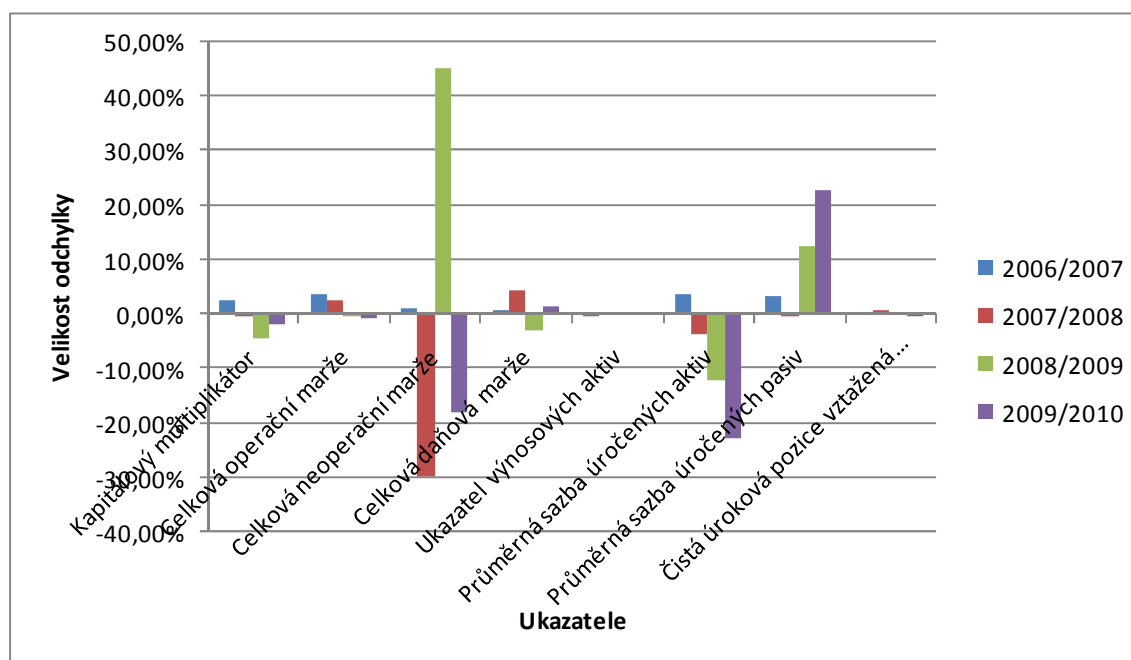
V období let 2007/2008 byla negativně hodnota ROAE nejvíce ovlivněna celkovou neoperační marží, jejíž vliv činil -29,77%. Vliv tohoto ukazatele byl tedy větší o 0,08 %, než při výpočtu metodou postupných změn. Dále dochází ke změně pořadí vlivů dílčích ukazatelů u funkcionální metody, kdy pátým ukazatelem ovlivňujícím ROAE byl kapitálový multiplikátor a šestým ukazatelem ovlivňujícím ROAE byla průměrná sazba úročených pasiv.

V období 2008/2009 byl nárůst ROAE nejvíce kladně ovlivněn celkovou neoperační marží, jejíž vliv činil 45,38 %, tzn. vyčíslený vliv byl o 9,33 % vyšší než u metody postupných změn. Další rozdíl oproti metodě postupných změn nastal ve změně ukazatelů, jenž ovlivňují negativně ROAE. Při analýze odchylek pomocí funkcionální metody bylo zjištěno, že negativně ROAE ovlivňoval kapitálový multiplikátor, celková daňová marže a průměrná sazba úročených aktiv. Při využití metody postupných změn měl však negativní dopad kapitálový multiplikátor, celková operační marže a průměrná sazba úročených pasiv.

V posledním sledovaném období 2009/2010 měl největší kladný dopad na hodnotu ROAE ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, jehož vliv byl vyčíslen na 22,96 %. Při porovnání již zmíněných dvou metod lze stanovit, že ROAE byla v tomto období negativně ovlivněna stejnými ukazateli u funkcionální metody, ale i u metody postupných změn.

V Grafu 4.8 jsou vyčísleny vlivy dílčích ukazatelů pomocí funkcionální metody. Je zde vidět, že v analyzovaném období měla největší vliv na hodnotu ROAE celková neoperační marže.

Graf 4.8 Velikost vlivů dílčích ukazatelů ČSOB, a.s. vyjádřených funkcionální metodou

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3.2 Analýza odchylek ukazatele ROAE Komerční banky, a.s.

Nejprve je nezbytné uvést hodnoty základních položek, jenž jsou potřebné pro výpočet pyramidového rozkladu. Tyto vstupní údaje jsou uvedeny v Tab. 4.11 a byly čerpány z finančních výkazů Komerční banky, které jsou uvedeny v Příloze č. 4. a Příloze č. 5.

Tab. 4.11 Vstupní data KB, a.s. (v mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná celková aktiva	502 994	550 471	599 327	607 505	606 077
Průměrný kapitál	49 484	48 945	54 107	60 814	65 833
Průměrná úročená aktiva	481 804	527 105	576 354	583 730	582 283
Průměrná úročená pasiva	453 510	501 526	545 221	546 691	540 244
Celková úročená aktiva	488 589	565 620	587 088	580 372	584 193
Celková úročená pasiva	463 596	539 456	550 985	542 396	538 092
Celkové úrokové výnosy	24 231	29 901	37 611	32 401	28 929
Celkové úrokové náklady	9 373	14 195	20 480	14 739	12 036
Operační výnosy	8 691	7 520	7 794	7 548	7 742
Operační náklady	11 609	12 307	12 996	12 532	11 703
Neoperační výnosy	1 088	3 379	5 047	4 399	3 913
Neoperační náklady	1 601	1 183	2 382	4 493	2 428
Daň z příjmu	2 680	2 945	2 799	2 215	2 382
Čistý zisk po zdanění	8 747	10 170	11 795	10 369	12 035

Zdroj: Výroční zprávy KB.

Výpočet pyramidového rozkladu ROAE Komerční banky za období let 2006 – 2007 je uveden v Příloze č. 10, kde je aplikována metoda postupných změn a v Příloze č. 11, kde je aplikována funkcionální metoda. Jednotlivé dílčí ukazatele byly v rámci pyramidového rozkladu vypočteny dle vzorců uvedených v podkapitole 3.2.1.

Následně budou analyzovány vlivy dílčích ukazatelů ovlivňujících ROAE, přičemž vyčíslení vlivů dílčích ukazatelů bude nejprve provedeno pomocí metody postupných změn (viz Tab. 4.12).

Tab. 4.12 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu KB, a.s. za období let 2006 – 2010 - metoda postupných změn

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	1,88%	3.	-0,31%	7.	-2,14%	6.	-1,34%	7.
Celková operační marže	-3,13%	7.	0,02%	5.	0,48%	3.	1,54%	3.
Celková neoperační marže	5,42%	2.	0,51%	3.	-4,60%	7.	2,40%	2.
Celková daňová marže	0,02%	4.	0,75%	2.	1,02%	2.	-0,26%	6.
Ukazatel výnosových aktiv	-0,01%	5.	0,14%	4.	-0,02%	5.	0,00%	5.
Průměrná sazba úročených aktiv	7,31%	1.	-2,46%	8.	-16,31%	8.	-5,58%	8.
Průměrná sazba úročených pasiv	-8,28%	8.	2,50%	1.	16,58%	1.	4,14%	1.
Čistá úroková pozice vztahovaná na úročená aktiva	-0,11%	6.	-0,12%	6.	0,25%	4.	0,35%	4.
Celkem	3,10%	x	1,03%	x	-4,74%	x	1,25%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

V roce 2007 dochází k nárůstu ROAE na 20,78 %. V letech 2006/2007 měl na tento nárůst, dle metody postupných změn, největší vliv ukazatel průměrné sazby úročených aktiv. Komerční bance ve sledovaném období narůstal objem úvěrových aktivit, přičemž výsledkem těchto aktivit byl nárůst čistých úrokových výnosů z 24 231 mil. Kč v roce 2006 na 29 901 mil. Kč v roce 2007. Druhý dílčí ukazatel, jenž pozitivně ovlivnil ROAE byl ukazatel celkové neoperační marže. V roce 2007 došlo totiž k navýšení neoperačních výnosů na 3 379 mil. Kč, což bylo zapříčiněno především navýšením čistého zisku z finančních operací. Největší negativní dopad měl na ROAE ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, který působil s vlivem – 8,28 %. Tento ukazatel byl ovlivněn zvýšením celkových úrokových nákladů na 14 195 mil. Kč, což je nárůst o 4 822 mil. Kč oproti roku 2006. V tomto roce došlo také

k navýšení průměrných úročených pasiv, což bylo způsobeno nárůstem primárních vkladů, které měly rovněž dopad na vyplácené úroky. V tomto období byl ROAE negativně ovlivněn také ukazatelem výnosových aktiv, celkovou operační marží a čistou úrokovou pozicí vztahenou na úročená aktiva. Komerční banka ve všech sledovaných obdobích vykazovala vyšší podíl průměrných úročených aktiv oproti průměrným úročeným pasivům, což vyjadřuje, že měla kladnou čistou úrokovou pozici.

V roce 2008 dochází k mírnému nárůstu ROAE na 21,79 %. V období 2008/2009 měl největší pozitivní vliv ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. Vývoj tohoto ukazatele byl ovlivněn tím, že KB vzrostl objem primárních klientských vkladů na 461 104 mil. Kč. Nárůst klientských vkladů ovlivnil také úrokové náklady, jenž vzrostly oproti roku 2007 o 6 285 mil. Kč. Druhým dílčím ukazatelem, který měl pozitivní vliv na ROAE, byl ukazatel celkové daňové marže. KB v porovnání s rokem 2007 klesla placená daň z příjmů o 146 mil. Kč, neboť v roce 2008 došlo k poklesu daňové sazby na 21 %. V tomto období byla ROAE negativně ovlivněna kapitálovým multiplikátorem, čistou úrokovou pozicí vztahenou na úročená aktiva a průměrnou sazbou úročených aktiv

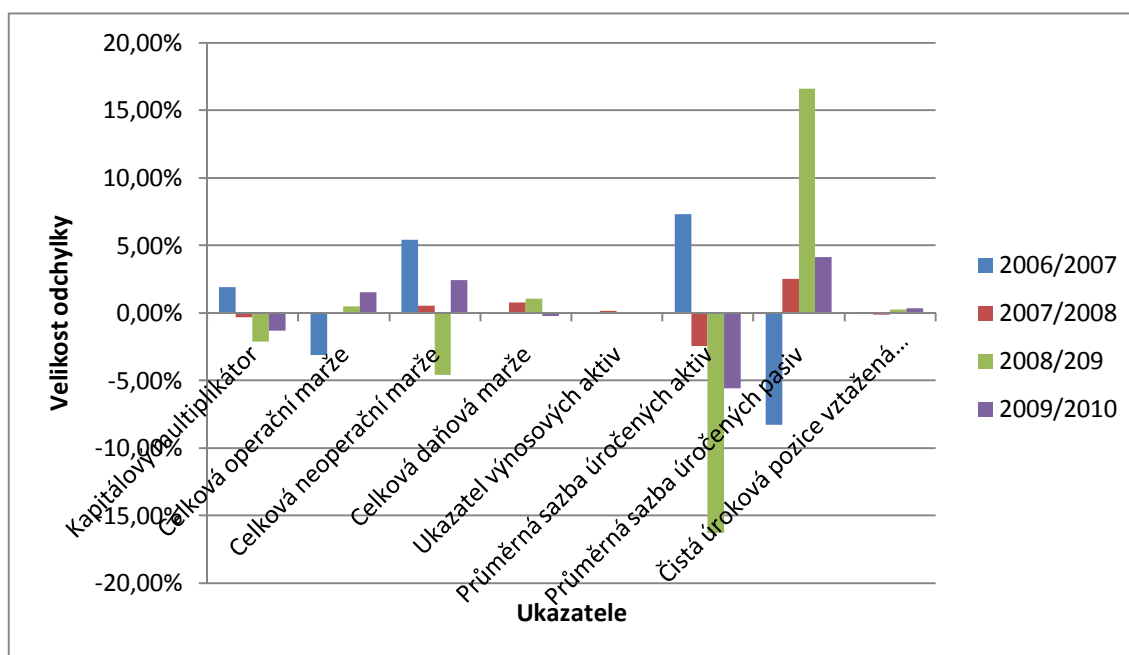
Hodnota ROAE v roce 2009 poklesla na 17,05 %. V období 2008/2009 má na tento pokles největší negativní vliv průměrná sazba úročených aktiv. V roce 2009 dochází, i přes nárůst úvěrových obchodů, k poklesu úrokových výnosů na 32 401 mil. Kč. Úrokové výnosy byly ovlivněny tím, že došlo ke snížení tržních úrokových sazeb, kdy poklesla průměrná tříměsíční sazba PRIBOR (Prague InterBank Offered Rate, tedy pražská mezibankovní nabídková sazba) z 4,04 % v roce 2008 na 2,19 % v roce 2009. Naopak největší kladný vliv měla na hodnotu ROAE průměrná sazba úročených pasiv, neboť došlo k poklesu celkových úrokových nákladů z 20 480 mil. Kč v roce 2008 na 14 739 mil. Kč v roce 2009. Tento pokles byl způsoben snížením celkového objemu depozit. Negativní vliv na změnu hodnoty ROAE měl také ukazatel výnosových aktiv, kapitálový multiplikátor a celková neoperační marže.

V roce 2010 dochází k mírnému navýšení ROAE na 18,28 %. Stejně jako v předchozím období 2008/2009, měl i v období 2009/2010 největší negativní vliv ukazatel průměrné sazby úročených aktiv a největší pozitivní vliv ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. Ukazatel průměrné sazby úročených aktiv byl ovlivněn poklesem úrokových výnosů na 28 929 mil. Kč. Tento pokles byl, i přes rostoucí objem klientských úvěrových obchodů, zapříčiněn nízkými úrokovými sazbami. V roce 2010 totiž dochází k poklesu tržních úrokových sazeb, přičemž byla snížena průměrná tříměsíční sazba PRIBOR na 1,31 %, tedy o 0,88 % méně oproti roku 2009. Ukazatel průměrné sazby úročených pasiv ovlivnil pokles úrokových nákladů na 12 036 mil. Kč, což bylo způsobeno snížením celkového objemu

depozit. Z Tab. 4.12 lze vidět, že negativní vliv na ROAE v období 2009/2010 měl také kapitálový multiplikátor a celková daňová marže. Je zajímavé, že v tomto období měl ukazatel výnosových aktiv nulový vliv na změnu hodnoty ROAE.

Níže v Grafu 4.9 lze sledovat, že největší pozitivní vliv měla za celé sledované období průměrná sazba úročených pasiv, avšak největší negativní vliv na hodnotu ROAE měla průměrná sazba úročených aktiv.

Graf 4.9 Velikost vlivů dílčích ukazatelů KB, a.s. vyjádřených metodou postupných změn

Zdroj: Vlastní zpracování.

V následující Tab. 4.13 jsou uvedeny vlivy dílčích ukazatelů, které jsou vyjádřeny pomocí funkcionální metody.

V Tab. 4.13 lze vidět, že v období 2006/2007 měl největší pozitivní vliv na změnu hodnoty ROAE ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, přičemž největší negativní vliv měl ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. V ostatních následujících letech je však hodnota ROAE nejvíce kladně ovlivněna ukazatelem průměrné sazby úročených pasiv a největší negativní vliv má ukazatel průměrné sazby úročených pasiv.

Tab. 4.13 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného kapitálu KB,
a.s. za období let 2006 – 2010 – funkcionální metoda

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	1,94%	3.	-0,32%	7.	-2,00%	6.	-1,45%	7.
Celková operační marže	-2,98%	7.	0,02%	5.	5,00%	2.	1,60%	3.
Celková neoperační marže	5,15%	2.	0,51%	3.	-4,85%	7.	2,50%	2.
Celková daňová marže	0,02%	4.	0,76%	2.	1,08%	3.	-0,27%	5.
Ukazatel výnosových aktiv	-0,01%	5.	0,14%	4.	-0,03%	5.	0,00%	4.
Průměrná sazba úročených aktiv	6,96%	1.	-2,48%	8.	-17,20%	8.	-5,82%	8.
Průměrná sazba úročených pasiv	-7,86%	8.	2,55%	1.	17,51%	1.	4,34%	1.
Čistá úroková pozice vztahovaná na úročená aktiva	-0,13%	6.	-0,15%	6.	0,22%	4.	-0,34%	6.
Celkem	3,09%	x	1,03%	x	-0,27%	x	0,56%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

V Tab. 4.13 lze vidět, že v období 2006/2007 měl největší pozitivní vliv na změnu hodnoty ROAE ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, přičemž největší negativní vliv měl ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. V ostatních následujících letech je však hodnota ROAE nejvíce kladně ovlivněna ukazatelem průměrné sazby úročených pasiv a největší negativní vliv má ukazatel průměrné sazby úročených aktiv.

Z Tab. 4.13 lze vidět, že v období let 2006/2007 byla hodnota ROAE nejvíce pozitivně ovlivněna průměrnou sazbou úročených aktiv. Při výpočtu pomocí funkcionální metody byl vliv tohoto ukazatele vyčíslen na 6,96 %, tedy o 0,35 % méně než při výpočtu pomocí metody postupných změn. Hodnota ukazatele ROAE byla nejvíce ovlivněna ukazatelem průměrné sazby úročených pasiv, jenž měla negativní vliv -7,86 %. Při výpočtu pomocí metody postupných změn byl negativní vliv tohoto ukazatele vyčíslen na -8,28%. Srovnáním metody postupných změn a funkcionální metody lze říci, že v období 2006/2007 bylo pořadí vlivů dílčích ukazatelů stejné, avšak byla odlišná výše vyčísleného vlivu.

V období let 2007/2008 nejvíce pozitivně na růst hodnoty ROAE působil ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, jehož vliv byl vyčíslen na 2,55 %. Při výpočtu pomocí metody postupných změn byl tento vliv vyčíslen na 2,50 %. Negativně na hodnotu ROAE působil v největší míře ukazatel průměrné sazby úročených aktiv, jehož vliv činil -2,48 %, přičemž při výpočtu pomocí metody postupných změn činil jeho vliv -2,46 %. Při výpočtu

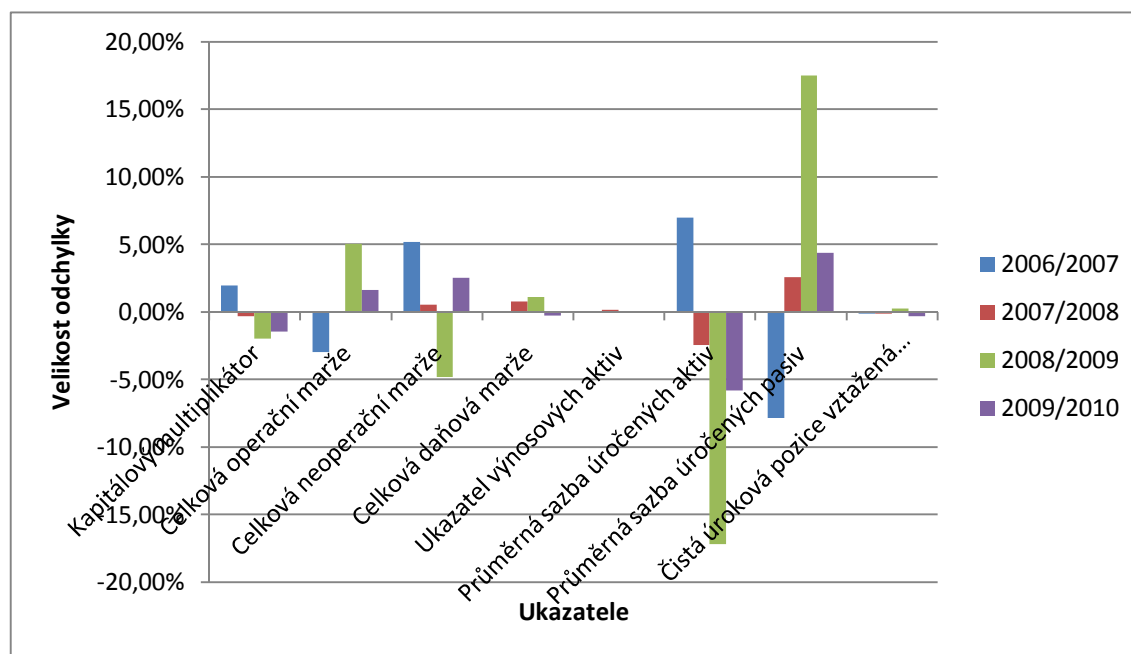
pomocí obou zmíněných metod bylo v tomto období pořadí ukazatelů stejné, avšak se lišila výše vlivu dílčích ukazatelů.

V letech 2008/2009 byl pokles ROAE nejvíce ovlivněn ukazatelem průměrné sazby úročených pasiv, jehož vliv činil 17,51 %. U metody postupných změn byl vliv tohoto ukazatele vyčíslen na 16,58 %. V tomto období byla ROAE negativně ovlivněna nejvíce ukazatelem průměrné sazby aktiv, jehož vliv byl vyčíslen na -17,20%. Při výpočtu metodou postupných změn byl vliv tohoto ukazatel stanoven na -16,31 %. Při porovnání obou metod nastává rozdíl v pořadí ukazatelů, neboť při výpočtu pomocí funkcionální metody je vyčíslen vliv ukazatele celkové operační marže na 5,00 % tzn. že, je tedy druhým dílčím ukazatelem, jenž nejvíce kladně ovlivňuje ROAE. Při využití metody postupných změn byl však jeho vliv vyčíslen na 0,48 %, tudíž je třetím ukazatelem, jenž nejvíce pozitivně ovlivnil ROAE.

V posledním analyzovaném období 2009/2010 měla na ROAE největší kladný dopad průměrná sazba úročených pasiv s vlivem 4,34 %. Dopad tohoto ukazatele byl dle metody postupných změn vyčíslen na 4,14 %. U obou zmíněných metod má ukazatel výnosových aktiv nulový vliv na hodnotu ROAE. Rozdíl u funkcionální metody nastává v pořadí ukazatelů, neboť ukazatel čisté úrokové pozice vztažené na úročená aktiva ovlivňuje ROAE negativně, přičemž, dle metody postupných změn, tento ukazatel ovlivňuje ROAE pozitivně.

Z Grafu 4.10 lze vidět, že největší pozitivní vliv měla za celé období průměrná sazba úročených pasiv, přičemž největší negativní vliv měla průměrná sazba úročených aktiv.

Graf 4.10 Velikost vlivů dílčích ukazatelů KB, a.s. vyjádřených funkcionální metodou

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3.3 Analýza odchylek ukazatele ROAE České spořitelny, a.s.

Nejprve budou uvedeny vstupní údaje, jenž jsou nezbytné pro výpočet pyramidového rozkladu. Tato vstupní data jsou uvedena v Tab. 4.14 a byla čerpána z finančních výkazů České spořitelny, jenž jsou uvedeny v Příloze č. 6 a Příloze č. 7.

Tab. 4.14 Vstupní data ČS, a.s. (v mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná celková aktiva	560 971	625 104	696 923	731 896	753 849
Průměrný kapitál	43 985	48 938	56 761	59 637	61 323
Průměrná úročená aktiva	523 008	586 600	658 466	690 058	711 255
Průměrná úročená pasiva	516 987	576 166	640 162	672 259	692 526
Celková úročená aktiva	545 056	628 143	688 788	691 327	731 183
Celková úročená pasiva	539 135	613 197	667 127	677 391	707 661
Celkové úrokové výnosy	24 371	29 769	38 694	35 475	35 420
Celkové úrokové náklady	5 161	7 305	11 260	7 546	7 088
Operační výnosy	9 453	10 455	12 395	12 880	14 053
Operační náklady	17 172	18 805	24 919	22 478	21 118
Neoperační výnosy	1 615	1 694	5 884	3 653	2 530
Neoperační náklady	1 371	2 116	3 288	7 894	9 480
Daň z příjmu	2 795	3 076	2 524	2 845	2 446
Čistý zisk po zdanění	8 940	10 616	14 982	11 245	11 871

Zdroj: Výroční zprávy ČS.

Výpočet pyramidového rozkladu ROAE České spořitelny za období let 2006 – 2007 je uveden v Příloze č. 12, kde je aplikována metoda postupných změn a v Příloze č. 13, kde je aplikována funkcionální metoda. Jednotlivé dílčí ukazatele byly v rámci pyramidového rozkladu vypočteny dle vzorců uvedených v podkapitole 3.2.1.

Následně bude provedena analýza vlivů dílčích ukazatelů, které působily na změnu hodnoty ROAE. V následující tabulce (viz Tab. 4.15) jsou vyčísleny výsledné vlivy dílčích ukazatelů, které jsou nejprve vyjádřeny pomocí metody postupných změn.

Tab. 4.15 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu ČS, a.s. za období let 2006 – 2010 – metoda postupných změn

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	0,03%	6.	-0,84%	6.	-0,01%	3.	0,03%	6.
Celková operační marže	0,51%	2.	-5,66%	8.	5,96%	2.	4,60%	1.
Celková neoperační marže	-1,42%	7.	5,40%	2.	-11,68%	8.	-4,21%	8.
Celková daňová marže	0,08%	5.	1,60%	3.	-0,33%	6.	0,79%	3.
Ukazatel výnosových aktiv	0,30%	3.	0,33%	4.	-0,10%	4.	0,03%	5.
Průměrná sazba úročených aktiv	4,70%	1.	9,27%	1.	-7,70%	7.	-2,31%	7.
Průměrná sazba úročených pasiv	-2,98%	8.	-5,50%	7.	6,54%	1.	1,37%	2.
Čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva	0,15%	4.	0,11%	5.	-0,21%	5.	0,19%	4.
Celkem	1,37%	x	4,71%	x	-7,53%	x	0,49%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

V roce 2007 dochází k mírnému nárůstu ROAE na 21,70 %. V období 2006/2007 měl největší vliv na růst ROAE ukazatel průměrné sazby úročených aktiv. České spořitelně v roce 2007 narostl objem klientských úvěrů na 376 500 mil. Kč. V důsledku tohoto nárůstu bance rovněž vzrostly celkové úrokové výnosy, které byly navýšeny z 24 371 mil. Kč v roce 2006 na 29 769 mil. Kč v roce 2007. Další ukazatel, jenž ovlivnil hodnotu ROAE, byla celková operační marže. V období 2006/2007 došlo k nárůstu operačních výnosů o 1 002 mil. Kč, tedy v roce 2007 dosáhly výše 10 455 mil. Kč. Nárůst operačních výnosů souvisel se zvyšováním objemu a počtu finančních transakcí a obchodů provedených klienty ČS. V tomto období byla nejvíce hodnota ROAE negativně ovlivněna průměrnou sazbou úročených pasiv, neboť v důsledku nárůstu depozit došlo ke zvýšení úrokových nákladů. V tomto období měla negativní vliv na ROAE také celková neoperační marže. Ve všech sledovaných obdobích vykazuje Česká spořitelna vyšší podíl průměrných úročených aktiv oproti průměrným úročeným pasivům, tzn. má pozitivní čistou úrokovou pozici.

Rok 2008 byl ve znamení nárůstu ROAE na 26,40 %. V období 2007/2008 byl tento ukazatel nejvíce ovlivněn průměrnou sazbou úročených aktiv, neboť došlo k výraznému nárůstu úrokových výnosů na 38 694 mil. Kč. Tento nárůst byl zapříčiněn zvýšením poskytnutých klientských úvěrů z 376 500 mil. Kč v roce 2007 na 412 472 mil. Kč v roce 2008. Druhý dílčí ukazatel, jenž nejvíce ovlivnil ROAE, byl ukazatel celkové neoperační

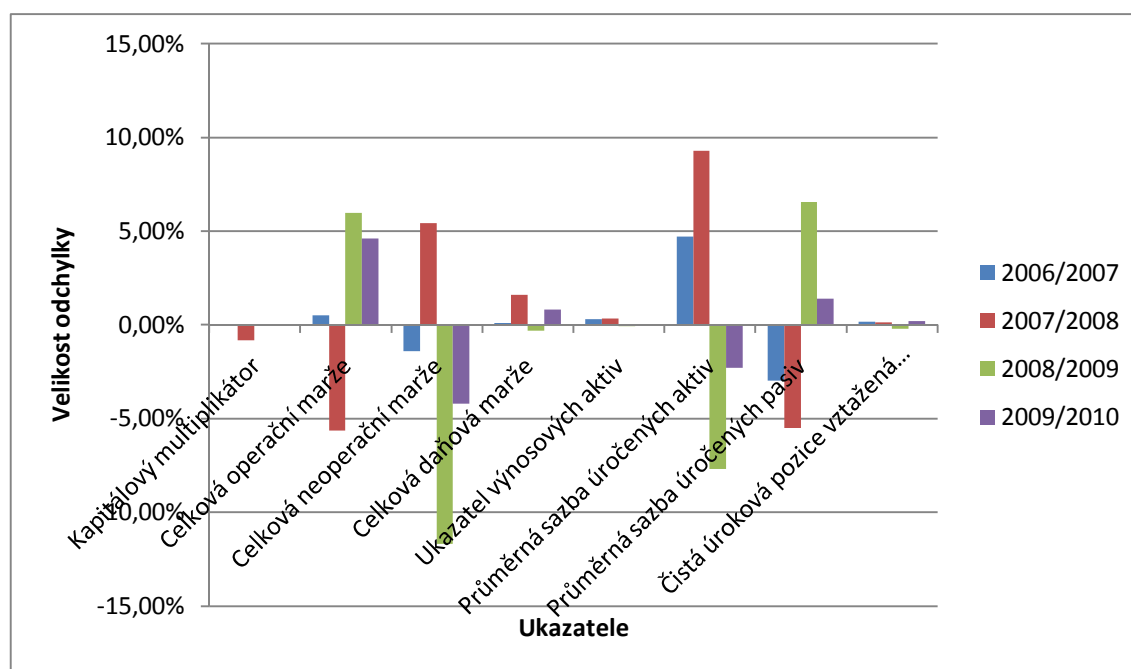
marže. V roce 2008 došlo k nárůstu neoperačních výnosů v důsledku dosažení zisku z prodeje majetkových účastí. V tomto období byl ROAE negativně ovlivněn průměrnou sazbou úročených pasiv, kapitálovým multiplikátorem a celkovou operační marží.

V roce 2009 dochází k poklesu ROAE na 18,86 %. Ve sledovaném období 2008/2009 tento pokles nejvíce ovlivnil ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. České spořitelně v roce 2009 poklesly úrokové náklady na 7 546 mil. Kč, a to v důsledku mírného poklesu vkladu klientů. Druhý dílčí ukazatel, jenž působí na ROAE, je celková operační marže. Vývoj tohoto ukazatele byl ovlivněn mírným nárůstem operačních výnosů na 12 880 mil. Kč a poklesem operačních nákladů na 22 478 mil. Kč. Operační výnosy vzrostly v důsledku zvýšení objemu služeb využívaných klienty, přičemž operační náklady poklesly v důsledku snížení správních nákladů a nákladů na zaměstnance. Největší negativní vliv měla na ROAE celková neoperační marže, která byla ovlivněna poklesem neoperačních výnosů a zvýšením neoperačních nákladů. V důsledku zhoršujících se makroekonomických podmínek a klesající bonity klientů byl v roce 2009 nárůst neoperačních nákladů zapříčiněn tvorbou rezerv a opravných položek na úvěrová rizika. Negativní vliv na ROAE měl také kapitálový multiplikátor, celková daňová marže, ukazatel výnosových aktiv, průměrná sazba úročených aktiv a čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva.

V roce 2010 dochází k nárůstu ROAE na 19,36 %. V období 2009/2010 měla největší vliv na tento nárůst celková operační marže, která byla ovlivněna zvýšením operačních výnosů na 14 053 mil. Kč a poklesem operačních nákladů na 21 118 mil. Kč. Operační výnosy byly navýšeny díky růstu příjmů z poplatků a provizí, jenž souvisí s úvěrovou činností či s platebními a karetními transakcemi. Druhý největší vliv na ROAE měla průměrná sazba úročených pasiv, kdy došlo k poklesu celkových úrokových nákladů na 7 088 mil. Kč. Největší negativní vliv má na ROAE celková neoperační marže. České spořitelně v tomto roce poklesly neoperační výnosy na 2 530 mil. Kč, v důsledku poklesu zisku z obchodních operací. Naopak však vzrostla výše neoperačních nákladů na 14 053 mil. Kč, kdy došlo k navýšení rezerv a opravných položek na úvěrová rizika zejména v oblasti drobného bankovníctví v důsledku opožděného dopadu hospodářské recese na domácnosti. V tomto období byla hodnota ROAE negativně ovlivněna také průměrnou sazbou úročených aktiv.

Z Grafu 4.11 je patrné, že největší negativní vliv dle metody postupných změn měla ve sledovaném období celková neoperační marže. Největší pozitivní vliv měla v těchto sledovaných letech průměrná sazba úročených aktiv.

Graf 4.11 Velikost vlivů dílčích ukazatelů ČS, a.s. vyjádřených metodou postupných změn

Zdroj: Vlastní zpracování.

Níže v Tab. 4.16 jsou uvedeny vlivy dílčích ukazatelů, jež jsou vyjádřeny prostřednictvím funkcionální metody.

Tab. 4.16 Vlivy dílčích ukazatelů na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu ČS, a.s. za období let 2006 – 2010 - funkcionální metoda

Ukazatel	2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010	
	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů	Vliv	Pořadí vlivů
Kapitálový multiplikátor	0,03%	7.	-0,95%	6.	-0,01%	3.	0,03%	5.
Celková operační marže	0,51%	3.	-5,78%	8.	5,96%	2.	4,60%	1.
Celková neoperační marže	-1,42%	8.	5,51%	2.	-11,69%	8.	-4,21%	8.
Celková daňová marže	0,08%	6.	1,63%	3.	-0,33%	6.	0,79%	3.
Ukazatel výnosových aktiv	0,29%	4.	0,32%	4.	-0,10%	4.	0,03%	6.
Průměrná sazba úročených aktiv	4,71%	1.	9,49%	1.	-7,70%	7.	-2,31%	7.
Průměrná sazba úročených pasiv	3,11%	2.	-5,65%	7.	6,49%	1.	1,38%	2.
Čistá úroková pozice vztážená na úročená aktiva	0,17%	5.	0,14%	5.	-0,17%	5.	0,18%	4.
Celkem	7,48%	x	4,71%	x	-7,55%	x	0,49%	x

Zdroj: Vlastní výpočty.

Z Tab. 4.16 lze sledovat, že v období 2006/2007 měla největší vliv na hodnotu ROAE průměrná sazba úročených aktiv, jejíž vliv byl vyčíslen na 4,71 %. Při využití metody postupných změn byl vliv tohoto ukazatele vyčíslen na 4,70 %. Největší negativní vliv měla v tomto sledovaném období celková neoperační marže, jejíž vliv činil -1,42 %, přičemž dle metody postupných změn měl největší negativní vliv ukazatel průměrných úročených pasiv, který byl vyčíslen na -2,98 %. Při srovnání metody postupných změn a funkcionální metody lze konstatovat, že v období 2006/2007 došlo ke změně pořadí ukazatelů a výše vyčísleného vlivu.

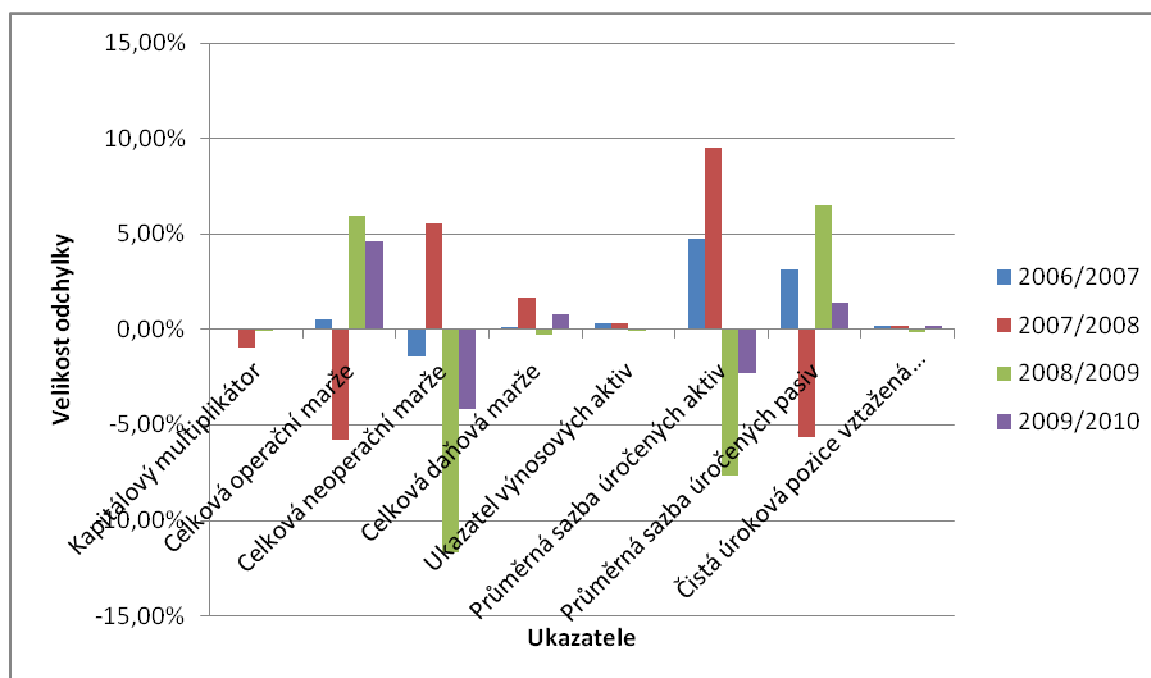
V období let 2007/2008 byla hodnota ROAE nejvíce ovlivněna průměrnou sazbou úročených aktiv, přičemž podle funkcionální metody byl vliv vyčíslen na 9,49 %, tedy o 0,22 % více než při výpočtu metodou postupných změn. Největší negativní vliv měla v tomto období celková operační marže, jejíž vliv byl -5,78 %. Dle metody postupných změn byl tento vliv vyčíslen o 0,12 % méně. Při využití výše zmíněných metod je pořadí vlivů stejné, přičemž rozdíl nastává ve výši vyčísleného vlivu.

V období let 2008/2009 měl největší vliv na ROAE ukazatel průměrné sazby úročených aktiv s vlivem 6,49 %. Vliv tohoto ukazatele byl dle metody postupných změn vyčíslen na 6,54 %. Největší negativní vliv v tomto období měla celková neoperační marže, jejíž vliv působil v nepatrné míře více u funkcionální metody, a to o 0,01 %. V tomto sledovaném období bylo pořadí vlivů u obou metod stejné, avšak byla odlišná výše vyčísleného vlivu u celkové neoperační marže, průměrné sazby úročených pasiv a čisté úrokové pozice vztažené na úročená aktiva. U ostatních ukazatelů byla výše vyčísleného vlivu stejná jak při výpočtu pomocí funkcionální metody, tak i u metody postupných změn.

V posledním sledovaném období 2009/2010 byla ROAE nejvíce ovlivněna celkovou operační marží, jejíž vliv činil 4,60 %. Výše vyčísleného vlivu tohoto ukazatele byla stejná i při výpočtu metodou postupných změn. Největší negativní vliv měl ukazatel celkové neoperační marže s vlivem -4,21 %, přičemž byl rovněž tento vliv stejný i při výpočtu pomocí metody postupných změn. Při srovnání obou použitých metod lze říci, že pořadí vlivů bylo stejné, přičemž byla stejná i výše vyčísleného vlivu u jednotlivých ukazatelů, avšak až na ukazatel průměrné sazby úročených pasiv a ukazatel čisté pozice vztažené na úročená aktiva.

Z Grafu 4.12 lze vidět, že nejvíce byla hodnota ROAE negativně ovlivněna ukazatelem celkové neoperační marže, přičemž největší pozitivní vliv měla průměrná sazba úročených aktiv.

Graf 4.12 Velikost vlivů dílčích ukazatelů ČS, a.s. vyjádřených funkcionální metodou

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.4 Zhodnocení výsledků

Tato kapitola bude věnována zhodnocení provedené analýzy ukazatelů bankovní rentability, přičemž nejvýznamnějšími ukazateli jsou rentabilita průměrného vlastního kapitálu a rentabilita průměrných aktiv. Následně bude provedeno zhodnocení vlivů dílčích ukazatelů na vrcholový ukazatel ROAE, jenž je klíčovým ukazatelem pro hodnocení ziskovosti bank. Analýza odchylek ukazatele ROAE byla provedena pomocí dvou metod, kterými byly metoda postupných změn a funkcionální metoda. V rámci práce bylo hodnocení ziskovosti zkoumáno na třech vybraných bankách se sídlem v České republice, přičemž banky byly vybrány dle kritéria výše dosaženého zisku. Zvolenými bankami byla Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s. a Česká spořitelna, a.s.

4.4.1 Srovnání a zhodnocení ukazatelů bankovní rentability u jednotlivých bank

Prvním analyzovaným ukazatelem byl ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE). V Tab. 4.17 jsou uvedeny výsledné hodnoty ROAE pro všechny

analyzované banky, přičemž je pro srovnání uveden i průměr bankovního sektoru v ČR, který byl zjištěn z údajů na stránkách ČNB.

Tab. 4.17 Ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu v letech 2006 – 2010 (v %)

ROAE (v %)	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr bankovního sektoru v ČR	22,50	24,50	21,68	25,84	21,86
ČSOB	18,26	26,72	1,50	40,29	21,46
Komerční banka	17,68	20,78	21,79	17,05	18,28
Česká spořitelna	20,33	21,70	26,40	18,86	19,36

Zdroj: Vlastní zpracování.

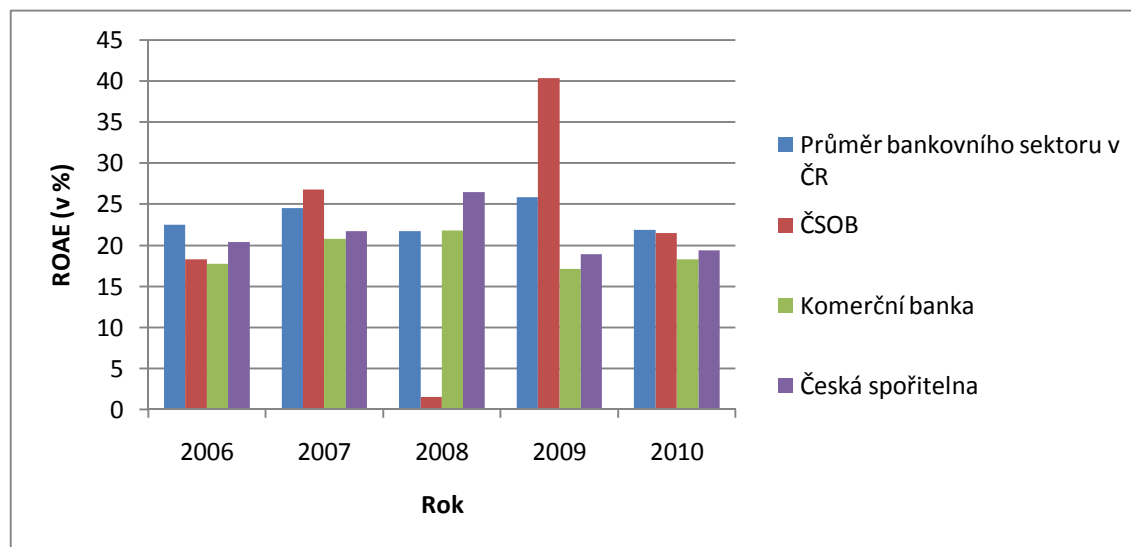
Z Tab. 4.17 je patrné, že největší výkyvy ve sledovaném období vykazovala ČSOB. K největším změnám dochází v letech 2008 – 2009. V roce 2008 dochází k velmi výraznému propadu, kdy hodnota ROAE klesá na pouhých 1,5 %. V roce 2009 ovšem dochází k extrémnímu nárůstu hodnoty ROAE, jenž vzrostla na 40,29 %. Tyto výrazné změny byly zapříčiněny globální finanční krizí v roce 2008 a jednorázovým výnosem z prodeje podílu v ČSOB SR v roce 2009. Je zajímavé, že důsledek globální finanční krize se v ČSOB projevil již v roce 2008, přičemž v KB a ČS se tento negativní vliv promítl v roce 2009, kdy u obou těchto bank dochází k poklesu hodnoty ROAE. I přes nepříznivý makroekonomický vývoj se totiž KB a ČS v roce 2008 podařilo navýšit svůj čistý zisk. Komerční banka v tomto roce navýšila čistý zisk především díky zisku z prodeje podílu na společnosti Burza cenných papírů Praha, a.s., přičemž České spořitelně se podařilo navýšit čistý zisk zvýšením poskytnutého objemu úvěrů klientům.

V rámci bankovního sektoru v ČR lze z Tab. 4.17 sledovat, že v průměru byla rentabilita průměrného vlastního kapitálu ve sledovaných letech stabilní, přičemž nejnižší hodnotu vykazovala ROAE v roce 2008, což bylo způsobeno tím, že se projevil negativní důsledek globální finanční krize. Při srovnání ČSOB, KB a ČS s průměrem bankovního sektoru v ČR lze konstatovat, že v roce 2006 a 2010 vykazovaly všechny výše zmíněné banky, vzhledem k průměru bankovního sektoru v ČR, hodnotu ROAE pod průměrem. Nadprůměrné hodnoty ROAE dosáhla ČSOB v roce 2007 a 2009 a KB v roce 2009.

Z níže uvedeného grafu 4.13 lze sledovat, že vývoj ukazatele ROAE měl stabilní tendenci, s výjimkou výkyvů v období let 2008 – 2009 u ČSOB. U Komerční banky a České spořitelny měla hodnota ROAE vzestupnou tendenci až do roku 2008, přičemž u ČSOB do roku 2007. Bankovní systém v ČR vykazoval v průměru růst hodnoty ROAE do roku 2007.

Ve sledovaných letech se hodnota ROAE pohybovala v rozmezí hodnot 17 % - 27 %, tedy až na výše zmíněné výkyvy u ČSOB.

Graf 4.13 Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v letech 2006 - 2010

Vlastní zpracování.

Dalším analyzovaným ukazatelem byla rentabilita průměrných aktiv (ROAA). Níže v Tab. 4.18 jsou uvedeny hodnoty ukazatele ROAA pro jednotlivé banky, přičemž je rovněž uveden průměr bankovního sektoru v ČR, jenž byl zjištěn z údajů na stránkách ČNB.

Tab. 4.18 Ukazatel rentability průměrných aktiv v letech 2006 – 2010 (v %)

ROAA (v %)	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr bankovního sektoru v ČR	1,23	1,33	1,17	1,46	1,34
ČSOB	1,24	1,62	0,09	2,96	1,67
Komerční banka	1,74	1,85	1,97	1,71	1,99
Česká spořitelna	1,60	1,70	2,15	1,54	1,57

Zdroj: Vlastní zpracování.

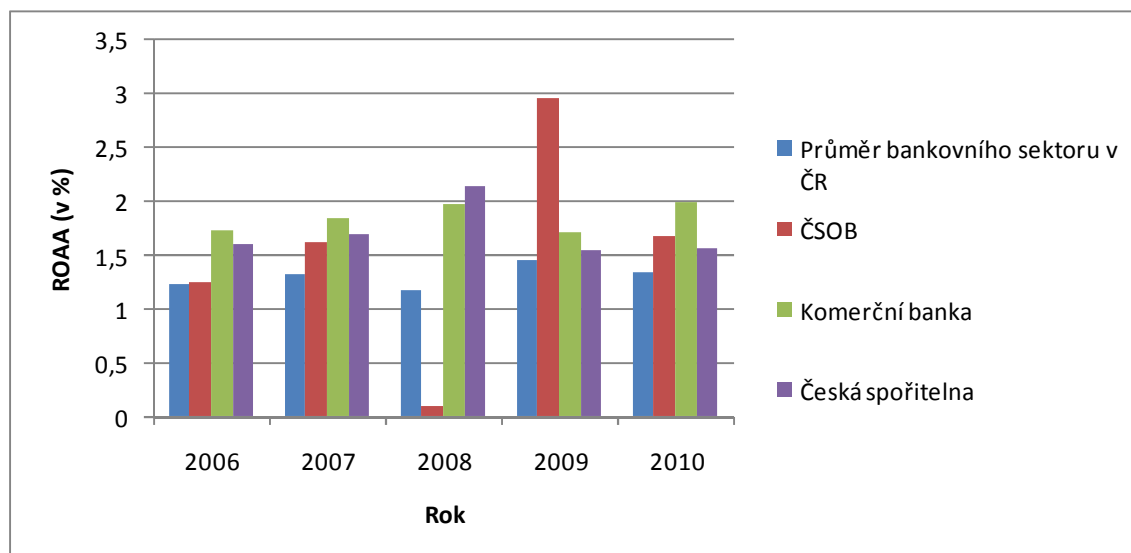
Z Tab. 4.18 lze vidět, že u ČSOB měla hodnota ROAA vzestupnou tendenci do roku 2007, přičemž u KB a ČS až do roku 2008. Největší výkyvy lze opětovně sledovat u ČSOB v letech 2008 – 2009, kdy hodnota ROAA byla velmi ovlivněna změnami čistého zisku. V roce 2008 dochází k poklesu ROAA na 0,09 %, což bylo způsobeno výrazným poklesem čistého zisku v důsledku globální finanční krize. V roce 2009 dochází k navýšení ROAA na 2,96 %, neboť banka v tomto roce dosáhla nejvyššího čistého zisku ze všech analyzovaných

let. Výkyvy u ČSOB zapříčinily, že návratnost průměrných aktiv byla v roce 2008 dokonce pod standardem, avšak v roce 2009 byla excelentní.

Ve všech sledovaných letech dosahovaly analyzované banky vyšších hodnot ROAA než byl průměr bankovního sektoru v ČR, avšak až na výjimku u ČSOB v roce 2008. Dále všechny analyzované banky vykazovaly hodnotu ROAA nad 1 %, což znamená, že splňují doporučenou standardní hodnotu, jenž činí 1 %. Jak již bylo zmíněno, návratnost průměrných aktiv byla v jediném roce pod standardem, a to u ČSOB v roce 2008. V rámci hodnocení bankovního sektoru v ČR jako celku lze konstatovat, že v letech 2006 a 2008 byla návratnost aktiv dobrá, přičemž v ostatních letech byla velmi dobrá. Z Tab. 4.18 lze vidět, že nejlepší návratnost průměrných aktiv vykazovala ve sledovaných letech Komerční banka, která měla v letech 2007, 2008 a 2010 excelentní návratnost průměrných aktiv.

Následně je uveden Graf 4.14, ve kterém je uveden vývoj ukazatele ROAA. Rentabilita průměrných aktiv měla v jednotlivých letech stabilní vývoj, přičemž u ČSOB došlo v roce 2008 k výraznému poklesu ROAA a v roce 2009 naopak k výraznému nárůstu ROAA. V rámci sledovaných let vykazovala nejlepší návratnost aktiv KB. Rovněž je zajímavé, že ukazatel ROAA za bankovní sektor jako celek v ČR dosahoval nižších hodnot ve srovnání s ostatními sledovanými bankami.

Graf 4.14 Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v letech 2006 - 2010

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.4.2 Zhodnocení vlivů dílčích ukazatelů ovlivňujících ukazatel ROAE u jednotlivých bank

V rámci zaměření práce byl nejprve proveden výpočet pyramidového rozkladu ukazatele ROAE u jednotlivých bank za období let 2006 - 2010. Prostřednictvím analýzy odchylek byly následně vyčísleny vlivy dílčích ukazatelů, jenž ovlivňují vrcholový ukazatel ROAE. Analýza odchylek byla u výše zmíněných bank provedena pomocí metody postupných změn a funkcionální metody. Jelikož má metoda postupných změn nevýhodu v tom, že je velikost vlivů jednotlivých ukazatelů závislá na pořadí ukazatelů ve výpočtu, bude více přihlíženo k funkcionální metodě, jenž je považována za zobecněný přístup k pyramidovým rozkladům.

Aplikací analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti bylo u Československé obchodní banky zjištěno, že se ve sledovaném období měnilo pořadí vlivů dílčích ukazatelů, přičemž největší vliv na změnu hodnoty ROAE měl ve sledovaném období ukazatel celkové neoperační marže. Tento ukazatel vykazoval největší pozitivní vliv v období 2008/2009, kdy byl vyčíslen na 45,38 %. V tomto období byla celková neoperační marže ovlivněna především nárůstem neoperačních výnosů. Největší negativní vliv vykazoval rovněž ukazatel celkové neoperační marže, která byla v letech 2007/2008 vyčíslena na -29,77 %. V období 2007/2008 byl pokles tohoto ukazatele způsoben značným nárůstem neoperačních nákladů. Ukazatel celkové neoperační marže vypovídá o efektivnosti ostatních neoperačních příjmů, kterými jsou například příjmy z držení akcií či zisky/ztráty z realizovaných finančních aktiv. Dle metody postupných změn byl vliv celkové neoperační marže v letech 2008/2009 vyčíslen na 36,05 % a v roce 2007/2008 na -29,69 %. Při porovnání těchto dvou metod měla tedy celková neoperační marže vyšší vliv na změnu hodnoty ROAE dle výpočtu funkcionální metodou.

V rámci hodnocení ziskovosti bylo u Komerční banky zjištěno, že za celé sledované období působil nejvíce kladně na změnu hodnoty ROAE ukazatel průměrné sazby úročených pasiv. Největší vliv tohoto ukazatele byl vyčíslen v letech 2008/2009 na 17,51 %. Vývoj tohoto ukazatele byl pozitivně ovlivněn v důsledku nárůstu objemu primárních klientských vkladů. Ukazatel průměrné sazby úročených pasiv vypovídá o efektivnosti ocenění pasiv. Naopak největší záporný vliv vykazoval za celé sledované období ukazatel průměrné sazby úročených aktiv. Největší vliv tohoto ukazatele byl rovněž vyčíslen v období 2008/2009, a to na -17,20 %. Průměrná sazba úročených aktiv byla v tomto období negativně ovlivněna kvůli poklesu úrokových výnosů, jenž bance klesly v důsledku snížení tržních úrokových sazeb. Ukazatel průměrné sazby úročených aktiv vypovídá o efektivnosti ocenění aktiv. Dle metody

postupných změn byl vliv průměrné sazby úročených pasiv v období 2008/2009 vyčíslen na 16,58 % a vliv průměrné sazby úročených aktiv činil v tomto období -16,31 %. Opětovně zde platí, že vyšší vliv těchto dílčích ukazatelů, jenž působí na změnu hodnoty ROAE, byl vypočten dle funkcionální metody.

Analýzou odchylek bylo u České spořitelny zjištěno, že v analyzovaném období měl největší vliv na změnu hodnoty ROAE ukazatel celkové neoperační marže, jenž vypovídá o efektivnosti ostatních neoperačních příjmů. Tento ukazatel dosahoval největšího negativního vlivu v období 2008/2009, kdy jeho výše činila -11,69 %. Ukazatel celkové neoperační marže působil negativně kvůli tomu, že v tomto období došlo v důsledku klesající bonity klientů k nárůstu neoperačních nákladů. Naopak za celé sledované období vykazoval největší pozitivní vliv ukazatel průměrné sazby úročených aktiv, jenž vypovídá o efektivnosti ocenění aktiv. Největší vliv tohoto ukazatele byl zachycen v období 2007/2008, kdy byl vyčíslen na 9,49 %. Průměrná sazba úročených aktiv byla v tomto období kladně ovlivněna díky zvýšenému objemu poskytnutých klientských úvěrů. Dle metody postupných změn byla celková neoperační marže v letech 2008/2009 vyčíslena na -11,68 % a průměrná sazba úročených aktiv v období 2007/2008 činila 9,27 %. Dle výpočtu pomocí funkcionální metody a metody postupných změn působila celková neoperační marže stejnou měrou na změnu hodnoty ROAE, rozdíl činil o pouhé 0,01 % méně při výpočtu metodou postupných změn.

Analýzou odchylek bylo zjištěno, že u zvolených sledovaných bank působí na změnu ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu odlišní dílčí činitelé. V analyzovaných letech 2006 – 2010 bylo zjištěno u ČSOB, že změna hodnoty ROAE je nejvíce pozitivně, ale i negativně ovlivněna ukazatelem celkové neoperační marže. U Komerční banky nejvíce na změnu hodnoty ROAE působil kladně ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, přičemž negativní vliv měl ukazatel průměrné sazby úročených aktiv. U České spořitelny bylo pomocí analýzy odchylek zjištěno, že největší pozitivní vliv na změnu hodnoty ROAE má ukazatel průměrné sazby úročených aktiv a největší záporný vliv má ukazatel celkové neoperační marže.

Při srovnání jednotlivých bank je možné vidět, že u ČSOB i České spořitelny má největší negativní vliv na změnu hodnoty ROAE ukazatel celkové neoperační marže. Tento ukazatel byl u ČSOB a České spořitelny ovlivněn navýšením neoperačních nákladů v důsledku nepříznivého makroekonomického vývoje v letech 2008 – 2009. Dále je hodnota ROAE u České spořitelny pozitivně ovlivněna ukazatelem průměrné sazby úročených aktiv, přičemž tento ukazatel působí naopak negativně u Komerční banky. Negativní vliv má tento

ukazatel na změnu hodnoty ROAE u Komerční banky v letech 2008/2009 v důsledku toho, že v roce 2009 dochází ke snížení tržních úrokových sazeb a tudíž k poklesu úrokových výnosů. Naopak pozitivní vliv vykazuje průměrná sazba úročených aktiv u České spořitelny, kdy v roce 2008 dochází k výraznému nárůstu úrokových výnosů, neboť banka navýšila objem poskytnutých úvěrů klientům.

Z provedené analýzy odchylek bylo zjištěno, že největší pozitivní a negativní vliv měl na dané banky ukazatel celkové neoperační marže, ukazatel průměrných celkových aktiv a ukazatel průměrných celkových pasiv, přičemž u každé banky byl vliv těchto ukazatelů vyčíslen odlišně.

5 Závěr

Fungování banky je závislé na úspěšném hospodaření, přičemž hlavním cílem je vytváření zisku. Tvorba zisku je však ovlivněna řadou rizik a faktorů, které mohou být ovlivnitelné nebo neovlivnitelné. Hospodářské výsledky banky je tedy nutné sledovat, měřit a analyzovat, přičemž důležitým aspektem je obzvláště hodnocení ziskovosti.

Cílem diplomové práce bylo aplikovat analýzu odchylek na ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu, a to u tří vybraných bank, přičemž byly následně zhodnoceny vlivy dílčích ukazatelů působících na změnu vrcholového ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu.

Ve druhé číslované kapitole je za pomoci publikací, které se zabývají problematikou bankovníctví, vymezen pojem bankovní systém a banka. Tato kapitola je podrobněji zaměřena především na fungování obchodních bank. Nejprve jsou vymezeny podmínky pro založení banky v ČR, princip dohledu a regulace v bankovním sektoru a hospodaření banky, včetně bilance a výkazu zisku a ztráty banky. Následně jsou uvedena bankovní rizika a výkonnost a konkurenceschopnost banky.

Třetí číslovaná kapitola je zaměřena na způsoby měření ziskovosti. V rámci zaměření práce je detailně popsán ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu (ROAE) a ukazatel rentability průměrných aktiv (ROAA), kdy je vyjádřen i vztah mezi těmito dvěma ukazateli. Druhá část této kapitoly je věnována analýze odchylek, kde jsou uvedeny metody, jenž slouží k vyčíslení vlivů dílčích ukazatelů. Dále je zde uveden pyramidový rozklad ukazatele ROAE, kde jsou popsány dílčí ukazatele, z nichž se ukazatel ROAE skládá. Na závěr je obecně popsáno, jakým způsobem probíhá řízení a plánování ziskovosti v bance.

Čtvrtá číslovaná kapitola je zaměřena na aplikaci analýzy odchylek na hodnocení ziskovosti zvolených bank. V úvodu této kapitoly jsou charakterizovány jednotlivé banky, kterými jsou Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s. a Česká spořitelna, a.s. Jelikož je práce zaměřena na hodnocení ziskovosti, byla nejprve provedena analýza ukazatelů bankovní rentability.

V rámci analýzy ukazatelů bankovní rentability bylo v letech 2006 – 2010 u zvolených bank zjištěno, že rentabilita průměrného vlastního kapitálu vykazovala výrazné změny u Československé obchodní banky. Naproti tomu u Komerční banky a České spořitelny měla hodnota ukazatele ROAE stabilní trend, tedy až na mírný pokles v roce 2009 v důsledku nepříznivého makroekonomického vývoje. Při porovnání s průměrem bankovního sektoru v České republice se v analyzovaných bankách hodnota ROAE ve všech sledovaných letech

pohybovala většinou pod průměrem, s výjimkou v roce 2008, kdy se rentabilita průměrného vlastního kapitálu u Komerční banky a České spořitelny nacházela nad průměrem. Rentabilita průměrného vlastního kapitálu se v letech 2007 a 2009 rovněž nacházela nad průměrem u Československé obchodní banky. Stabilní vývoj v jednotlivých letech vykazovala také rentabilita průměrných aktiv, avšak až na zmíněné výkyvy Československé obchodní banky v letech 2008 – 2009. Hodnota ukazatele ROAA za bankovní sektor jako celek dosahovala nižších hodnot ve srovnání s ostatními zvolenými bankami.

Dále je v této kapitole u jednotlivých bank aplikována analýza odchylek na ukazatel rentability průměrného vlastního kapitálu, přičemž je nejprve proveden pyramidový rozklad ukazatele ROAE za období let 2006 – 2010. Pro vyčíslení dílčích vlivů ovlivňujících změnu hodnoty ukazatele ROAE bylo využito metody postupných změn a funkcionální metody. Při hodnocení dosažených výsledků je v potaz brána funkcionální metoda, neboť je považována za zobecněný přístup k analýze odchylek.

Prostřednictvím aplikace analýzy odchylek bylo u sledovaných bank zjištěno, že na hodnotu rentability průměrného vlastního kapitálu mají vliv různé dílčí ukazatele. U Československé obchodní banky byla změna hodnoty ROAE nejvíce pozitivně, avšak i negativně ovlivněna celkovou neoperační marží. U Komerční banky bylo zjištěno, že největší pozitivní vliv měl ukazatel průměrné sazby úročených pasiv, přičemž naopak největší negativní vliv měl na změnu hodnoty ROAE ukazatel průměrné sazby úročených aktiv. U České spořitelny vykazoval největší negativní vliv ukazatel celkové neoperační marže a největší pozitivní vliv měl ukazatel průměrné sazby úročených aktiv.

Z výše uvedeného vyplývá, že negativní vliv na změnu hodnoty ROAE měl ukazatel celkové neoperační marže u Československé obchodní banky a České spořitelny. Ukazatel průměrné sazby úročených aktiv působil pozitivně na změnu hodnoty ROAE u České spořitelny, avšak negativní vliv vykazoval tento ukazatel u Komerční banky.

Na závěr lze říci, že analýzou odchylek bylo u jednotlivých bank zjištěno, že změny rentability průměrného vlastního kapitálu jsou v jednotlivých obdobích ovlivňovány odlišnými ukazateli, přičemž různá je i výše vyčísleného vlivu. Při shrnutí výsledků jednotlivých bank měly největší kladný i záporný vliv tři ukazatele, kterými byla celková neoperační marže, průměrná sazba úročených aktiv a průměrná sazba úročených pasiv.

Čistý zisk, jakožto hlavní ukazatel hospodaření banky, je ovlivňován řadou faktorů a rizik, a proto je nezbytné provádět analýzu ziskovosti a dané ukazatele zkoumat z dynamického pohledu.

Seznam použité literatury

Knihy

1. DLUHOŠOVÁ, Dana a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 225 s. ISBN 978-80-86929-69-2.
2. DVOŘÁK, Petr. *Komerční bankovnínictví pro bankéře a klienty*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2001. 471 s. ISBN 80-7201-310-6.
3. HEFFERNAN, Shelagh. *Modern Banking*. London: Wiley, 2005. 716 s. ISBN 0-470-09500-8.
4. KALABIS, Zbyněk. *Základy bankovnínictví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012. 168 s. ISBN 978-80-2265-0001-8.
5. KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. *Banky a komerční obchody*. 1. vyd. Kravaře: Marreal Servis, 2010. 172 s. ISBN 978-80-254-6779-4.
6. KAŠPAROVSKÁ, Vlasta a kol. *Řízení obchodních bank*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 339 s. ISBN 80-7179-381-7.
7. POLOUČEK, Stanislav a kol. *Bankovnínictví*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.
8. POLOUČEK, Stanislav a kol. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
9. PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovnínictví v České republice*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.
10. REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovnínictví*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012. 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
11. ROSE, Peter S. a Sylvia C. Hudgins. *Bank Management a Financial Services*. 7. vyd. New York: The McGraw-Hill Companies, 2008. 768 s. ISBN 978-007-125967.
12. ZIEGLER, Kamil a kol. *Finanční řízení bank*. 2. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2006. 204 s. ISBN 80-7265-094-7.
13. ZMEŠKAL, Zdeněk a kol. *Finanční modely*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2004. 236 s. ISBN 80-86119-87-4.

Právní předpisy

1. Zákon č. 21/1992, Sb., o bankách
2. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance
3. Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

Elektronické zdroje

1. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: *Fixing úrokových sazeb na mezibankovním trhu depozit – PRIBOR* [online]. ČNB [4. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/denni.jsp.
2. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: Vybrané ukazatele podle skupin bank [online]. ČNB [28. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab06.html#01.
3. Česká spořitelna, a.s. [online]. [10. 2. 2012]. Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=subportal01.
4. Československá obchodní banka, a.s. [online]. [10. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>.
5. Euroekonom.cz: *Přehled nejziskovějších bank působících v ČR* [online]. [20. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/banky-zisk.php?rok=0>.
6. FORIŠKOVÁ, Dana a Dagmar RICHTAROVÁ. 5. mezinárodní konference Řízení a modelování finančních rizik. VŠB-TU OSTRAVA: *Využití analýzy odchylek při hodnocení ziskovosti finančních institucí* [online]. 2010 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: <http://www.ekf.vsb.cz/miranda2/export/sitesroot/ekf/konference/cs/okruhy/rmfr/prispevky/dokumenty/Foriskova2BRichtarova.pdf>.
7. Komerční banka, a.s. [online]. [10. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/>.
8. Peníze.cz: *Jak poznat dobrou banku* [online]. [23. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/investice/53528-jak-poznat-dobrou-banku>.

Seznam zkratek

a_i	dílčí ukazatel
a.s.	akciová společnost
CDO	zajištěná dluhová obligace
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna, a.s.
ČSOB	Československá obchodní banka, a.s.
ČUPVUA	čistá úroková pozice vztažená na úročená aktiva
D_1	dividenda v čase 1
D_t	dividenda v čase t
EAT	čistý zisk po zdanění
EU	Evropská unie
g	konstantní tempo růstu dividend
i	požadovaná míra výnosu
KB	Komerční banka, a.s.
Kč	Koruna česká
kol.	kolektiv
kp	kapitálová přiměřenost
LM	kapitálový multiplikátor
$\ln I_{a_i}$	spojitý výnos ukazatele a_i
$\ln I_x$	spojitý výnos ukazatele x
mil.	milion
P	cena akcie
PRIBOR	Pražská mezibankovní nabídková sazba
R_{a_i}	diskrétní výnos ukazatele a_i
R_x	diskrétní výnos ukazatele x
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
ROAE	rentabilita průměrného vlastního kapitálu
ROA	rentabilita aktiv
ROAA	rentabilita průměrných aktiv

UNUP	úrokové náklady úročených pasiv
x	vrcholový ukazatel
ZZČUP	zisky/ztráty z čisté úrokové pozice
Δa_i	změna hodnoty dílčího ukazatele
Δx	změna hodnoty vrcholového ukazatele
Δx_{a_i}	vliv dílčího ukazatele a_i na analyzovaný ukazatel x
Δy_x	přírůstek vlivu analyzovaného ukazatele x

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 27. 4. 2012

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Zjednodušená struktura bankovní bilance
- Příloha č. 2 Bilance ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 3 Výkaz zisku a ztráty ČSOB, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 4 Bilance Komerční banky, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 5 Výkaz zisku a ztráty Komerční banky, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 6 Bilance České spořitelny, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 7 Výkaz zisku a ztráty České spořitelny, a.s. v letech 2006 – 2010
- Příloha č. 8 Pyramidový rozklad ROAE Československé obchodní banky, a.s. v letech 2006/2007 - metoda postupných změn
- Příloha č. 9 Pyramidový rozklad ROAE Československé obchodní banky, a.s. v letech 2006/2007 - funkcionální metoda
- Příloha č. 10 Pyramidový rozklad ROAE Komerční banky, a.s. v letech 2006/2007 – metoda postupných změn
- Příloha č. 11 Pyramidový rozklad ROAE Komerční banky, a.s. v letech 2006/2007 – funkcionální metoda
- Příloha č. 12 Pyramidový rozklad ROAE České spořitelny, a.s. v letech 2006/2007 – metoda postupných změn
- Příloha č. 13 Pyramidový rozklad ROAE České spořitelny, a.s. v letech 2006/2007 – funkcionální metoda